

Diplomová práce

Oděv inspirovaný lidovým krojem Litomyšle a jeho okolí

Studijní program:

N0212A310012 Design – textil, oděv, sklo, šperk

Autor práce:

Bc. Kateřina Švecová

Vedoucí práce:

Mgr.art. Zuzana Veselá

Katedra designu

Liberec 2023

Zadání diplomové práce

Oděv inspirovaný lidovým krojem Litomyšle a jeho okolí

Jméno a příjmení:

Bc. Kateřina Švecová

Osobní číslo:

T21000261

Studijní program:

N0212A310012 Design – textil, oděv, sklo, šperk

Zadávající katedra:

Katedra designu

Akademický rok:

2022/2023

Zásady pro vypracování:

1. Rešerše na téma Kroj z okolí Litomyšle.
2. Folklor a folklorismus.
3. Stručná historie lidového oděvu.
4. Návrh textilního designu.
5. Zpracování oděvního designu kolekce.
6. Realizace oděvní kolekce pro 21. století.
7. Fotodokumentace.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování práce:

Jazyk práce:

tištěná/elektronická

Čeština

Seznam odborné literatury:

ŠOTKOVÁ, Blažena. *Naše lidové kroje, jejich vzory, stříhy a zpracování*. Praha: Vyšehrad, 1952

STAŇKOVÁ, Jitka. *České lidové tkaniny: Čechy a západní Morava*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1989

PAVLICOVÁ, Martina a UHLÍKOVÁ, Lucie. *Od folkloru k folklorismu: slovník folklorního hnutí na Moravě a ve Slezsku*. Strážnice: Ústav lidové kultury, 1997. ISBN 80-86156-06-0

Vedoucí práce:

Mgr.art. Zuzana Veselá

Katedra designu

Datum zadání práce:

4. října 2022

Předpokládaný termín odevzdání: 2. června 2023

L.S.

doc. Ing. Vladimír Bajzík, Ph.D.
děkan

Ing. Renata Štorová, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 3. dubna 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně jako původní dílo s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé diplomové práce a konzultantem.

Jsem si vědoma toho, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu Technické univerzity v Liberci.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti Technickou univerzitu v Liberci; v tomto případě má Technická univerzita v Liberci právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Současně čestně prohlašuji, že text elektronické podoby práce vložený do IS/STAG se shoduje s textem tištěné podoby práce.

Beru na vědomí, že má diplomová práce bude zveřejněna Technickou univerzitou v Liberci v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Jsem si vědoma následků, které podle zákona o vysokých školách mohou vyplývat z porušení tohoto prohlášení.

31. května 2023

Bc. Kateřina Švecová

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala všem, kteří mě podporovali během tvorby této práce. Velké poděkování patří vedoucí mé diplomové práce paní Mgr. art. Zuzaně Veselé, která mi poskytla odborné vedení, konzultace a velkou podporu během kompletní realizace práce. Dále bych také ráda poděkovala panu Bc. Ondřeji Ludínovi, který mi byl v šicích dílnách také velkou oporou. Poděkování patří také paní doc. Ing. Brigitě Kolčavové Sirkové, Ph.D, díky které bylo možné realizovat autorskou tkaninu. V neposlední řadě také děkuji všem nejmenovaným pedagogům, kteří mi během realizace také velmi pomáhali.

Nakonec bych chtěla velmi poděkovat své rodině, příteli a ostatním přátelům, kteří mi pomáhali, stáli za mnou a byli mi velkou oporou.

Anotace

Cílem diplomové práce bylo vytvořit oděvní kolekci, která hledá inspiraci v lidovém kroji Litomyšle a jejím okolí. Moderní oděvní kolekce čerpá z dekorativních prvků litomyšlského kroje a přejímá části jeho konstrukčního řešení. Textová část se zabývá odlišností litomyšlského kroje od ostatních krojů, estetičností, praktičností a funkčností oděvů. Praktická část se skládá z hledání ideálních tvarů, dezénů a technologií vhodných pro oděvní kolekci.

Klíčová slova

Kroj, lidový oděv, motiv, autorská tkanina, sítotisk

Annotation

The aim of the thesis was to create a clothing collection that looks for inspiration in the folk costume of Litomyšl and its surroundings. The modern clothing collection draws on the decorative elements of the folk costume of Litomyšl region and adopts parts of its design solution. The theoretical part deals with the distinction of the Litomyšl costume from other costumes, aesthetics, practicality and functionality of garments. The practical part consists of finding ideal shapes, designs and technologies suitable for the clothing collection.

Key words

Folk costumes, folk garment, motives, authorial fabric, screen printing

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Kroj.....	12
2. 1 Kroj a vliv dnešní doby.....	13
2. 1. 1 Folklor a folklorismus.....	14
2. 1. 1. 1 Folklor.....	14
2. 1. 1. 2 Folklorismus.....	14
2. 2 Historie českého kroje.....	15
2. 3 Druhy krojů podle příležitosti.....	17
2. 3. 1 Kroj pracovní.....	17
2. 3. 2 Kroj sváteční.....	18
2. 3. 3 Kroj obřadní.....	18
2. 4 Druhy českých krojů podle kraje.....	19
3 Litomyšlsko.....	20
3. 1 Litomyšlský kroj.....	21
3. 2. 1 Dámský kroj.....	23
3. 2. 2 Pánský kroj.....	33
3. 3 Barevnost kroje.....	39
3. 3. 1 Barevnost kroje dámského.....	39
3. 3. 2 Barevnost kroje pánského.....	39
3. 4 Zdobnost a motivy.....	39
3. 4. 1 Zdobnost a motivy kroje z Litomyše.....	40
3. 5 Materiály.....	44
4 Inspirace.....	46
4. 1 Tvorba návrhů.....	46
4. 1. 1 Vybraná oděvní kolekce.....	49
4. 1. 2 Vybraná barevnost oděvní kolekce.....	50
4. 1. 2. 1 Barevnost dámské části oděvní kolekce.....	51
4. 1. 2. 2 Barevnost pánské části kolekce.....	51
4.2 Textilní design.....	51
4. 2. 1 Návrhy motivů.....	51
4. 2. 1. 1 Vybraný motiv.....	53
4. 2. 2 Návrh dezénu.....	53
4. 2. 3 Vybraná barevnost pro motiv a dezén.....	56
5 Použité technologie.....	57
5. 1 Tkaní.....	57

5. 1. 1 Příprava vzoru pro tkaní	57
5. 1. 2 Zkoušky tkaní	67
5. 1. 3 Zušlechťování tkaniny	70
5. 2 Strojová výšivka	70
5. 2. 1 Příprava motivů pro výšivku	70
5. 2. 1. 1 Zkoušky tvorby výšivek	72
5. 3 Sítotisk	73
5. 3. 1 Příprava dezénu pro sítotisk	73
5. 3. 1. 1 Zkoušky tisknutí	76
5. 3. 2 Realizace finálního tisku	78
6 Realizace finální oděvní kolekce	82
6. 1 Model č. 1	82
6. 1. 1 Technický popis	82
6. 1. 2 Střihová zkouška	84
6. 1. 3 Realizace modelu č. 1	85
6. 1. 4 Materiálové složení č. 1	85
6. 2 Model č. 2	86
6. 2. 1 Technický popis	86
6. 2. 2 Střihová zkouška	88
6. 2. 3 Realizace modelu č. 2	88
6. 2. 4 Materiálové složení č. 2	88
6. 3 Model č. 3	89
6. 3. 1 Technický popis	89
6. 3. 2 Střihová zkouška	90
6. 3. 3 Realizace modelu č. 3	91
6. 3. 4 Materiálové složení č. 3	91
6. 4 Model č. 4	92
6. 4. 1 Technický popis	92
6. 4. 2 Střihová zkouška	94
6. 4. 3 Realizace modelu č. 4	94
6. 4. 4 Materiálové složení č. 4	95
6. 5 Model č. 5	96
6. 5. 1 Technický popis	96
6. 5. 2 Střihová zkouška	98
6. 5. 3 Realizace modelu č. 5	98
6. 5. 4 Materiálové složení č. 5	98

6. 6 Model č. 6	99
6. 6. 1 Technický popis.....	99
6. 6. 2 Střihové zkoušky	102
6. 6. 3 Realizace modelu č. 6	102
6. 6. 4 Materiálové složení č. 6.....	103
6.7 Model č.7.....	103
6. 7. 1 Technický popis.....	104
6. 7. 2 Střihové zkoušky	106
6. 7. 3 Realizace modelu č. 7	106
6. 7. 4 Materiálové složení č. 7.....	107
6. 8 Model č.8.....	107
6. 8. 1 Technický popis.....	108
6. 8. 2 Střihové zkoušky	110
6. 8. 3 Realizace modelu č. 8	111
6. 8. 4 Materiálové složení č. 8.....	112
7 Ochrana a údržba oděvů	112
8 Závěr	116
9 Fotodokumentace	117
10 Literatura	137
11 Seznam použitých obrázků	139

1 Úvod

Finálním výstupem pro diplomovou práci byla zvolena kolekce sedmi kompletních oděvů, které jsou inspirovány litomyšlským krojem, jeho motivy, barevností a významem. Kolekce je nejen zaměřena na dámskou módu, ale také i na oděvy pánské, které se společně doplňují a jsou přizpůsobeny módě 21. století. Oděvní kolekce byla navržena formou složitosti oděvních součástí pro sériovou výrobu. Střihy by se však pro tuto tvorbu výroby musely lehce upravit, jelikož v této realizaci byly přizpůsobeny šíři materiálu, která byla pouhých 70 cm.

Inspirace krojem byla zvolena z důvodu, že je pro mě kroj takřka srdeční záležitostí, jelikož k němu mám blízko již od raného dětství. Nejedná se přímo o kroj tak, jak ho známe, ale o jeho zjednodušené verze, které šila moje babička ku příležitosti České besedy. Tyto kroje jsou stále v rodině a půjčují se k různým příležitostem, např. stavění máje, dožínky a k dalším podobným slavnostem, které se v dnešní době vrací.

Při hledání kroje, ze kterého bude kolekce čerpat, byl vybrán kroj dříve litomyšlského panství, pod jehož způsobilost také patřila vesnice, ze které pocházím. Přesněji se jedná o kroj litomyšlský z přelomu 18. a 19. století, kdy kroje dosáhly svého vrcholu a pádu.

Dalším pohnutkou pro tvorbu kolekce bylo i připomenutí si starých zvyků, které se dříve ke kroji vztahovaly. Lidé v dnešní době často zapomínají na smysl kroje jako kulturní dědictví doprovázející lidové tradice. Berou ho často spíše jako marketingový tah, který má zaujmout a přitáhnout více návštěvníků či zákazníků. Málokdo se však v dnešní době zajímá o jeho pravý význam. Proto jsem se při tvorbě návrhů zaměřila na různorodé využití oděvů, které vycházejí právě ze slavnostních příležitostí, ke kterým byly kroje určeny.

Během navrhování byly přejímány různé návrhy a dezény, které dříve dekorovaly litomyšlský kroj. Dezény byly následně zjednodušovány a lehce stylizovány tak, aby neztratily svůj historický nádech a význam. Kromě historizujících vzorů zde byl navržen i autorský dezén, který byl také v kolekci využit. Další částí práce jsou i částečně autorské kresby, které byly překresleny z knih Blaženy Šotkové a Terezy Novákové, jež ve svých knihách mají kreslenou ukázkou krojových součástí kroje litomyšlského. Některé kreslené součástky však vznikly z fotografií z okolních muzeí nebo z pouhého popisu.

V rámci realizace bylo cílem také částečně použít materiály, ze nichž byly původní oděvy vyrobeny, a také technologie, pomocí kterých byly kroje zdobené, např. výšivka, madeira, krajka, atd.

Cílem této diplomové práce bylo vytvořit funkční oděvní kolekci, která by splňovala nároky dnešní moderní doby 21. století, která je uspěchaná a neohlíží se zpět do historie. Oděvy mají divákovi či nositeli připomínat dřívější historickou funkci a podobu kroje i přes jejich moderní vzhled.

2 Kroj

Kroj je ve slovníku spisovné češtiny je definován jako oděv výrazných znaků, vyznačující obyvatele určitého kraje, příslušníky některých spolků nebo povolání. I když se to může zdát lehce zavádějící, tak lidový kroj je samostatná kategorie a nespadá pod pojem kroje jako uniformy. Nejčastěji je lidový kroj označován za oděv venkovského lidu, který je spjatý s určitým krajem, městem, ale i obcí. Dříve se pomocí lidového kroje dalo poznat, čím se jeho nositel živí, odkud je, ale také i jaký je jeho rodinný stav, zda je ženat nebo svobodný. Všechny tyto podněty dělají lidový kroj jedinečným a originálním, díky svým odlišnostem např. zdobností, tvarem, střihem, barvou, materiálem nebo příležitostmi, ke které byl oděv určen. Ne však všechny typy kroje jsou zdobné. Pojem lidový kroj totiž zahrnuje oděv pracovní, sváteční s oděvem obřadním, ale také prádlo. Za „lidový kroj“ je však nejčastěji označován kroj sváteční, který je barevně nejvýraznější a nejzdobnější.

Vliv na podobu kroje mělo také podnebí, ve kterém lidé žily. Ne všechny části země byly stejně úrodné. Jiné podmínky potřebovalo pěstování lnu nebo konopí. Odlišné prostředí zase vyhovovalo chovu skotu či ovcí, z nichž se získávalo maso, kůže a vlna vhodná pro výrobu přízí, stejně jako len a konopí. Vzhled kroje také závisí na tom, kde vznikl, jeho zdobnost závisela i na bohatství kraje, čím bohatší kraj, tím zdobnější a barevnější kroje byly. Vliv také mělo i to, že lidé často neopouštěli své vesnice, jelikož pro to neměli nijak závažný důvod. Ženy se většinou staraly o děti, dům, jídlo a potřebnou další práci okolo domu, a proto neměly ani možnost vycestovat. Mnohem častěji se za hranice svého kraje vydávali muži, kteří například dodávali zboží do měst, a tudíž mohli občas přivést nějaký nový krojový prvek, který se mohl v dané vesnici časem uchytit. Podoba lidového kroje není ustálená, přirozeně se vyvíjí s postupem času a vlivem okolí. Upravují se nejen střihy, ale doba má dopad i na materiály, které se modernizují.

Kromě toho, že je kroj jiný v každém kraji, vesnici či městě, pro které je typický, je to jakýsi občanský průkaz, který řekne o nositeli úplně vše. Na základě oděvu a jeho zdobení se dalo poznat odkud dotyčný pochází, z jakého kraje, vesnice nebo jakého panství. Zda je dotyčný chudý či bohatý, sedlák nebo čeledín i to, jaké zaměstnání vykonává. Kromě těchto znaků kroj také vypovídá i tom, zda je osoba stavu svobodného, či nikoliv, nebo zda se jedná o vdovu. Také se dalo snadno identifikovat i svobodnou matku, a to díky specifické pokrývce hlavy. Kromě všech těchto faktorů bylo často možné u mužů zjistit i jejich jméno nebo číslo statku, ve kterém žijí, a to díky širokému zdobnému opasku, na který byly tyto informace vyšívány pavím brkem.

[1], [2], [10], [19]

Obrázek 1. Kroj litomyšlský [1]

2. 1 Kroj a vliv dnešní doby

V dnešní době je lidový oděv z oblasti Čech nejčastěji viděn pouze v muzeích. Ojediněle dnes můžeme vidět pozůstatky krojů, které si zachovaly ženy a používají ho jako šat sváteční. To se však nebavíme o krojích z oblasti Moravy, kde se až do dnešních dnů lidové kroje zachovaly svoji svéráznost a obyvatelstvo svoje tradice. Problém lidových oděvů je dnešní doba a jejich komercializace, v níž se vytrácí jejich původní smysl. V dnešní době existuje mnoho folklórních souborů, které tančí nebo hrají v kroji, jedná se však již o formu přizpůsobenou jejich užití a mnohdy oděvy ztrácejí svoji původní zdobnost a praktičnost. Je tak nutno na tyto oděvy nahlížet spíše jako na kostým, který přebírá historizující prvky, linie a myšlenku znovu oživit lidové tradice.

[10], [9]

2. 1. 1 Folklor a folklorismus

Folklor a folklorismus se jinými slovy dají nazvat tradiční (lidová) kultura. Jedná se o pojmy, které ohraničují proces narůstající modernizace v evropské společnosti. Přesněji se těmito obory také zabývá věda nazývaná folkloristika, která zjišťuje a určuje rozdíly mezi těmito dvěma odvětvími.

[17], [18]

2. 1. 1. 1 Folklor

Pojem folklor vznikl roku 1846 v Anglii archeologem Williamem Johnem Thomsem na základě spojení dvou slov „Folk“ (lid) a „lore“ (moudrost, naučení). Pod pojmem folklore byla myšlena lidová moudrost – „To, co lid ví nebo zná.“.

Jedná se o vědní objekt folkloristiky, která i s etnografií spadá do součástí historických věd. Folklor lze označit za historicky vyvinutou strukturu tvůrčích procesů, do které se řadí 5 základních žánrů s komunikačními procesy. Přesněji se jedná o projevy slovesné, hudební, taneční, vokální a divadelní, z nichž vycházejí lidové tradice, které jsou strukturou stereotypů přetrvávající v dané nositelské skupině. Folklor je silně spjat se společenskými, uměleckými názory a způsobem života nositelské skupiny. Nejčastěji jsou paměti folkloru předávány pamětí, ať už pomocí písemné nebo ústní formy, které se většinou předává z generace na generaci, proto tokem času může vzniknout nová varianta, podobající se tradici staré.

[17], [18]

2. 1. 1. 2 Folklorismus

Folklorismus se v evropském národopisu začíná nejvíce vyskytovat v 60. letech 20. století. Zavedl jej německý národopisec Hans Moser ve svých člancích, kde se zabýval problematikou na téma folklorismus, i když se pojem folklorismus vyskytoval již dávno. U nás se poprvé folklorismus objevil ve studiích H. Bausingera, který se zabýval folklorismem jako mezinárodním jevem. Postupně se dostal folklorismus do národopisného a literárně-vědního slovníku.

Folklorismus je označení pro historicky vyvinuté základní části folkloru, které jsou rozšířeny o materiálovou kulturu. Přesněji se jedná o modifikaci slovesného, hudebního, dramatického, tanečního a oděvního vyjádření kolektivní tradice lidového umění. Proto se folklorismus označuje, jako „nepůvodní“ folklor, nebo je také nazýván „druhá existence folkloru“. Zmínky o předmětech folklorismu nejsou neseny pamětí tak jako předměty folkloru. Vznikají a zanikají vlivem času, doby či módy, která dala podstatu jejich vzniku.

Hlavní podstatou folklorismu dnešní doby je přejímat folklor nebo lidovou kulturu a vytvořit z nich nový fenomén, který by sahal do vysokého umění nebo masové kultury. Lze ho nalézt v několika oblastech jako jsou spolky, soubory, festivaly, umění a komerce. Jeho funkce je také odlišná. Často záleží na hlavních organizačních orgánech, jak chtějí

danou formu folklóru pojmout. Může být pojat formou zábavnou, uměleckou, národní, ale také zde hraje roli známá komerce, tedy tzv. komerční folklorismus. Folklorismus se dělí na dvě části, a to na folklorismus přímý a nepřímý.

Přímý folklorismus se snaží autenticky napodobovat projevy folkloru. Jde o ožívování folklorního bohatství a začleňování do dnešní kultury. Tato forma folklorismu se nazývá „renesance folkloru“ nebo také „pseudofolklor“. Jde o přejímání lidových zvyků, které jsou napodobovány a tváří se, jako původní. I když vše vypadá jako původní děj, přímý folklorismus všechny své projevy zamýšlí pro publikum.

Nepřímý folklorismus, neboli zprostředkovaný, používá masová a technická média, jako je rozhlas, televize, internet, písmo, tisky, ale také filmy atd. Na rozdíl od folklorismu přímého je folklorismus nepřímý rozsáhlejší a dostává se mu častých obměn folklorních prvků.

[17], [18], [22]

2. 2 Historie českého kroje

Bohužel se z historických krojů do dnešní doby mnoho nedochovalo. Většinou se kroje tokem času rozpadly nebo znehodnotily. Některé zmínky o krojích se však dochovaly pomocí historických spisů a iluminací, které často doprovázely psaný text. Dalšími možnostmi, jak zjistit historii, stříhy či barevnost krojů, jsou archeologické vykopávky, které nám toho také mohou velmi prozradit.

Kroje jsou součástí lidské kultury již od pravěku, kdy se dá za tzv. kroj považovat jakýkoliv oděv. Oděv měl člověka nejen chránit před pocitem nahoty, ale hlavně před povětrnostními podmínkami jeho okolí. Dalo by se říci, že už první oděvy, které vznikaly z kožešin na sobě měly známku dekorativnosti, jelikož i kožešiny mají svoje vzory dle druhů zvířat. Na základě těchto přírodních dekorů kožešin, dalších materiálů a složitosti oděvu se již začínají objevovat první odlišnosti v začlenění ve společnosti. Určitá hierarchie postavení členů v tlupě, rodině nebo společnosti se spojuje s oděvem již od pradávna. Podle určitého typu oblečení se dá poznat postavení a důležitost osoby na základě jejího šacení. Odívání lidstva se měnilo od národa k národu, od pokolení k pokolení.

První zmínky o českém kroji se objevují začátkem 14. století. Roku 1318 se spisy zmiňují o privilegiu pražských krejčí o kroji českém. V tomto století měla na vývoj a podobu kroje velký vliv tehdejší vláda rodu Lucemburků. Kroj se jako první začal nosit u šlechty, následně se postupem času dostával k nižším vrstvám. Tato záležitost kroje je však lehce diskutabilní. Z hlediska lidového oděvu se zde nejedná o kroj, jak jej známe dnes, ale oděv specifického rázu, který byl pro český lid charakteristický.

V období renesance se začínaly přejímat francouzské a španělské oděvní prvky, které se staly součástí kroje, jak ho známe dnes. Už v době renesance se zde objevuje šněrovačka, ale i životek, který býval mnohdy hodně vystřižený, do něhož se vkládala vsadka zvaná náprsník nebo punto. Také šorcík je odvozený od sukně španělského typu zvané šorc, která bývala hojně vycpaná přímo pod pasem, a proto se jí říkalo klobása nebo husí břicho. Jednou z dalších součástí oděvu, který převzal společně s názvem i částečnou podobu, je okruž (oboek). Dalšími přejatými částmi byly rubáše, rukávce a různorodé barevné šátky, které zdobily dámský kroj.

Dle spisů je známé, že už v období renesance si lidové kroje nesly svéráznost jednotlivých krajů. Zikmund Winter ve své knize zmiňuje, že již v této době byly znatelné rozdíly mezi lidovými kroji Plzeňska, Litomyšlska, Domažlicka, Turnovska, Hanácka, Slovácka a dalších skupin, které používaly lidový kroj. Kromě umístění a praktičnosti měla na podobu kroje velký vliv i móda, která čerpala v době české renesance z módy Francie, Anglie, ale také Španělska.

Lidový oděv neboli lidový kroj se na území Česka začíná nejvíce formovat během a hlavně po Třicetileté válce (1618 – 1648) v období raného baroka díky silnému nástupu nevolnictví. Lidé byli k vrchnosti připoutáni závazkem robotní práce a dalšími, například berními povinnostmi, a tudíž se nemohli bezzávazně stěhovat do jiného kraje či obce. V rámci zajetí nevolnictví si lidé sami začali vytvářet svůj vlastní osobitý oděv, který v dnešní době nazýváme krojem. Vývoj kroje a jeho specifčnost se nejvíce rozvíjela od dob Marie Terezie a Josefa II. Po dalších 200 let. Z raného období vývoje kroje se bohužel mnoho záznamů o jeho podobě nedochovalo, a proto nelze s přesností říci, jak velice byly kroje zdobné, lze však i přesto nalézt některé oděvní části, které se dochovaly díky výšivkám. Díky tomu se zachovaly alespoň motivy a vzory, které byly na prvních krojích používány.

V první polovině 18. století se český oděv ve velké míře inspiroval španělskou, ale hlavně francouzskou módou, jež se ve velké míře dostala do celé Evropy. Tento typ módy nebyl však pro každého. Honosnost a bohaté zdobení krajek, výšivek a drahých materiálů si mohla dovolit pouze šlechta a jen výjimečně měšťané. Navíc byly jasně stanovené předpisy pro odívání jednotlivých stavů. Kromě těchto předpisů byly často vydávány různé výnosy, jako například zákaz dovozu luxusních látek ze zahraničí. Proto si prostý lid nemohl zdobný oděv dovolit.

Z tohoto důvodu se vesničané snažili v lidovém kroji co nejvíce inspirovat městskou módou a ve svém stylu ji napodobovaly dle své fantazie. Lidový oděv se inspiroval módou měšťanů, hodnostářů a šlechty, jejichž oděvy byly přejímány s mezinárodní módou, která se postupně vyvíjela. Podoba lidového kroje si však zachovávala svoji tradici, a tudíž se jeho vzhled tak často neobměňoval. Pro možnost změny v lidového oděvu, který byl charakteristický pro určité území, musel oděv projít cenzurou úzkého kolektivu, která měla na starosti určit, do jaké míry mohou být změny provedeny.

V českých zemích už bylo na začátku 19. století známo sedmáct typů lidových krojů. Území Moravy a Slezska v tomto počtu vynikaly. Dohromady bylo zjištěno podle odlišnosti více než čtyřicet druhů krojů a na Slovensku jich bylo až neuvěřitelných sedmdesát, tudíž Čechy v tomto ohledu za ostatními zaostávaly.

Roku 1848 byl vyvolán pokus o vytvoření národního českého kroje, který by byl již poměřtý a svojí podobou ustálený. O novou reformu se snažil i Josef Mánes i Božena Němcová, ale jelikož se jednalo o podobu oděvu uměle vytvořenou, hnutí nebylo úspěšné a selhalo.

Téhož roku byla také zrušena robota a poddanství díky vládě Františka Josefa I., který tyto závazky poddanství zrušil. Také vlivy průmyslové revoluce umožňovaly lidem více možností svobodného pohybu, který do té doby téměř neměli.

V 60. letech 19. století došlo k pokusu vnést do městského oděvu lidové prvky, které měly za úkol uchovat autentičnost lidového kroje. Tyto snahy se oproti předchozím snahám povedlo realizovat a lid změny přijal. Proto se v těchto letech začaly ve velkém odkládat tradiční kroje, jak je známe dnes, jelikož se obyvatelé začali více podřizovat městské módě a lidový kroj byl udržován pouze jako vzpomínka na minulé časy.

Teprve 80. léta 19. století vyvinula sběratelskou pozornost o zachování lidového oděvu, a to nejen ve sběratelské činnosti, ale také v zachování tradičních prvků v moderním oděvu.

V 90. letech 19. století proběhla Národopisná výstava československá, která měla vyvolat větší zájem o lidový oděv, ale k znovu oživení kroje nedošlo. Její snaha o návrat lidového oděvu spíše vedla k zevšednění krojových součástí, které po následných, nevkusných moderních úpravách odsoudila lidový oděv k jeho zániku.

Starší občané a konzervativnější vesnice si však byly schopny zachovat lidový kroj, který nosily až do druhé světové války, jedná se však už jen o pouhé jedince, kteří lidový oděv považovaly za jejich součást života. Mnohé oděvní součástky již dávno byly ukryty v truhlách, a to hlavně obřadní oděvy, kterých na běžné nošení byla již škoda.

Dnes však pro rozvoj lidového kroje chybí téměř všechny podmínky, jimiž se vyznačoval. Také by se v nich nositelky či nositelé úplně necítili pohodlně přes zhýčkanost dnešní doby a nepůsobili by v kroji přirozeně na rozdíl od oděvu 21. století.

[2], [4], [5], [9], [11], [15]

2. 3 Druhy krojů podle příležitosti

Ve většině případů se kroje dělily na tři základní druhy. Prvním byl kroj pracovní, který byl určený do práce a na všední nošení. Dále to byly kroje sváteční, které se nosily do kostela nebo k muzice. Nejvýznamnějším krojem byl však kroj obřadní, kde dominuje oděv svatební. Kromě těchto druhů se také kroje dělí podle daných norem, a to na kroj podle generací a stavu, kdy se dělí na dětský kroj, kroj pro mládež, nebo zda je nositel osobou svobodnou či zadanou.

[1], [2], [6]

2. 3. 1 Kroj pracovní

Pracovní oděv musel být pro práci vhodný. Měl být pohodlný, umožňující pohyb a snadno udržovatelný. Ve většině případech se šil z nejlevnějších materiálů, které byly lehce dostupné. Jednalo se hlavně o hrubá konopná plátna až po bílé jemné lněné materiály, které se používaly pro výrobu košil a šátků.

Plátno se také barvilo, nejčastěji indigem, díky němuž dosáhl materiál modré barevnosti. Nejčastěji se z barveného materiálu šily sukně, kazajky, zástěry a také kabátky. Postupem času se modrá textilie doplnila o vzorování v pruzích nebo kostkách. Také se rozvinula dnes již oblíbená technika vzorování modrotiskem.

Kromě chladivých letních textilií z přízí rostlinného původu se také používala zpracovaná ovčí vlna s příměsemi, která byla vhodná pro chladné období. Z vlněného materiálu se šily vrchní kabátce a kabátky, ale také sukně a živůtky.

[1], [2], [6], [9]

Obrázek 2. Pracovní kroj [1]

2. 3. 2 Kroj sváteční

Sváteční chvíle navazovaly na rodinné zvyky, které vážaly rodinu. Byl to cyklus, který se předával z generace na generaci, a tudíž byl do něj zapojen celý rod. Sváteční kroje byly kroje, které byly šity z drahých materiálů zdobené bohatými výšivkami a nebyly levnou záležitostí, proto se často dědil po generace. Kroj byl v tomto ohledu prezentací rodiny a jejího bohatství, proto, když se měl kroj oblékat, musel být pečlivě vyprán, naškroben a vyžehlen. Ženám mnohdy trvalo více času kroj připravit a obléci si ho, než doba slavnostní události. Po oslavě museli opět kroj vyčistit a uložit, což také zabralo mnoho času.

Nejzdobnější sváteční kroj měla mládež a svobodní lidé, kteří měli kroj bohatěji zdobený, na rozdíl od osob zadaných, jejichž kroj měl působit důstojněji.

[1], [2], [6], [9]

2. 3. 3 Kroj obřadní

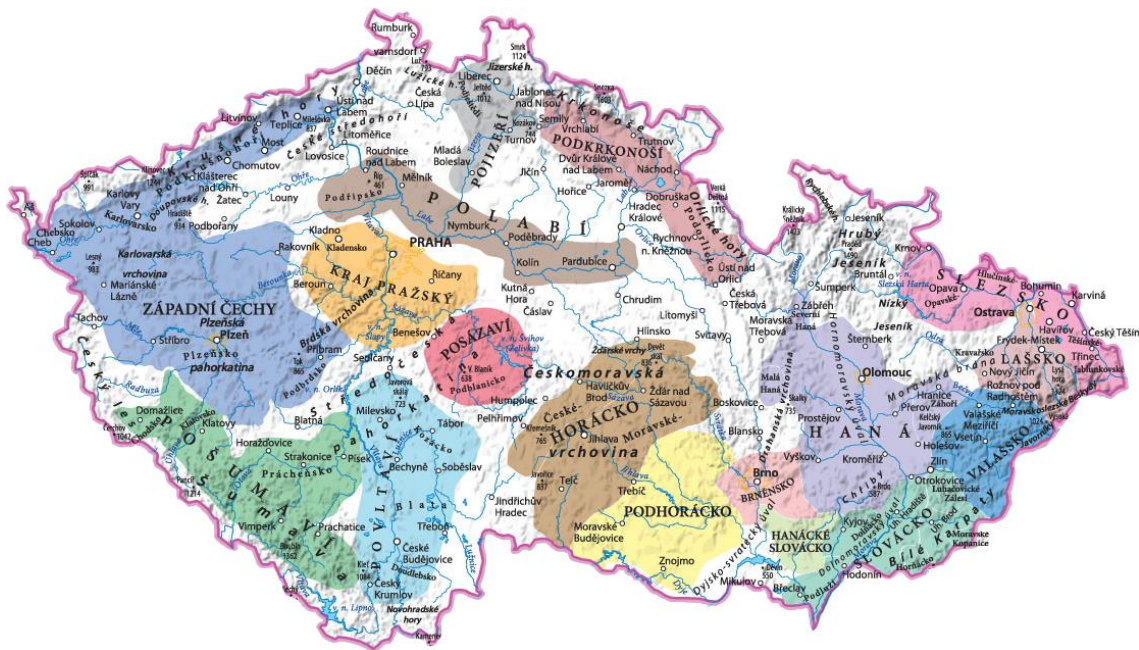
Nejčastěji se obřady opět týkaly rodiny, jednalo se o rodinný život a jeho hlavní části, jako narození, svatba a smrt. Nejvíce zvyků se zachovalo v souvislosti se svatebním obřadem, pro který byl vždy ušit nejzdobnější a nejkrásnější kroj. Kromě šatu měla nevěsta bohatě zdobnou úpravu hlavy, která se během obřadu měnila. Na začátku měla nevěsta před oddavkami na hlavě zdobný věnec, který symbolizoval svobodu. V závěru

obřadu dostala na hlavu úbor vdané ženy, kterým byl čepec nebo šátek. Muži zase při svatebním obřadu dostali dlouhý zdobený kabát, který značil, že je muž již sedlákem a má své hospodářství.

[1], [2], [6], [9]

2. 4 Druhy českých krojů podle kraje

Česko se skládá z několika národopisných regionů, jedná se o oblasti, kde si lidé uchovávají specifické tradiční lidové zvyky např. písně, lidové obyčeje, nářečí, atd. Česko nepočítajíc Moravu a Slezsko se skládá celkem z devíti regionů. Patří sem Praha, Posázaví, Podkrkonoší, Pojizeří, Polabí, Pošumaví, Povltaví, Západní Čechy a Horácko. Každý region měl pod sebou podoblasti, většinou se jednalo o významná města, která měl v moci panovník či biskupství.

Obrázek 3. Národopisné regiony České republiky [20]

Litomyšlský kraj spadá pod národopisný region Polabí, které se dělilo na další podoblasti. Pod region Polabí spadá např. Hradecko, Pardubicko, Chrudimsko, Litomyšlsko, Hlinecko a Podřipsko a významná města regionu. Z těchto oblastí se v nejlepším stavu dochoval kraj litomyšlský, kterým se tato práce inspiruje.

Pod Prahu například spadalo Mělnicko, Kladensko a Nymbursko. V Pojizeří se dobře dochoval kraj mladoboleslavský a známým krojem je i kraj turnovský. Velmi dobře se také dochovaly kroje v oblasti Pošumaví, a to kraj chodský. Pod Povltaví spadaly oblasti Táborska, Písecka, Doudlebska, Soběslavska, Blatska a Budějovicka. Oblasti Orlicko, Jičínsko a Náchodsko byly pod regionem Podkrkonoší. Dalším z nejzachovalejších krojů Západních Čech byl kraj plzeňský, kromě Plzeňska zde však byl také území Příbramska, Rakovnicka, Berounska, Chebska a dalších.

Následně se také dají kroje rozdělit i na geografické skupiny a subregiony.

Pod pojmem geografické skupiny je myšleno umístění krojových skupin podle území, kde se lidový oděv nacházel. Geografických skupin České republiky je celkem třináct. V české části se nachází pouze šest geograficky umístěných skupin. Jedná se o skupinu Středočeskou, Východočeskou, Severočeskou, Západočeskou, Jihočeskou a České Horácko (Vysočinu).

Z těchto geografických skupin je pro tuto práci zajímavé právě České Horácko (Vysočina), pod které spadá několik subregionů.* Celkem tuto oblast tvoří osm území. Je jím Pelhřimovsko, Humpolecké zálesí, Brodsko-Okrouhlicko, Ladečsko, Železné hory, Rychmbursko, Poličsko a Litomyšlsko. Právě Litomyšlsko je specifickým územím, které i když spadá do národopisného regionu Polabí, tak je také uváděno v geografické skupině Českého Horácka, jelikož leží na rozhraní těchto regionů.

* Subregion je rozšířeným územím regionu. Skládá se z centra, které tvoří vesnice nebo město, jež splňuje potřebné podmínky, např. existenci školy, pošty, ordinaci praktického lékaře, atd. Pod danou obec či město spadají další obce, které využívají zvolené centrum a geograficky rozšiřují jeho území.

[10]

3 Litomyšlsko

Litomyšlským krojem je tato práce inspirována, jelikož je mým rodným městem a nedaleko od něj žiji.

Pod pojmem Litomyšlsko, Litomyšl si člověk může vybavit krásnou přírodu, velká pole a zalesněné plochy. Jedná se o půvabné město s bohatou historií, ze které i v dnešní době čerpá. V malém dolíčku se táhne dlouhé náměstí v barokním duchu. Nad náměstím se na pahorku tyčí krásný renesanční zámek s originální sgrafitovou výzdobou, arkýřovým nádvořím a krásnou rozlehlou zahradou. Kromě těchto krás se zámek pyšní i kolárnou, jízdárnou a pivovarem, ve kterém se narodil světově známý skladatel Bedřich Smetana. Na takzvaném Zámeckém návrší je k nalezení také krásný barokní chrám Nalezení svatého Kříže od G. B. Aliprandiho. Nelze opomenout, že v tomto kulturním centru je i Regionální muzeum, klášter a klášterní zahrady. Zajímavostí je zde Portmoneum Josefa Váchala.

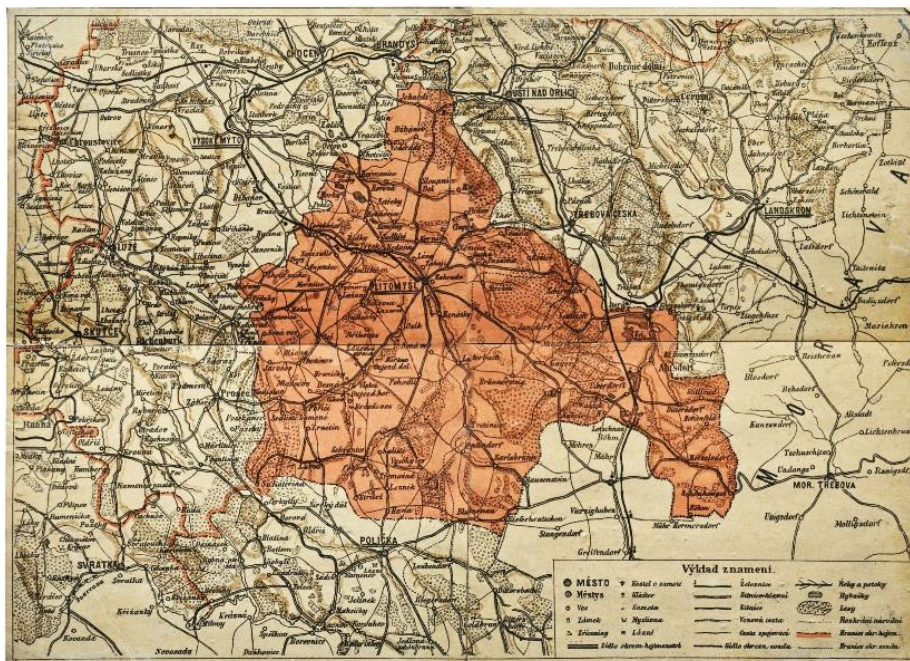
Kromě těchto krás zde našlo inspiraci mnoho slavných umělců. Například Alois Jirásek, Božena Němcová, Tereza Nováková, M. D. Rettigová, již zmíněný Bedřich Smetana, Olbram Zoubek a mnozí další.

Dalo by se říci, že se v tomto nevelkém městě schází na jednom místě tolik historie, že to člověka doslova pohltí.

[24]

3. 1 Litomyšlský kraj

Kroj z oblasti Litomyšle patří mezi nejvýchodnější české kroje, který pokrýval oblast až k hranicím s Moravou. V jižní části oblasti přecházel v kraj poličský, na jihozápadě se z něj stal kraj rychmburský a hlinecký, také dosahoval až k Chotěboři, kde však byly zřetelné odlišnosti. Nejpodobnější je tento oděv kroji Chodskému. Nejkrásnější části litomyšlského kroje se dochovaly v těchto vesnicích – Sloupnice, Němčice, Horní a Dolní Újezd, Osík, Seč, Trstěnice, Poříčí, Lubná.

Obrázek 4. Hejtmánství litomyšlské r. 1890 [21]

Litomyšlský kraj se značil stálými a klidnými liniemi, které byly oživeny bohatou barevností, výšivkami a krajkami, jež dodávaly celému oděvu půvab a jeho jedinečnost. Unikátnost tomuto kroji také dával jeho specifický střih, který si nesl renesanční prvky a prvky přejaté od německé menšiny, které přetrvávaly až do 60. let 19. století. Konzervativnost obyvatelstva a chudoba kraje zřejmě přispěly k zachování archaických oděvních prvků navzdory jeho okolí, kde se oděv začal dosti poměšřovat.

Až po 60. letech 19. století kraj litomyšlského panství přijímá modernější prvky a jeho silueta se mění. Jeho nejvýraznější změnou bylo usazení sukne do pasu, avšak se stále hojným množstvím spodničiek. Živůtek nahradila jednodušší šněrovačka sahající téže do pasu. Po druhé polovině 19. století se začínají uplatňovat prvky měšťanské módy a lidové kroje pomalu mizí. Místo životku se více začínají nosit špencry a kabátky. Změnou také prošly košile, které ztrácí krajkovou zdobnost, mizí také řasené výložky a zástěrky se velmi zmenšily. Rovněž se začínají nosit šátky na krk, které se do té doby běžně používaly ke kroji poličskému nebo rychmburskému. Nejednalo se o šátky bílé barvy, ale barev pestrých zdobené květovanými motivy, které se nosily i na hlavě. V poslední dekádě 19. století bychom litomyšlský kraj našli jen ojediněle.

[1], [2], [10], [11], [13], [14]

Obrázek 5. Kroj litomyšlský dámský [8]

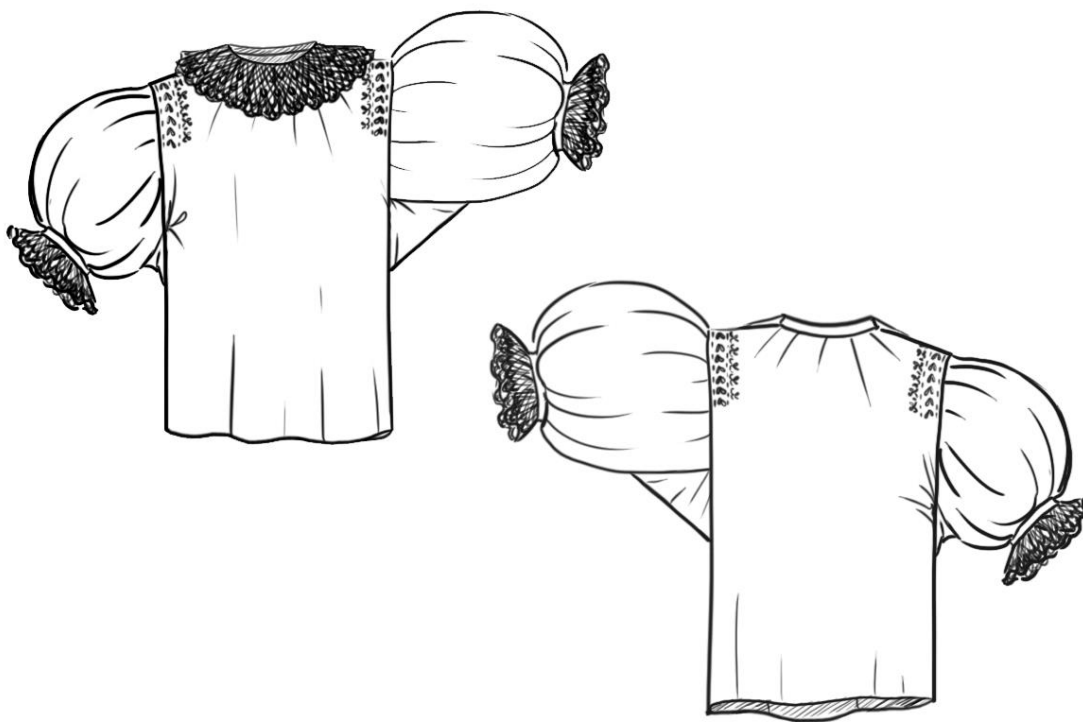
Obrázek 6. Litomyšlský kroj sváteční [1]

3. 2 Části litomyšlského kroje 1. pol. 19. století

3. 2. 1 Dámský кроj

Dámský slavnostní кроj se skládá z několika základních částí. Jednou z hlavních částí je košilka. Ta se většinou šila ze dvou materiálů. Horní reprezentativní část, která sahala do pasu, byla ušita z jemného plátna. Na rozdíl od spodní části, která sloužila jako podolek. Tato část byla ušita z plátna hrubého nebo zbytkových materiálů, které již nebyly potřeba. Rukávy košile byly krátké délky, bohatě nabírané, všité do úzkého pásku. Do pásku byla všita náběrka přibližně 2 cm široká, která byla lemovaná širokou síťovanou krajkou. U krku byla košile všita do výložku (vejkladku, límce), který byl zakončený podobně jako rukávy síťovanou (paličkovanou) krajkou, nebo vláčkovou krajkou. Límeček byl bohatě řasený, někdy mohl až připomínat okruží, které se dříve nosilo v renesanci. Další zdobnou část košilky tvořilo jemné vyšívání na nárameníčích.

Střih košilky je, jako u většiny krojových částí, tvořený ze základních tvarů obdélníků. Podle spisu Blaženy Šotkové bylo pro tvorbu vrchní části košilky potřeba plátno o šíři 75 centimetrů a délce 235 centimetrů.

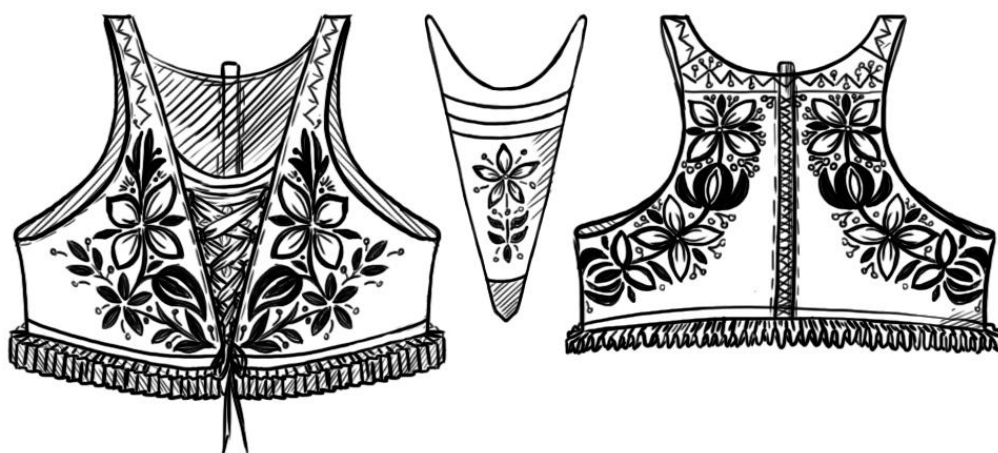

Obrázek 7. Dámská košilka [23]

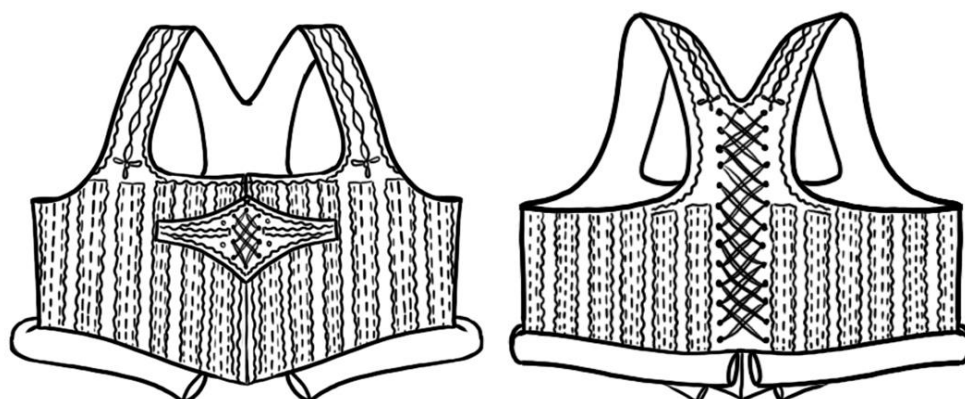
Další částí dámského kroje byl živótek (živůtek), který byl mnohem kratší než většina živůtků ostatních krojů České republiky, nejčastěji se podobá živótku chodskému. Živótek byl kratičkový, empírového střihu kousek pod prsa. Přednice živótku byly střižené šikmo, takže se spodní část dotýkala. Mezi přednicemi se vkládala vyztužená vsadka trojúhelníkového tvaru nazývaná punto (zouváček), které drželo zdobné šněrování. Spodní část punta, která byla zastrčena do sukně a nebyla tím pádem vidět,

se velmi často šila z jiného (zbytkového) materiálu, a to z důvodu úspory zdobnějšího vrchního materiálu, který byl již okem viditelný. Záda životku byla široká s vloženou rákoskou, která byla vložena středem zadního dílu pro rovné držení zad a zachování stability výšivky. Rákoska byla pošita sametkou v barvě životku. K dolnímu kraji životku byl přišit šorčík (honzík, jitrnice), který byl tvořen z hustě řasených záhybů z vlněných látek nebo tuhých zbytkových materiálů, které držely tvar. Na tento tzv. šorčík se následně kladly mnohdy těžké vrchní sukne s několika spodničkami.

O něco méně zdobnější variantou životku byla kordulka, která se začala ve velkém nosit po druhé polovině 19. století, kdy se prodloužili do pasu. Svým tvarem jsou velmi podobné klasickým šněrovačkám, mají však širší náramenice. Prodloužená verze byla v pase rovná, pouze v předním díle s lehce vybíhají špicí. Stejně jako na životku byl na kordulce přišit šorčík. Rozdílným také bylo zapínání, které tvořilo zapínání v předním díle na háčky, nikoliv na šněrování. Háčky byly skryty pod jakousi textilní sponou (puntem), která dekorovala přední díl. Na punktu bylo naznačeno šněrování, které také dekorovalo střed zadního dílu. Jinak byly kordulky zdobeny jednoduchým prošíváním ve vertikálních pruzích po celém předním a zadním díle. Náramenice byly prošívány jednoduchým vzorem. Zdobnost kordulce mohl dodat i materiál; často byly brokátové nebo sešívané z hedvábnych pentlí nebo rozpáraných starých životků.

Obrázek 8. Životek s puntem [23]

Obrázek 9. Kordulka [23]

Na živótek nebo kordulku se kladlo až sedm sukni, to záleželo na počtu spodniček. Pod vrchní sukni bylo kladeno čtyři až šest spodniček, které byly z odlišně kvalitních materiálů. Nejlepší spodnice byla hned pod vrchní sukni a často bývala zdobně lemovaná krajkou. Další spodnice už zdobené nebývaly, jelikož už příliš vidět nebyly. Spodnice bývaly často kanafasové nebo posešované ze zbytkových hrubších materiálů. Kanafasové sukne se kromě spodních sukni nosily na litomyšlsku i ve všední den, jako pracovní sukne, oproti kroji poličskému, kde již byly kanafasky součástí kroje svátečního.

Vrchní sukne byla většinou sytě barevná z různorodých materiálů. V první polovině 19. století byly oblíbené pentlovačky nebo lemovačky, které dostali názvu i podle materiálového složení a jejich zdobení. Nejčastěji nošenou sukni byla mezulánka. Mezulánka je svrchní sukne, ušitá z látky tkané ze směsi lnu a vlny. Dalším druhem sukne o něco dražším byla jemná a lehká sukne nazývaná čajka (cajka), která byla utkaná z čisté vlny někdy s přídavkem hedvábí. Sukne byly velmi široké až 3,5 metru. Textilie, ze které byla sukne vyrobena byla širší menší, než je tomu dnes, a tak byla sukne sešita až z šesti kusů. Ve vrchní zdobené sukni se také v rozparku skrývala kapsička např. na kapesník. Na vrchní sukni bývala ještě všitá vsadka z jiného nebo méně kvalitního materiálu nazývaná ledasco nebo ledacos. Jedná se všitý obdelníkový díl v rámci úspory kvalitního materiálu, který je zakrytý bohatě zdobným fěrtochem, a tudíž není vůbec vidět.

Dolní kraj vrchní sukne byl 1 cm od okraje lemovaný širokou hedvábnou pentlí s květinovými motivy. Z rubní strany je dolní kraj podšitý 10 cm širokým červeným sukem, který sukni chrání před oděrem.

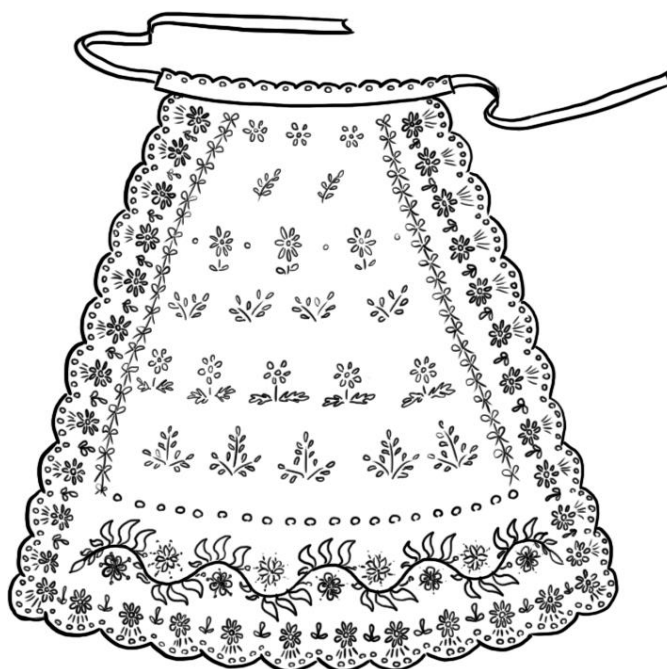

Obrázek 10. Dámská sukne se spodničkami [23]

Sukně se podle názvu, který jim byl přidělený podle materiálového složení, také nazývaly mimo jiné i podle barev, které měly. Máčky byli velmi oblíbené sukně, které měly jasně modrou barvu. Šedé byly nazývané sukně světle modré a žebrácké byly sukně červenohnědé barvy, které bývaly oproti ostatním levnější. Také byly velmi oblíbené sukně v odstínech tmavě zelených.

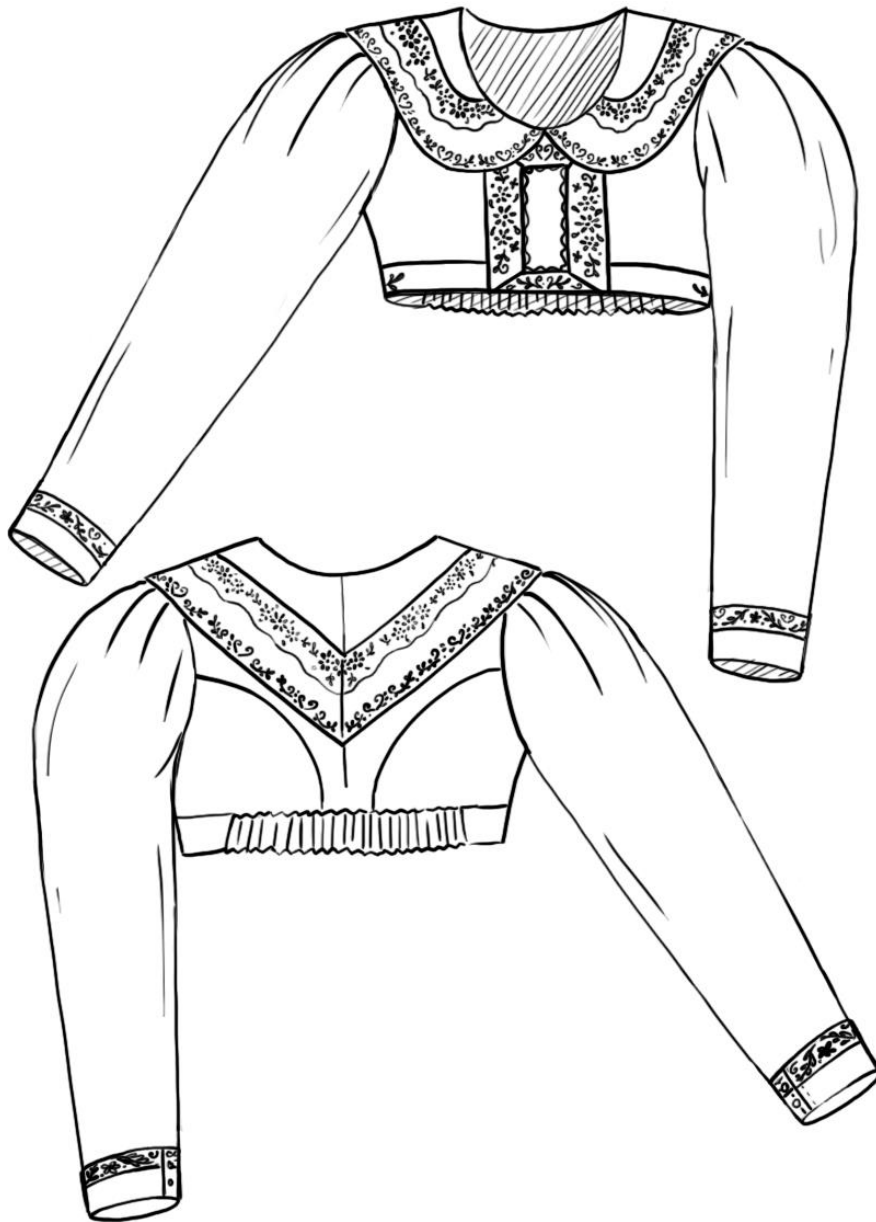
Další a nejvíce zdobnou částí dámských šatů byl fěrtoch, na němž bylo uplatněno nejvíce výšivek, jež zdobily hlavně jeho okraje. Byla to zástěrka, která byla téměř stejně dlouhá jako sukně s její poloviční šíří, tudíž zakrývala pouze přední část sukně. Díky velké šíři fěrtochu bylo zakryté ledasco, které bylo umístěné na předním díle vrchní sukně. Fěrtoch byl nejčastěji zdobený květovanou výšivkou, která byla v přední části umístěna v několika řadách s různými motivy květů. Lem byl rovněž velmi zdobený, s bohatými prvky madeiry. Vzadu se na uvázaný fěrtoch kladla bohatě zdobná květinová stuha připevněna zavíracím špendlíkem. Toto připínání zdobné stuhy bylo praktické s ohledem na křehkost materiálu. Stuha se v pase nemusela zavazovat, a tudíž se neničila častým vázáním. Kolem druhé poloviny 19. století se také začínají objevovat i fěrtochy damaškové nebo taftové zdobené půvabnými vzory, které již byly kratší délky.

Všední fěrtochy nebyly tak půvabné jako fěrtochy sváteční. Bývaly z méně kvalitních materiálů, často potištěné nebo kanafasové.

Obrázek 11. Fěrtoch [23]

Na kompletně oblečený kraj se v chladnějších obdobích oblékal i kabátek, který byl stejného empírového střihu jako životek. Kabátek byl s dlouhými rukávy, které byly zakončeny bohatě zdobenou manžetou. Dalšími zdobnými prvky kabátku byl ležatý límeček a zapínání, které nelze opomenout.

Obrázek 12. Dámský kabátek [23]

Nedílnou součástí litomyšlského kroje byly také punčochy, které sahaly lehce pod kolena. I díky těmto punčochám byl litomyšlský kroj jedinečný. Punčochy byly silné, vyrobené z vlněné příze, vždy jasně červené barvy. Zdobené bílou, žlutou a zelenou vlněnou výšivkou, která sahala od poloviny nártu až do poloviny lýtek. Po 60. letech se začínají nosit punčochy bílé barvy buď hladce pletené nebo vzorované.

Obrázek 13. Dámská punčocha s výšivkou [23]

Na tyto punčochy byly často nazouvány střevíce vyrobené z aksamitu nebo z kůže. Ozdobou těchto střevíčků byla často mosazná přezka se zdobnou stuhou.

Kromě šatů se také nosily pokrývky hlavy, které se od sebe lišily podle toho, zda byla žena vdaná či svobodná.

Svobodné dívky si sčesávaly vlasy hladce buď úplně z čela, nebo na pěšinku. Vzadu byly vlasy svázané do copů a následně umotány do drdolů, které byly proplétané stužkou. Drdol byl nakonec ještě ozdobený plochou mosaznou nebo postříbřenou jehlicí (sponou), která byla zdobena skleněnými kamínky. O něco zdobnějším účesem byla stuhová náběrka, která byla vyrobena z široké stuhy přibližně 6 centimetrů široké. Stuha byla nejčastěji růžové barvy s drobnými žlutými a zelenými kvítky. Ve spodní části pod drdůlkem byla náběrka spojena s několika dalšími stuhami, ze kterých se vázaly zdobné mašličky. Volné konce stuh mohly dosahovat délky až k pasu.

Obrázek 14. Dívka s pentlí ve vlasech [23]

Vdané ženy na rozdíl od svobodných dívek nosily vlasy zakryté čepcem s šatou (šatka). Jedná se o čepec nebo jakýsi šáteček, který byl v okraji zdobený krajkou, kterým byl provlečen loubek. Loubek byla forma ozdobné čelenky o šíři jedné poloviny centimetru, která držela šáteček na hlavě. Zasaňoval až do obličejové části, kdy jeho ozdobné konce tvořené tepanou růžičkou s barevným sklíčkem tvořily v lících ženy dolíčky. Čepec připevněný loubkem byl ve většině případech ještě převázaný šatou. Šata byl dlouhý pruh plátna, který byl na koncích bohatě zdobený výšivkou se srdíčky, jablíčky nebo tulipánky atd. Často po výšivce následovala krajka, která zakončovala délku šaty. Šata se převazovala přes čepce směrem dozadu, kde byla uvázaná bohatá mašle.

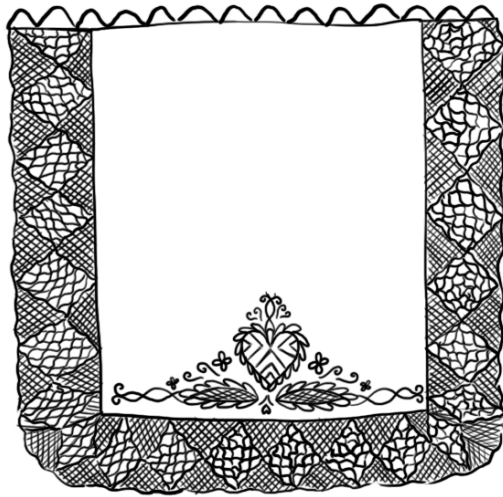
Obrázek 15. Šata [24]

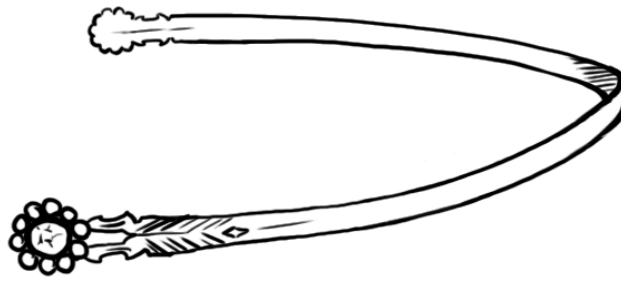
Obrázek 16. Vdaná žena s tradiční pokrývkou hlavy [23]

Celkem mohly být na hlavě vdané ženy tři typy čepců. Základní obdélníkový čepce, čepce zvaný uzlíčkový nebo velmi zdobný čepce zvaný krepina.

Základní obdélníkový čepce, jak je již zmíněno v názvu, byl obdélníkového tvaru o velikosti 25 x 27 centimetrů. Aby byl sjednocený s šatou, byl téhož materiálu. Nejčastěji byl zdobený po třech stranách krajkou, nad kterou byla ještě usazena zdobná výšivka stejného vzoru, jako byla na šatě. Poslední neozdobená strana, která se přikládala k čelní straně, byla obšita očky z pevné příze, kterými se následně protáhl loubek.

Obrázek 17. Obdélníkový čep v rozloženém stavu [24]

Obrázek 18. Loubek [24]

Obrázek 19. Čep s loubkem bez uvázané šaty [24]

O něco zdobnějším typem čepce byl čepce uzlíčkový také nazývaný lebka. Tento název dostal díky jeho vzhledu. Byl to malý, těsně přiléhavý čepceček, zdobený uzlíčkovým stehem. Uzlíčkový steh byl velmi náročný a tvořil ozdobnou plastickou strukturu na čepci. Přední kraje čepce byly často lemované širokou bohatě zdobnou krajkou. Pod tento čepce byl někdy i kladený a na úzko vázaný šátek.

Přes tyto dva typy čepců se kladla již zmíněná šata, která byla v zadní části zavázána do bohaté mašle.

Obrázek 20. Uzlíčkový čepce [24]

Posledním a nejzdebnějším typem čepce byly tzv. krepiny nebo čepce se září. Jednalo se převážně o obřadní záležitost, jelikož byly často čepce vyšívány zlatým dracounem, a tudíž jejich výroba byla velmi nákladná a každá žena si jej nemohla dovolit. Tvrdí se, že cena jednoho čepce mohla dosahovat hodnoty až jedné chalupy.

Jedná o čepce, který je v přední části, která se klade na hlavu, upnutý tak, aby dobře držel. Přední kraj čepce býval nejčastěji zdobený krajkou, která zasahovala až k obličejové části. V zadní části se čepce bohatě rozšiřoval do „záře“ a dal krásně vyniknout dracounovým výšivkám. Pod touto rozšířenou částí byl čepce v temeni spojený bohatě zdobenými stuhami, které byly vázány do mašlí.

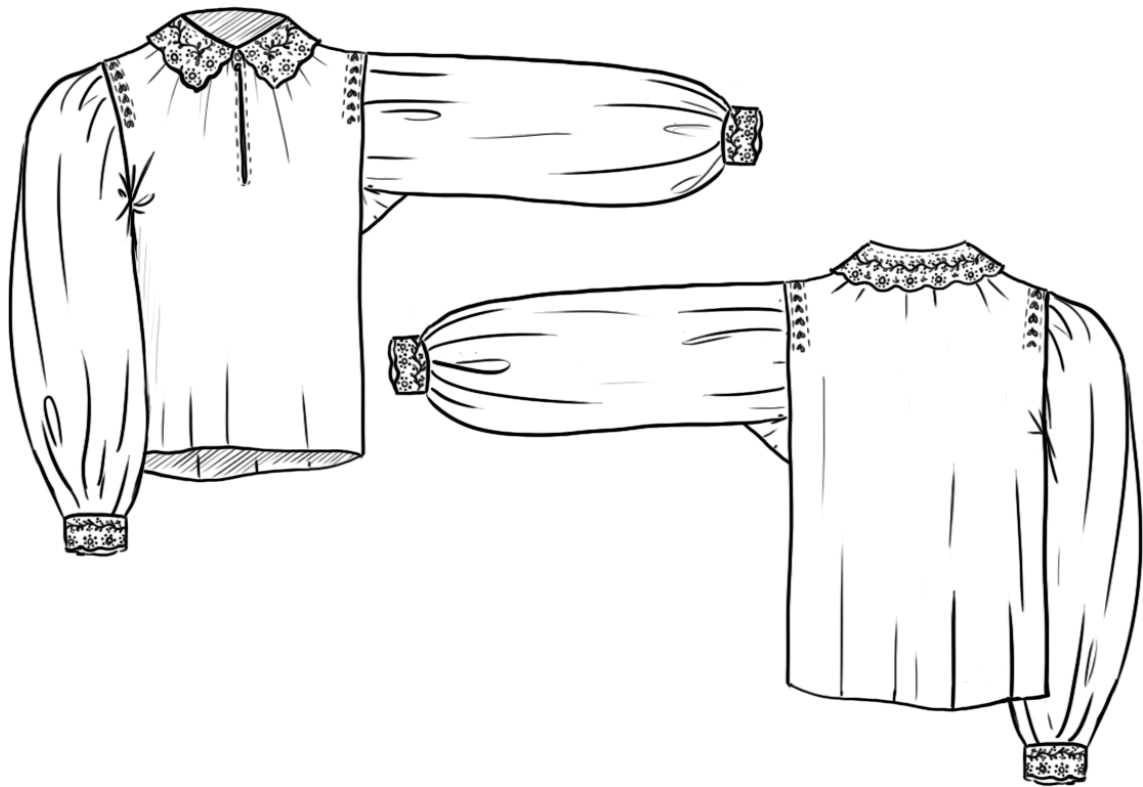
Obrázek 21. Čepec zvaný krepina [24]

Kromě čepců nosily ženy pestře barevné šátky v květinovými motivy. V zimě byly lehké květované šátky nahrazeny hřejivými vlnáky, které mívaly ženy přehozené přes hlavu a ramena.

[1], [2], [8], [10], [12], [13], [14]

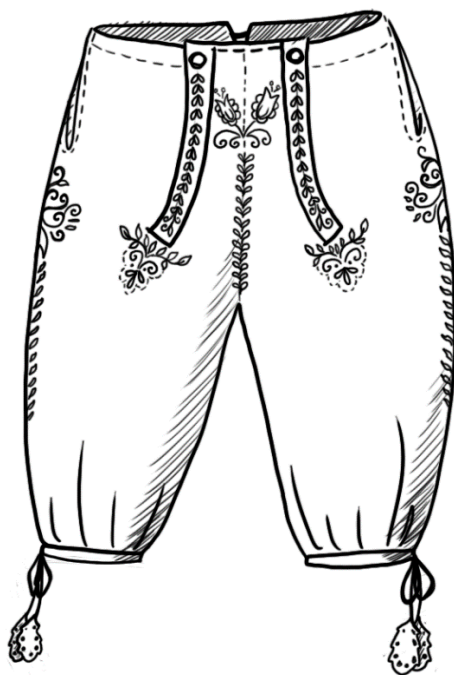
3. 2. 2 Pánský кроj

Stejně jako u kroje ženského byla u mužského kroje hlavní částí košilka, která byla vyrobena z jemného lněného plátna. Košile měla dlouhé široké rukávy, nabírané u zápěstí do pásku, který byl zdobený bohatou výšivkou s vytahovanými mřížkami. Stejná nebo podobná výšivka zdobila i přeložený límec, pod který se často uvazoval šátek trojúhelníkovitého tvaru nazývaný poloušek, který byl vyrobený z hedvábné tkaniny. Košile ze starší doby měly zapínání na zadním díle, novější typy košil měly již zapínání na díle předním.

Obrázek 22. Pánská košile [23]

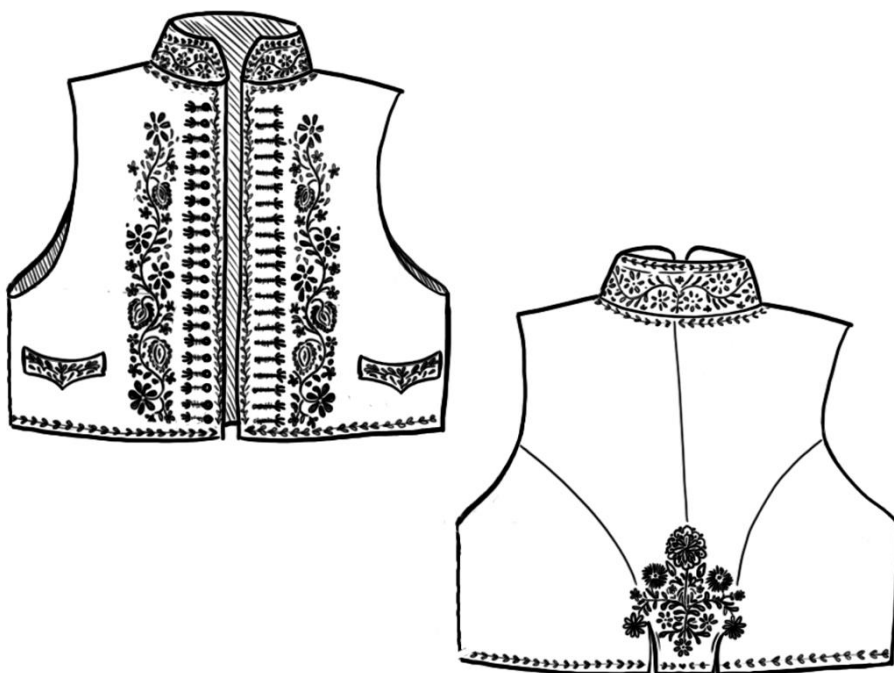
Další částí mužského kroje byly kožené kalhoty zvané koženky, které byly šity z kůže jelení, skopové, srnčí nebo z obyčejné kozlovice. Tyto kalhoty se od ostatních krojů lišily svojí barevností. Kalhoty žluté barvy byly nazývané brslenky. Tato barva kalhot byla pro lidové kroje typická. Dalším typem jsou světle hnědé zvané zázvorky, nebo kalhoty barvy cihlové či dokonce černé. Zbarvení záleželo na druhu kůže, která se na oděv použila. Střih kalhot se podobal německým krojovým kalhotám nazývaným laderhose. Měly úzký padací poklopce, který byl přichycený dvěma knoflíky. Nohavice sahaly těsně pod kolena, kde byly svázány úzkými řemínky. Často byly zdobeny bohatým vyšíváním, v oblasti poklopce, boků a v oblasti předního švu. Kalhoty se upevňovaly nejčastěji širokým pásem zdobeným výšivkou z pavích per, nebo byly upevněny šlemi, které se nazývaly také šandy.

Obrázek 23. Pánské kalhoty brslenky [23]

Pod kalhoty se nosily punčochy, které byly tak dlouhé, aby je kalhoty zakrývaly. Nejčastěji měly barvu bílou, modrou, ale také i červenou.

Přes košili se oblékal bruslek. Je to zdobně vyšíváná vesta s vysokým tuhým límcem a vykrajovanými kapsičkami. Zapínání bylo bohatě zdobeno žlutými zdobnými hustě našitými knoflíčky. Naproti knoflíčkům byly hedvábím obšité dírky. Na zadním díle byly sůšky, jednoduše rozstřížené někdy s vloženými varhánky.

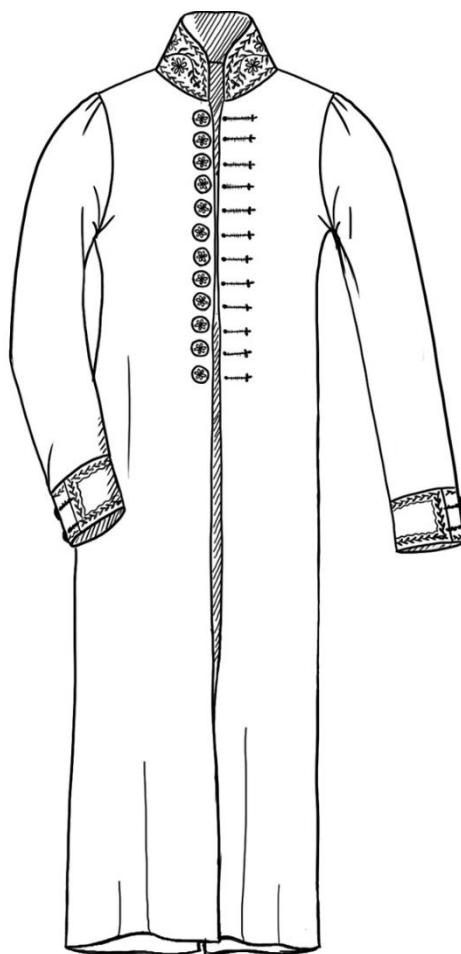
Obrázek 24. Pánská vesta zvaná bruslek [23]

Ozdobným pánským doplňkem, který měl praktickou funkci, byl kožený pás. Tento pás byl šitý dvojitě. Na jednom konci byl sešitý a na druhém konci byl zakončen řemínkem. Pás díky dvojitému překladu tvořil jakousi kapsičku, která sloužila jako peněženka a úložiště dokumentů. Přes pás byla ještě kladená tzv. družice, která byla bohatě zdobená výšivkami z pavích per. Družice byla znakem statkáře, a kromě ozdobných výšivek na ní mohlo být vyšito jméno a letopočet.

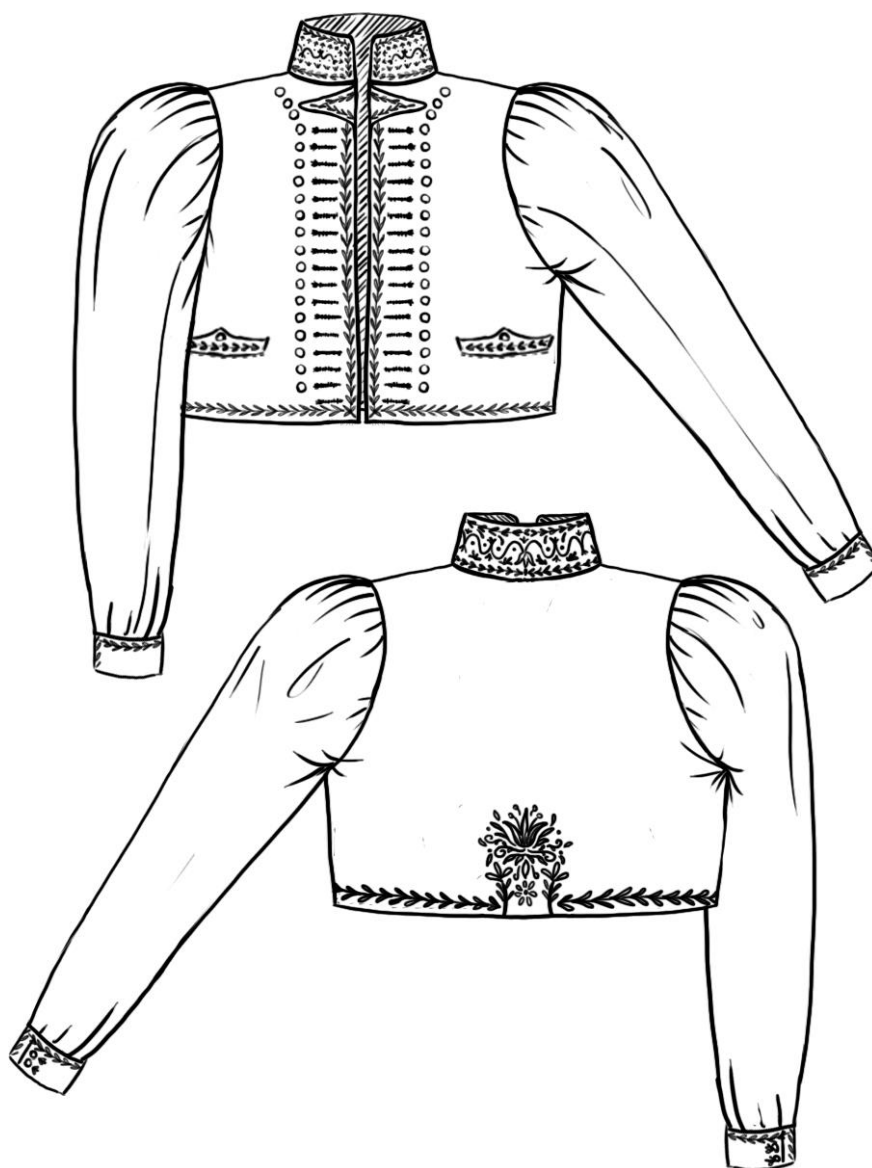
Obrázek 25. Pánský opasek [23]

Nejkrásnějším oděvem pánského kroje byl však dlouhý kabát až na zem z bílého, až lehce namodralého sukna, který muži náležel až po svatbě, kdy se stal samostatným sedlákem. Kabát byl zdobený jasně modrou výšivkou a dekorovanými knoflíčky. Střihově se v základech nelišil od brusleku; od pasu dolů se rozšiřoval a na zadním díle byl rozstřížen a tvořil šosy.

Obrázek 26. Pánský dlouhý kabát [24]

Dalším druhem kabátku, který muži mohli nosit, byl tzv. lajblík. Jednalo se o krátký kabátek bohatě vyšívaný podobné délky jako bruslek. Jeho rukávy byly dlouhé, řasené na ramenou. Průkrčník byl začištěný stojáčkem a přední díl zdobily kromě výšivek i špičaté klopy a dvě ozdobné řady knoflíků. Zadní díl měl při středu dolního okraje dva varhánky, nad kterými byl vyšit květovaný motiv, který se opakoval na celém kabátku.

Obrázek 27. Pánský kabát lajblík [24]

V zimě se však místo krátkých kabátků nosily kožichy, které byly oblíbené i u dam.

Pokryvkou hlavy mužů bývaly často čepice, které byly rozšířeny i v jiných českých krajích. Nejčastějším typem byla tchořovice a vydrovka, kterou nosili jak muži svobodní, tak i zadaní. V kraji okolo Litomyšle byly také rozšířeny čepice zvané stolice, které měly kožešinové prámce. Po levé straně byl prámeček o více jak polovinu delší. Dýnko bylo potažené sametem s kožešinovou obrubou.

Obrázek 28. Pokrývka hlavy zvaná stolice [24]

Dalším typem pokrývky hlavy byl i širák, který se vyznačoval svojí šířkou, která byla až 55 cm. Klobouk býval rozdělen na dvě tzv. facky, jejichž okraje byly lehce zvednuty tak, aby se nad čelem sbíhaly. Od 30. let 19. století se v městské módě začínají objevovat cylindry a kastrolové klobouky.

Obrázek 29. Pánský klobouk zvaný širák [23]

[1], [2], [8], [10], [12], [13], [14]

3. 3 Barevnost kroje

3. 3. 1 Barevnost kroje dámského

Ženský kroj byl oproti kroji mužskému o něco barevnější. Košilka měla barvu bílou. Sukně bývaly barevnější, měly barvu například modrou, světle modrou, cihlovou nebo tmavě zelenou, ale také se zde mohla objevit i barva fialová. Fěrtoch (zástěrka) mívala barvu bílou s bílou, nebo smetanovou výšivkou. Kordulka a životek měl stejně jako sukně více barevných variant – černou nebo tmavě zelenou, později i vínovou, zelenou, žlutou, hnědou, ale i modrou barvu. Dámské kabátky také byly barev tmavých, stejně jako u životků se až v pozdější době objevuje i barva bílá. Nejbarevnějším byl velký zdobný šátek, který hrál díky květinové výzdobě všemi barvami.

[1], [13], [14]

3. 3. 2 Barevnost kroje pánského

Většinou byly mužské kroje v kombinaci dvou kontrastních barev. Košilka měla nejčastěji barvy bílé nebo bledě modré. Bruslek míval oproti košilce barvu tmavě zelenou nebo černou, zdobený nejčastěji žlutou výšivkou. Také se objevují brusleky ve světle modré nebo bílé, s výšivkami o pár tónu tmavšími, než je samotný bruslek. Pánský kabát měl ze začátku téže tmavé barvy, později však převládá barva bílá nebo bledě modrá ke kroji svátečnímu. Kalhoty potom byly barvy nažloutlé, světle hnědé, hnědé nebo cihlové. Kroj byl často doplněn o punčochy, které měly barvu bílou, červenou nebo modrou.

[1], [13], [14]

3. 4 Zdobnost a motivy

Jednou z nejkrásnějších ozdob krojů celkově je výšivka. Mnohdy se jedná o územní záležitost, jimž se určitý kraj nebo vesnice vyznačují. Jedná se o různorodé tvary a ornamenty, které se postupem času přejímání upravovaly, stylizovaly, ale také se uchovávaly. Na inovaci vzhledu výšivek je dokonale vidět, jak se výtvarné zpracování přizpůsobovalo technickému zdokonalování doby. Často bývaly ornamenty výšivek složité struktury, pouze málokdy lze nalézt pouhou samostatnou vyšitou konturu. Velmi často jsou kontury obrazce vyplněny mřížkou, šrafováním, jiným motivem atd.

Nejčastějšími motivy jsou ty, kterými se člověk inspiroval v přírodě. Další inspirací byly symboly církevní nebo motivy symbolizující lidský život.

Lidový oděv mohly zdobit například zvířata, jako jsou ptáci, ryby, lesní zvěř, ale také hmyz. Častými výjevy z oblasti rostlin byly růže, zvonky, chrpy, karafiáty, slunečnice a mnohé další květy. Také se v motivech tvořených venkovským lidem dají objevit obrazce z jejich běžného života a práce. Jsou to například vidle, hrábě, vozní kolo a mnohé další nástroje. Nejčastějším sakrálním motivem je srdce, ale také motiv páru holubic, věnec a kříž. Ornamenty mohly působit až jako magicko-kultový prvek.

Díky těmto leckdy charakteristickým motivům bylo možné rozeznat, z jakého kraje majitel oděvu pocházel.

Všechny zmíněné motivy se daly najít na výšivkách, které se ručně vyšívaly v tuzemsku. Podíl na vyšívání měli kromě žen také muži, kteří vyšívali krojové součástky v případě, že bylo potřeba větší námahy.

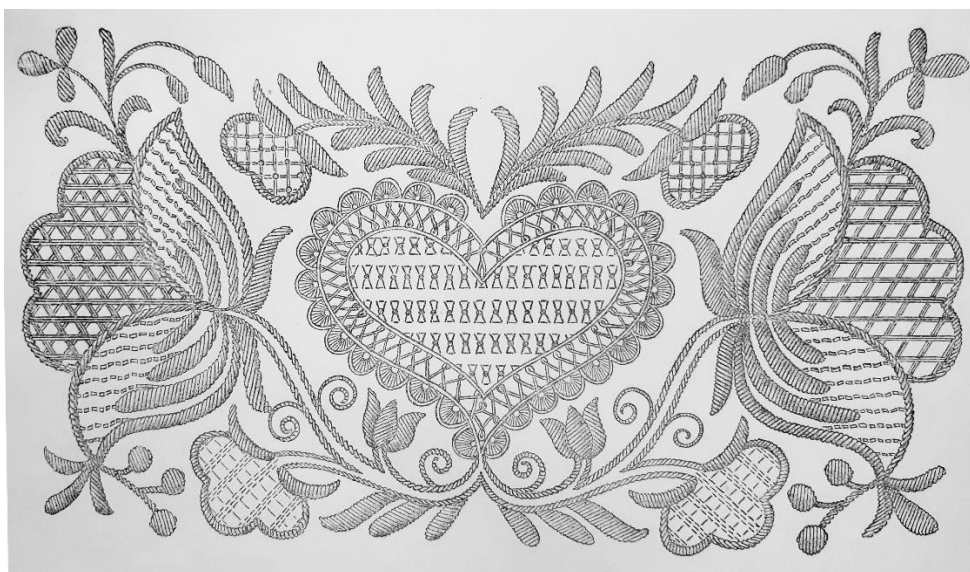
Kromě výšivek se nejčastěji motivy květin nacházely na pestře barevných stuhách, které byly vyráběny ve velké míře strojově nejčastěji v zahraničí, a tudíž se do tuzemska musely dovážet.

[1], [2], [9], [15], [16]

3. 4. 1 Zdobnost a motivy kroje z Litomyšle

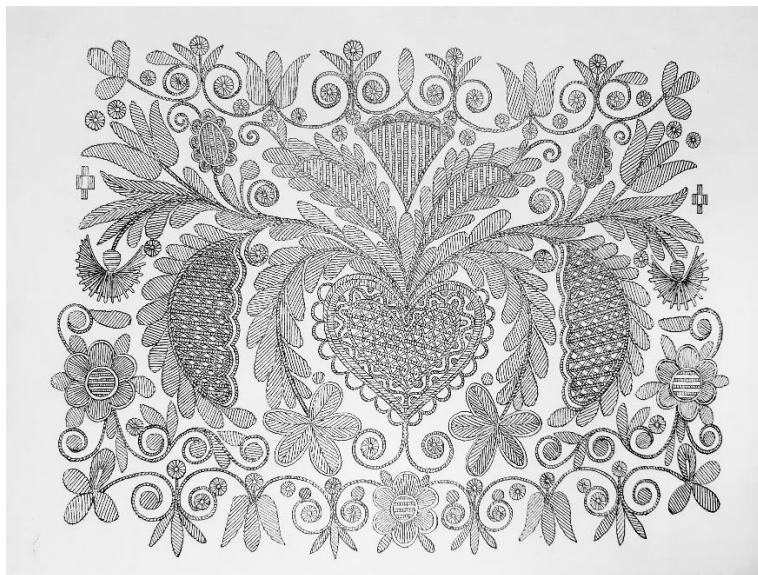
Ozdobou litomyšlského kroje se staly převážně výšivky, v jejichž ornamentech se odráží česká a moravská kultura. Za nejčastěji používané všeslovanské ornamentey používající se i na litomyšlsku byly: srdéčko, zpěvný ptáček, zvonek (mylně považovaný za tulipán), jablíčko, hřebíček a také točinka, která je vedlejší dekorací pro kvítek karafiátu či chrpy. Dalšími krojovými výšivkami, které lze nalézt převážně na krajích dílců, byly čáry, které mohly být rovné, šikmé (sekáčkové), pravidelně vlnité, nebo metličkové. Všechny tyto ornamentey byly pro kraj litomyšlský rozmanitým způsobem zvětšeny a pozměněny. Nejvíce změn dosáhl ornament srdéčka, hřebíčku a zvonku. Přesto však všechny ornamentey měly svůj hluboký a symbolický význam.

Ze všech ornamentů se nejčastěji vyskytuje srdéčko. Jeho výšivka tvoří ozdobu rohů plachet, ale největším základem je u dekoru šat a čepců. Srdce je většinou centrální částí výšivky, z něhož vycházejí ostatní ornamentey vyobrazeny zrcadlově na obě strany. Tvar srdce nikdy nezůstává v konturách, je zdobně vyšíván jinými ornamentey, čarami, čtverhránky, nebo jej zdobí vytvořené mřížky (tzv. punt-tirato, dnes panama) za pomoci vytahaných nitek. Konturu srdéčka tvořily zdobné smyčkové zoubky.

Obrázek 30. Výšivka s centrálním motivem sedíčka [14]

Dalším buď centrálním, nebo doplňujícím prvkem srdéčka je zvonek, který lze také často zpozorovat na výšivkách litomyšlského kroje. Pokud se nejedná o drobné zvonky, které jsou vyšívány plošně, tak je zvonek zdobený podobnou výplní jako předchozí motiv srdéčka.

Obrázek 31. Výšivka na zakončení šaty [14]

Kromě zvonku mohl srdéčko také z obou stran dekorovat ptáček, který byl zrcadlově vyobrazen po obou stranách. Buď se jednalo o kohoutka s ocáskem nebo o pěvného ptáčka, který byl usazen na větvičce.

Šaty čepce a plachty také ovládl motiv jablíčka, který měl dvě podoby vyobrazení. Jedeno vyobrazení bylo plné jablíčko se zoubkovanou konturou s vnitřním mřížkováním a to druhé bylo ztvárnění jablíčka rozpůleného s vyobrazením moravského jaderníku.

Většina vyšíváních vzorů byla vyšita převážně hedvábnými, bavlněnými, zlatými a stříbrnými přízemi (dracounem). Specialitou bylo vyšívání pavími pery, kterými se dekorovaly hlavně kožené výrobky.

Zdobné výšivky květů byly například na dámském životku, převážně se jednalo o výšivku stříbrnou nití (dracoun – obtočená příze stříbrným drátkem). Tyto bohaté výšivky s velkými květy byly vyšity jak na přednicích, tak i na zádech i s drobným motivem na puntu. Kromě stříbrné výšivky mohl být životek doplněn o korálky, penízky nebo barevná sklíčka. Drobné květinové výšivky na životcích pak byly vyšívány barevnými lněnými nebo hedvábnými přízemi a později i bavlnou. Dalším zdobným prvkem, který se vyráběl jednodušeji, bylo dekorování květovaným brokátem, který dával životkům i jméno. Čtyřkvěták byl životek, který měl celkem čtyři květy, dva květy zdobily přednice a dva byly na zadním díle. Jeden na levé a druhý na pravé polovině zadního dílu, malým doplňujícím kvítkem bylo vyšité i puntu, které k životku patřilo. Další název pro životek byl osmikvěták, a to podle skupiny čtyř květů, která zdobila obě poloviny zadního dílu životku. Přední díl v tomto případě nijak výrazně zdobný nebyl. Další ozdobou této části oděvu byly sametky s vetkávaným vzorem, kdy se jednalo o sametové proužky dekoračně našité na oděv.

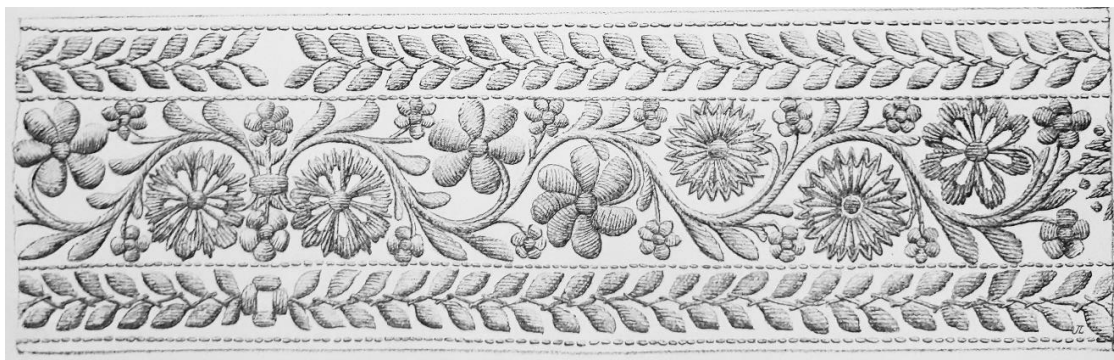
Obrázek 32. Dívka v životku zvaný osmikvěták se zdobným fěrtochem [8]

Barevné, nejčastěji žluté, či do barvy se používaly výšivky na pánském brusleku, který byl bohatě zdobený květovanými motivy, v pruzích doplněnými o motivy lístků, také se zde uplatňuje točinka a metličková výzdoba. Nejvýraznější výšivku má bruslek v oblasti předních dílců u zapínání, kdy je zde kromě květinových pruhů také bohaté zdobení u dírek a knoflíčků. Pozlacených a zdobných knoflíčků má bruslek hojně a ke každému knoflíčku připadá i jedna dírka, ne všechny jsou ale určené k zapínání, převážně slouží jako dekorace.

Obrázek 33. Výšivka z květů nejčastěji umístěna na zadním díle brusleku [14]

Jinak se bohatě zdobnými výšivkami mohou také chlubit kabáty, ať už dámské nebo pánské, které byly většinou vyšívány stále v podobném duchu, jako bruslek či životek.

Obrázek 34. Výšivka pánských a dámských kabátků [14]

Nelze opomenout koženky, které byly zdobené v oblasti poklopce, kapes a předního středového švu.

Také fěrtochy měly bohaté vyšívání. Po třech krajích byl fěrtoch zdobený bohatým květinovým motivem. Květované výšivky jsou po celém objemu zástěrky. Mohou na ní být vyšité hrozníčky, srdéčka, jablíčka, pomněnky, bodláčky, atd. Nemusí se jednat o samostatné květy, mnohdy jsou doplněné o stonky a lístky.

Jedinečnou výšivku měly také dámské punčochy červené barvy.

Drobná výšivka byla i na náramenících košil.

Kromě výšivek se také používaly krajky. Nejčastěji se používala krajka síťovaná, která se vyráběla technologií paličkovaní, nebo krajka vamberecká, tzv. vláčková. Vláčková krajka se vyráběla z jemné příze na tylové půdici (síti), kterou se následně provazovaly nitě do požadovaného tvaru či obrazce. Tyto krajky zdobily většinou lemy rukávků, límců, čepců, šat a širokých stuh do vlasů.

Dalšími zdobnými prvky byly stuhy a pentle, které se vázaly do vlasů, ale i do pasu, na klobouky, stahovaly se jimi rukávky a šněrovačky. Zezačátku byly ručně prošívané, později zdobně protkávané, nejčastěji opět květinovými motivy.

Obrázek 35. Zdobná stuha umístěna na dolním kraji dámské sukně [24]

[1], [2], [9], [14], [15], [16]

3. 5 Materiály

Mezi nejčastěji používané materiály patřil len, konopí a vlna. Nejprve se tkalo pouze na ručních stavech, které často měli lidé doma. Jisté je, že zkušení tkalci měli stavy kvalitnější a mohli jimi tkát jemnější příze. Postupem času se textilie začaly vyrábět i strojově. Nové technologie přinesly nové a levnější materiály. Lidé však za domácí kvalitu rádi připlatili.

Z utkaných textilií se běžně zdobily příbytky, ale také se používaly na oděvy, ať už sváteční nebo pracovní. Stejně jako dnes velice záleželo na kvalitě materiálu, např. nejjemnější plátynka se se používala na sváteční košile a plátna hrubá na oděvy domácí.

Lněného plátno, ať už hrubé nebo jemné, se používalo na košile a sukně.

Z vlny se šily hlavně kabátky a pláště, ale i vrchní sukně, které kromě 100% vlny mohly obsahovat i příměs lnu nebo dokonce hedvábí. Sukně z pozdějšího období mohly být z hedvábí nebo brokátu nejčastěji jednobarevné, ale také mohly být měňavé a vzorované, nejčastěji květinovými motivy.

Lněný batist, později bavlněný, se používal na výrobu bohatě zdobených fěrtochů a košilek, které byly díky materiálu krásně lehké a příjemné na omak. Po nástupu bavlněných látek se na fěrtoch také používal i bavlněný šifon.

Z vlněného sukna se šily nejčastěji kabáty různých délek. Také se používalo na klobouky, brusleky, dámské životky. Černé používané sukno mělo název aksamit, červené sukno bylo nazýváno dytyky.

Dalšími materiálem, který se používal, byl samet, safián a hedvábný damašek pro výrobu živůtků. Samety se používaly i pro výrobu brusleku.

Také se používala zvířecí kůže pro výrobu kalhot, ale také kožešiny, ze kterých se se vyráběly zimní kožichy.

Punčochy, ať už pánské nebo dámské, bývaly vyrobeny z vlny. Nahradit je šlo také silnou vlněnou pleteninou.

Boty bývaly nejčastěji kožené tmavých odstínů. Trochu odlišný materiál, který se používal spíše na střevíce, byl safián. Jednalo se o měkkou barvenou kůži.

Stuhy bývaly často z hedvábí barev jemných ke kroji s vytkávanými květinovými vzory.

Krajky byly nejčastěji paličkované, vláčkové (nitěné) nebo šité.

Na výšivky se používaly materiály dražší – zlato, hedvábí, paví peří, ale i levnější bavlna.

[1], [2], [6], [14]

4 Inspirace

Důležitou pro výběr tématu se stala myšlenka Dolnoújezdského regionálního muzea nechat si ušít repliku litomyšlského kroje. Tento kroj si muzeum zvolilo, jelikož se i v Dolním Újezdě kroj litomyšlska nosil. A jelikož pocházím přímo z této vesnice, tak jsem se o kroj Litomyšle a jeho okolí začala více zajímat. Nakonec jsem si jej vybrala za hlavní inspiraci pro tvorbu moderní oděvní kolekce.

Další pohnutkou pro inspiraci právě tímto tématem bylo to, že jsem si do dnešní doby neuvědomila, o co všechno jsme postupem času přišli. A proto jsem chtěla vytvořit oděvní kolekci, která by převzala myšlenku oživit lidový kroj Litomyšle. Díky vlastnostem, které byly do oděvu vloženy, bych ráda v lidech z okolí vyvolala zájem o toto téma a blíže jim ukázala krásy toho, co jsme měli.

Z litomyšlského kroje byly vybrány dva nejtypičtější prvky, kterými se nejvíce charakterizuje. Jsou to právě bohaté a zdobné výšivky, které jsou přejímány nejen z oblasti Čech, ale také Moravy, jelikož Litomyšl není daleko od moravských hranic. Dalším charakteristickým prvkem jsou krojové části, které se staly jakousi směsí kroje českého, moravského, ale také je zde možno vidět i vlivy oděvu německého.

Inspirací pro oděvní kolekci se staly oděvní části dámského a pánského kroje. Jejich linie a střihy byly přejaty a zmodernizovány pro návrhy oděvů, které odpovídají dnešní době. Vliv na práci měly také příležitosti, ke kterým se kroj nosil, barevnost, ale také i materiály, které se v dřívější době používaly.

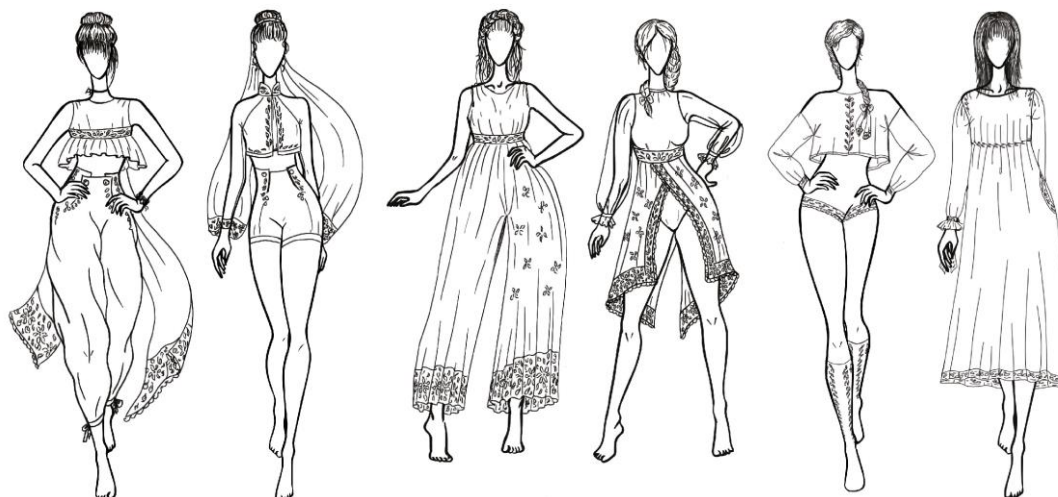
Pro navrhované dezény se staly inspirací lidové krojové výšivky, které byly vyráběny v okolí Litomyšle. Největším zdrojem a inspirací se staly florální motivy. Navrhované dezény mají vypadat jednoduše a moderně, ale stále si zachovat lidový nádech a jeho autenticitu.

4. 1 Tvorba návrhů

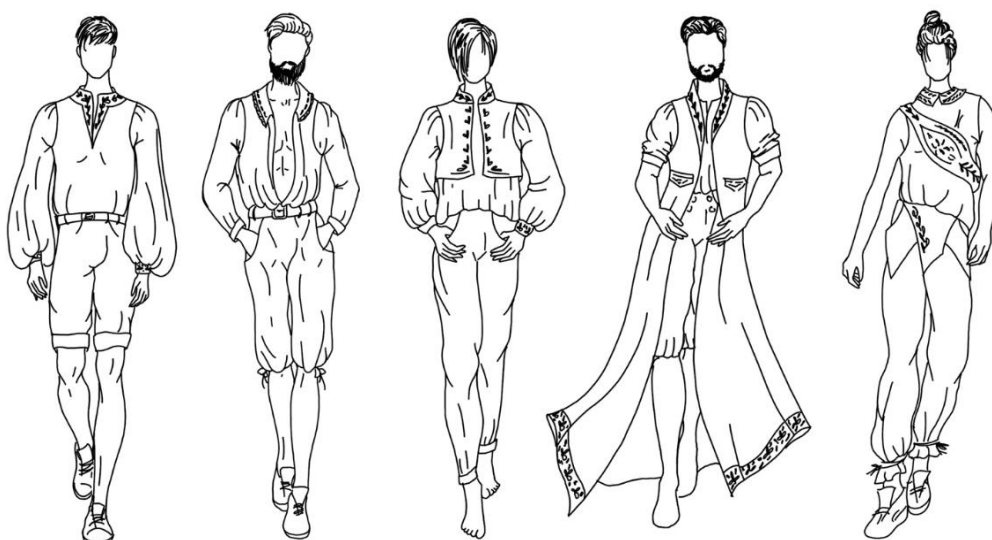
Prvotní návrhy oděvní kolekce vycházely přímo z historických střihů a výšivek, kterými se litomyšlský kroj vyjímal. S velkou snahou zachovat autentičnost a původní části kroje vznikla první kolekce návrhů, ve které se však ztratila hlavní myšlenka vytvoření moderní kolekce. Oděvy byly vizuálně spíše zastaralé nežli moderní pro 21. století.

Dámské oděvy v první vlně návrhů byly inspirovány nejvíce délkou životku, který byl krátké délky. Proto jsou některé modely nakresleny s krátkým topem, nebo pasem posunutým lehce pod prsa. Dalším oděvním prvkem, který byl do této kolekce zahrnut byla šata, která byla nedílnou součástí ženské pokrývky hlavy. Dalším prvkem pro návrh dámských kalhot bylo zapínání na knoflíčky s padacím mostem, které bylo původně součástí pánských kalhot. Všechny tyto navržené modely byly pro historickou autentičnost ozdobeny motivem výšivek a stuh, které právě ve velké míře dostaly modely vizuálně o pár století zpět.

V pánské oděvní řadě prvotních návrhů nebyla již použita taková zdobnost. Byly zde použity převážně prvky pánské košile ať už s původním typem rukávů i se současnou podobou, také zde byl použit bruslek a dlouhý kabát, u kterého byly odebrány rukávy. Přes velkou snahu i tyto oděvy nepůsobily nijak moderně.

Obrázek 36. Dámské oděvy č. 1

Obrázek 37. Pánské oděvy č. 1

V druhé fázi tvorby návrhů byl zvolen odlišný způsob navrhování. Bylo zde upuštěno od inspirace dámskou šatou a velké zdobnosti výšivek a stuh. Pro tvorbu těchto návrhů byl zvolen přístup kresby samostatných oděvů, které byly následně na vytvořenou postavu kompletovány dohromady. V tomto postupu vzniklo mnoho oděvních variant se stříhovým řešením nebo barevností. I přes upuštění extrémní zdobnosti výšivek zde byly oděvy doplněné o drobný vyšivaný dekor, který oděvům stále dodával zastaralý nádech.

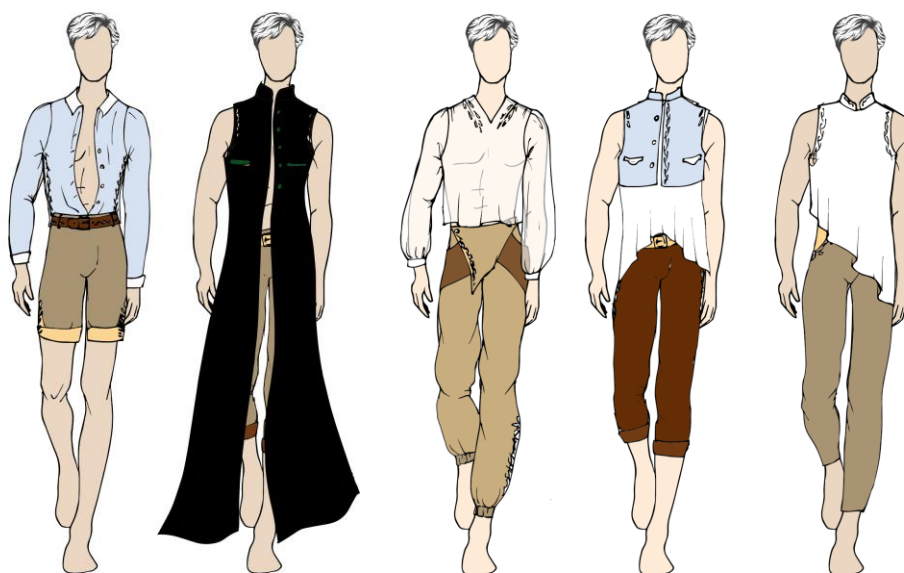
Stříhově byly některé oděvy přejaty z prvních návrhů a lehce upraveny. V dámské kolekci se začal více objevovat prvek sukně a kalhot, u kterých byl ve většině případů posunutý pas nad pasovou linii. Možné je zde zpozorovat i padací poklopec, který byl přejatý od pánských krojových kalhot. Halenky zde byly navrženy jednoduché s lehkou zdobností.

V pánské kolekci zde byly provedeny pouze nepatrné úpravy. Také se zde upustilo od nadměrné zdobnosti oděvů a byly zde použity pouze drobné prvky lístků.

Na základě tohoto způsobu tvorby modelů vzniklo celkově přes čtyřicet modelů, které by se daly dále variačně skládat, a tak dále vytvářet další nové modely.

Obrázek 38. Dámské oděvy č. 2

Obrázek 39. Pánské oděvy č. 2

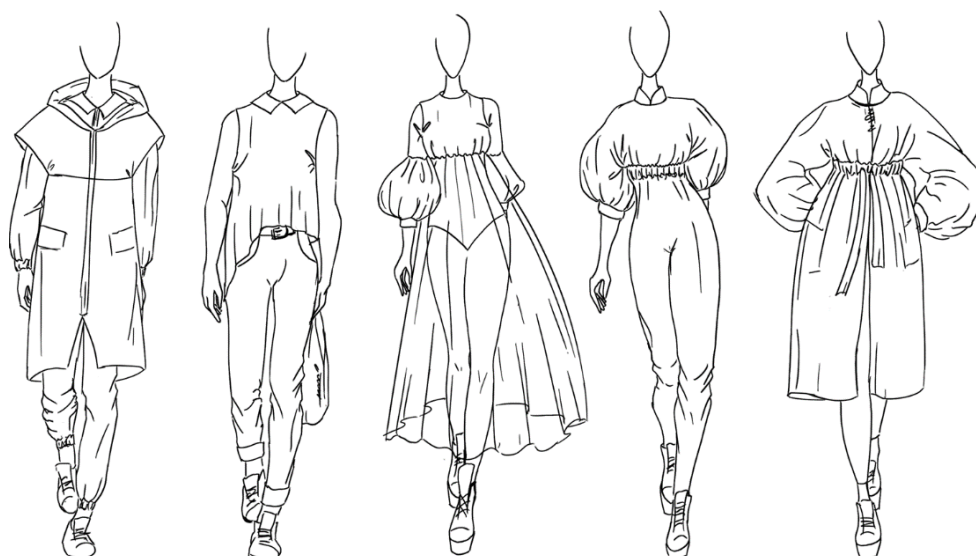
Vzhledem k předchozím dvěma kolekcím, které nesplňovaly patřičné představy, byl v poslední řadě navrhování zvolen opět inovativní přístup. Postup tvorby spočíval v práci pouze s čistými liniemi, které podtrhly původní konstrukční řešení kroje z okolí Litomyšle.

Kresby oděvů byly oproštěny od dekoru výšivek a tím se do oděvu dostala jednoduchost s moderním nádechem.

Z dámských modelů zde byly zastoupeny jak kalhoty, tak i sukně nebo šaty, s posunutým pasem nad pasovou linií. Také jsou zde zastoupeny košile a svrchníky, ať už v podobě vestičky nebo kabátu.

V pánské kolekci jsou použity kalhoty různých délek a střihů. Kromě střihu košile zde byla navržena tílka s netradičním střihovým řešením. Je zde zastoupený bruslek v podobě jednoduché vestičky a také kabát, který je rovněž zmodernizovaný pro dnešní dobu.

Celkem v této poslední kresebné fázi bylo navrženo devět dámských oděvů a šest pánských. Z těchto vytvořených návrhů se vybrala finální kolekce, která k sobě tvarově i vizuálně ladila. Tato kolekce byla následně zrealizována.

Obrázek 40. Pánské a dámské oděvy č. 3

4. 1. 1 Vybraná oděvní kolekce

Vybraná oděvní kolekce se skládá z osmi kompletních oděvů. Kolekce zahrnuje pět dámských outfitů a tři pánské.

Vybrané modely byly následně doplněny a dekorovány navrženými dezény, které pro tuto kolekci vznikly. Na oděvní kolekci jsou použity celkově dva dezény, které svojí dekorativností odlišují dámské a pánské oděvy a jsou zpracovány několika technologiemi.

Obrázek 41. Vybraná oděvní kolekce

4. 1. 2 Vybraná barevnost oděvní kolekce

Vybraná oděvní kolekce byla barevně inspirovaná původní barevností oděvních součástí litomyšlského kroje z první poloviny 19. století. Barevnou inspirací se pro kolekci staly dámské sukně, halenka dámská i pánská, pánské kožené kalhoty a bruslek.

4. 1. 2. 1 Barevnost dámské části oděvní kolekce

Pro dámskou část oděvní kolekce se stala inspirací barevnost dámské halenky a sukní, které se dříve nosily.

Barevnost bílé halenky je využita hned na několika oděvech dámské kolekce. Tato barva byla použita spíše jako podkladová, která ladí k dezénu haluzek a nechá mu krásně vyniknout. Také byla zvolena, jelikož evokuje pro pocit čistoty a lehkosti, kterou oděvu dodává.

Pro světle modrou barvu se stala inspirací dámská sukně, jež byla nazývána šedá a měla podobnou barevnost. Tuto barvu doplňovala v mnoha ohledech také barva jasně modrá, k jejímuž výběru byly opět předlohou dámské sukně zvané máčky, které byly jasně modré barvy. Tyto dva odstíny modré byly doplněny o kontrastnější tmavě modrou barvu, která spolu ve světlejšími tóny ladila.

Poslední barvou, která byla zastoupena v této části dámské kolekce, byla barva cihlová. Inspirací vyla opět dámská sukně, která se nazývala žebrácká z důvodu nízké ceny.

4. 1. 2. 2 Barevnost pánské části kolekce

Pánská kolekce se inspirovala z barev koženek, brusleku a košile.

Barva bílá byla inspirována pánskou košilí a má podpořit a odlehčit barevnost pánské části kolekce, která je převážně v tmavých barvách.

Modrá barva čerpala opět z barevnosti brusleků, které mohly být i mimo jiné světle modré, a i z pánského kabátu.

Tmavě zelená barva vycházela z odstínů pánské vestičky brusleku, která byla nejčastěji v tmavě zelené barvě. Doplnkovou barvou k tmavě zelené se stala černá, která se v pánských oděvních částech také nacházela.

Barvy tmavě hnědá a cihlová byly zvoleny podle barev původních pánských koženek, jejichž barevnost je lišila podle typu zvířecí kůže.

4.2 Textilní design

4. 2. 1 Návrhy motivů

Prvotní motivy pro následný dezén byly přejaty z původních litomyšlských krojových výšivek. Přejaty byly hlavně motivy florální, které se často používaly v různých kompozicích pro ozdobu životků, fěrtochů, šat nebo brusleků. U brusleku a fěrtochů se jednalo převážně o motivy metličkové, ve vlnitých pruzích, doplněné o květy.

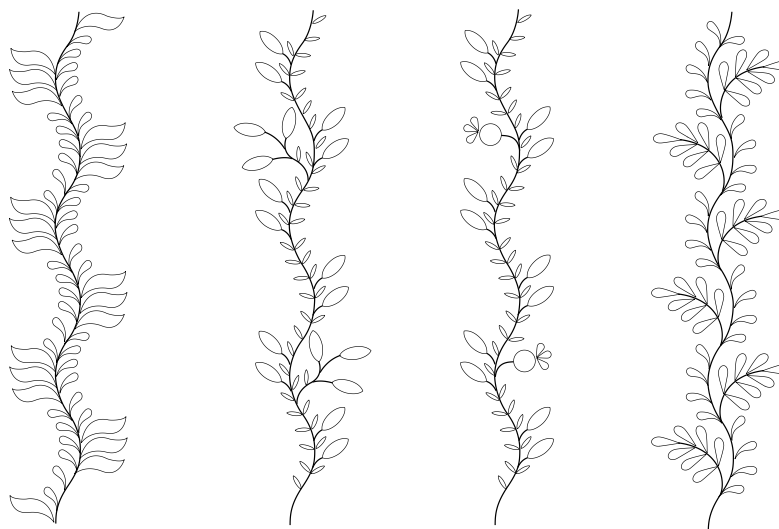
Šaty a životky byly zdobeny spíše složenou kompozicí, kde byl centrální ornament doplněn o vedlejší drobnější ornamenty, které vytvářely potřebný vzor.

Vzhledem ke snaze zanechat původní vzory byly návrhy pouze lehce upraveny a vystylizovány. Přejaté a lehce pozměněné motivy s původními vzory výšivek však nepůsobily nijak moderně a nekorespondovaly s moderně navrženou kolekcí.

Obrázek 42. Vzory č. 1

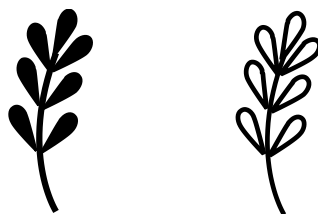
Další snahou bylo dosáhnout moderního a zjednodušeného vzhledu již u navržených vzorů. Tento pokus byl také neúspěšný, i přes zjednodušení vzorů vypadaly vzory dosti starobyle. Problémem v těchto návrzích bylo, že zachování původního motivu bylo tak důležité, že se návrhy nijak extrémně nezmodernizovaly, a proto stále vypadají lehce zastarale.

Obrázek 43. Vzory č. 2

V poslední řadě bylo k vytvoření motivu přistupováno jinak, a to jako k samostatnému prvku a ne jako k prvku, který byl součástí již vytvořené kompozice.

Při tomto navrhování byly z původních výšivek vyjmuty dva jednoduché motivy, které byly následně vystylizovány a potřebně upraveny do finální podoby. Jedná se o vzor haluzky a trojlístku, které ztvárněním jednoduché formy vytvářejí motiv pro oděv 21. století a stále si zachovávají krojový ráz, který má být v oděvu zachycen.

Obrázek 44. Motiv plné a prázdné haluzky

Obrázek 45. Motiv plného a prázdného trojlístku

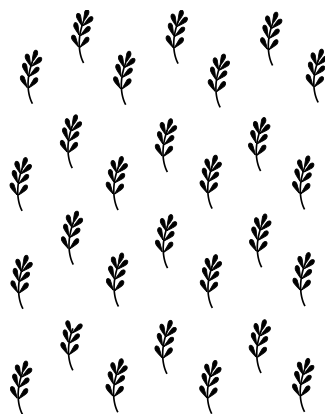
4. 2. 1. 1 Vybraný motiv

Ze všech navržených motivů byl nakonec vybrán motiv trojlístku a haluzky. Trojlístek a haluzka byly vybrány pro svoji jednoduchost a lehkost, které dodají oděvu potřebný šmrnc.

Tyto motivy byly následně pro oděv zpracovány v několika technologiích. Zvolené technologie byly tyto – tkanina, sítotisk a výšivka. Pro každou z těchto technologií byl vzor upraven jinak.

4. 2. 2 Návrh dezénu

Při navrhování dezénu byl použit pouze jeden motiv z předchozích dvou, a to motiv haluzek. Zpočátku byl motiv tvořen pouze jednoduchými haluzkami, které byly jednoduše odstupňované. Jednoduché odstupňování haluzek se však nehodilo k technologii tisku, která je také použita na oděvu.

Obrázek 46. Dezén č. 1

Druhý typ návrhů byl proto tvořen složitější formou, kde se používala odlišná velikost haluzek a její zrcadlení. V tomto dezénu již bylo použito oproti návrhu předchozímu více barev, které byly inspirovány barevností kroje litomyšlského a které jsou použity na oděvech kolekce. Tento návrh byl však složitý a chaotický pro oděv, a proto se od tohoto návrhu upustilo.

Obrázek 47. Dezén č. 2

Další návrh dezénu spočíval ve zjednodušení dezénu předchozího. Upustilo se od velkého množství haluzek a uspořádání motivů lehce zřídlo. Pro zaplnění nežádoucích mezer mezi vzory byly motivy doplněny o podklad, který tvoří dvě velikosti systematicky uspořádaných samostatných lístků haluzek. Na základě tohoto návrhu vzniklo více variant, z nichž se vybrala varianta finální.

Obrázek 48. Dezén č. 3

Obrázek 49. Dezén č. 4

Finální dezén byl následně barevně upraven pro formu sítotisku.

Obrázek 50. Finální celoplošný dezén haluzek

4. 2. 3 Vybraná barevnost pro motiv a dezén

Barevnost motivů trojlístku a dezénu haluzek byla zvolena tak, aby korespondovala s barevností, která byla vybrána pro oděvní kolekci.

Motiv trojlístků byl zvolen pro formu sítotisku v černé a hnědé barvě. Barva černá byla vybrána pro potisk pánských svrchníků v tmavě zelené barvě. Potisk tmavě hnědých trojlístků byl zvolen pro kalhoty hnědé barvy. Barva bílá a modrá byly vybrány pro autorskou tkaninu, která byla určena pro tvorbu pánské košile a halen.

Pro dezén haluzek byly zvoleny celkem tři barvy, které byly zachovány po celou dobu tvorby. Přesněji se jednalo o tři odstíny modré barvy, světle modrá, modrá a tmavě modrá. Tyto odstíny byly vybrány, jelikož velmi dobře ladily k barevnosti dámské kolekce. Byly použity pro technologii tkaní, sítotisku a výšivky.

5 Použité technologie

V této oděvní kolekci byly použity tři oděvní technologie, které se v oděvu vzájemně doplňují. Jedná se o strojově tkanou textilii, sítotisk a strojovou výšivku. Pro každou z těchto technologií byly upravené dva výsledné dezény, kterými jsou haluzky pro dámské oděvy a trojlístky určeny oděvům pánským. Tyto navržené dezény byly následně upraveny dle potřeby technologií, které byly použity.

5. 1 Tkaní

Tkaná textilie byla zvolena do oděvní kolekce proto, že si lidé dříve textilie sami tkali. Textilie získávaly následně přidanou hodnotu lidové tvorby, která se odrážela na výsledném oděvu. Ruční tkaní na tkalcovských stavech v této práci nahradila moderní technologie žakárského tkaní.

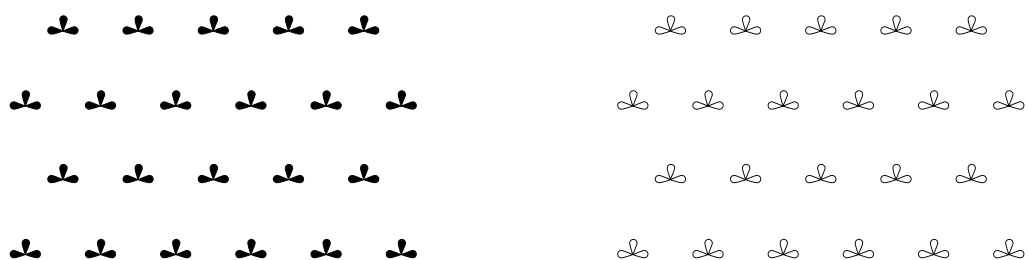
5. 1. 1 Příprava vzoru pro tkaní

Pro tkaní byly vybrány dva základní motivy, které byly vytvořeny. Jedná se o motiv haluzky a trojlístku.

Prvním úkolem přípravy vzoru bylo vymyslet dezén, který by byl zasazen do opakování střídý. Při tvorbě střídý vznikly dvě hlavní vizuální formy složitosti dezénu. V první řadě u obou vzorů byla zvolena jednoduchá forma střídý, kdy se vzory objevovaly v posunutých řadách, s variantou plných či dutých lístků, a to jak u haluzky, tak i trojlístku.

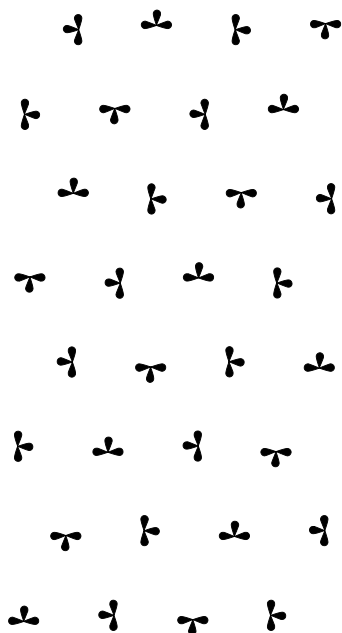

Obrázek 51. Motivy haluzek v raportu

Obrázek 52. Motiv trojlístků v raportu

Následně se už zpracování dezénů lehce odlišuje. U vzoru trojlístku se dezén stále drží v jednoduché formě. Lístky jsou různě, ale stále systematicky pootáčený tak, aby se ze vzoru dala vytvořit střída pro zpracování tkaniny.

Obrázek 53. Dezén systematicky pootáčených trojlístků

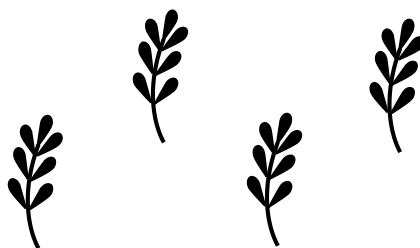
Na rozdíl skromných dezénů trojlístků a jednoduchých haluzek se vzor haluzky dostává do větších ploch, kde jsou větvičky různorodě zvětšovány, překrývány a obráceny. Pro zaplnění přebytečných ploch byly do dezénu haluzek dodatečně doplňovány i samostatné lístky. Jedná se o navržený finální dezén haluzek.

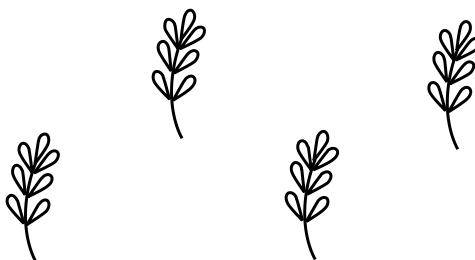
Obrázek 54. Dezén haluzek ve složené kompozici

Ze všech navržených dezénů byly celkově vybrány čtyři dezény, které se následně zpracovaly pro tkaní.

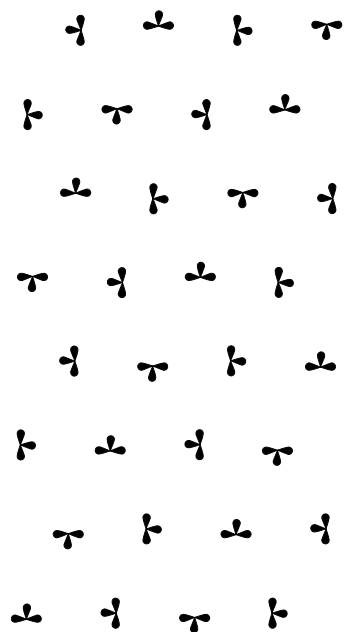
Po navržení dezénů bylo potřeba vytvořit střídu vzoru pro tkaní. Z již plošně vytvořených dezénů, které byly zpracovány v programu Illustrator, byly vytvořeny raporty. Raport jednotlivého dezénu musel na sebe navazovat tak, aby na sebe všechny strany dobře seděly. V případě, že tomu tak nebylo, byl dezén v raportu lehce upraven, aby se všechny body v opakování vzoru sešly.

Obrázek 55. Střída dezénu plných celistvě vyplněných haluzek

Obrázek 56. Střída dezénu prázdných haluzek s konturou

Obrázek 57. Střída dezénu pootáčených trojlístků

Obrázek 58. Střída dezénu haluzek ve složené kompozici

Vzhledem k zvolené žakárové tkanině bylo důležité správně vybrat i vzorování tkaniny. Pro jednoduchý trojlístkový dezén byly určeny dva druhy vazeb, a proto stačilo vytvořit dezén ve dvou barvách. Haluzky měly vybrány dezény, z nich jeden byl jednoduchého zpracování, pro které stačil návrh o dvou barvách. Další vybraný dezén haluzek byl již složitý. Dezén díky své členitosti byl vybraný pro tkaní o čtyřech vazbách, a proto byl dezén upraven do barevnosti čtyř barev. Každá barva dezénu byla zvolena pro jinou vazbu.

Následně byla střída dezénu vložena do programu DesignScope victor (EAT), který umožňuje zpracování střídy pro strojové tkaní.

Prvními požadavky programu EAT bylo zadání dostavy osnovy, dostavy útku a celkový počet nití ve střídě.

Do = 50 nití/cm

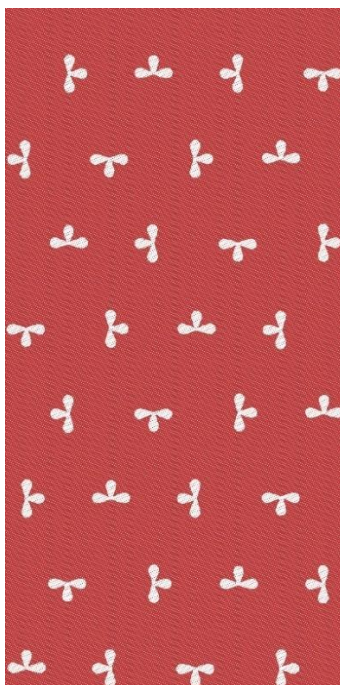
Dú = 58 nití/cm

Celkový počet nití ve střídě = 1200 nití

Po uložení základních parametrů pro tkaninu byla střída vzoru přesunuta do upravovací části programu, kde bylo potřeba vyhladit křivky tvarů tak, aby se netvořily přebytečné hranaté části. Vzor byl také upraven tak, aby na sebe seděl raport dezénu, který se dal v programu dobře kontrolovat. V případě složitějšího vzoru haluzek bylo nutné zachovat i barevnost jednotlivých částí pro použití více vazeb. Dezén bylo potřeba upravit tak, aby v něm nebylo příliš mnoho drobných bodů, které by mohly finálnímu vzoru vizuálně a vazebně uškodit.

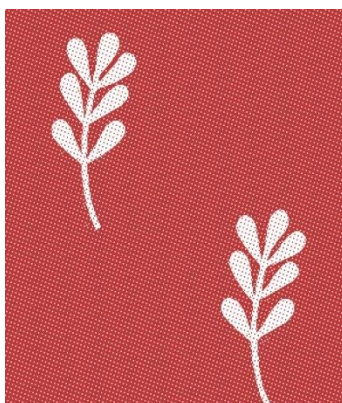
Následně byly do upravené střídy vloženy vazby. Jednalo se o desetivazné keprové, atlasové, nebo kombinace keprové a atlasové vazby.

Pro třílístkový dezén byly vytvořeny tři varianty. První střída vzoru byla vytvořena v keprové vazbě, kdy byl použit desetivazný kepr útkový a desetivazný kepr osnovní, které tvořily vazebný kontrast a nechaly dobře vyniknout vzoru. Další vazbou, která byla vložena do tohoto dezénu trojlístku, byla vazba atlasová. Zde byl použit základní osnovní a útkový desetivazný atlas. Poslední kombinací pro tento vzor bylo spojení vazby keprové a atlasové, které byly v kombinaci desetivazný útkový atlas a desetivazný osnovní kepr, který svým jednoduchým proužkem zvýrazňoval vzor trojlístku.

Obrázek 59. Vybraná střída vzoru v desetivazné atlasové vazbě

Dezén haluzky plné, ale i s prázdnými lístky, byl vazebně zpracován stejně jako předchozí trojlístek.

Obrázek 60. Střída vzoru haluzek v desetivazné atlasové vazbě

Posledním zpracovaným dezénem byly haluzky v celoplošné kompozici dosazeny do pěti vazeb, které byly dosazeny do odlišného barevného členění navrhnuté střídy. Pro tento dezén byla vytvořena čtyři vazebná provedení. Prvním provedením bylo využití základního desetivazného osnovního a útkového atlasu a také desetivazného osnovního a útkového atlasu.

Obrázek 61. Střída složené kompozice haluzek ve vazbách desetivazného atlasu

Obrázek 62. Detail třídy haluzek ve vazbách desetivazného atlasu

Druhé vazebné složení bylo čistě keprové, kdy byl použit desetivazný útkový kepr, desetivazný osnovní kepr s desetivazným keprem osnovním a oboustranným desetivazným keprem.

Obrázek 63. Střída složené kompozice haluzek ve vazbách desetivazného kepru

Obrázek 64. Detail třídy ve vazbách desetivazného kepru

Třetí a čtvrtou formou provedení dezénu bylo zkombinování atlasových a keprových vazeb. Ve třetí střídě byl použit pro pozadí dezénu desetivazný útkový kepr. Pro vzor haluzek byl zvolený desetivazný útkový atlas se zesíleným útkovým desetivazným atlasem. Pro doplňující lístky byl použit desetivazný osnovní zesílený atlas.

Obrázek 65. Střída vzoru v kombinaci vazby keprové a vazeb atlasových

Obrázek 66. Detail třídy vzoru v kombinaci vazby keprové a vazeb atlasových

Předposlední dezén měl pozadí vyplněno útkovým desetivazným kepr. Osnovní desetivazný kepr byl zvolen na vzor největších haluzek. Menší haluzky byly vyplněny zesíleným útkovým desetivazným atlasem. Do jednotlivých lístků haluzek byl vložen desetivazný oboustranný kepr.

Obrázek 67. Střída vzoru v keprových a atlasových vazbách

Obrázek 68. Detail střídý v keprových a atlasových vazbách

Poslední střída vzoru byla dosazena do kombinace atlasových a keprových vazeb jako střída předchozí. Pozadí dezénu tvořil desetivazný útkový atlas. Do velkých haluzek byl vložen kepr desetivazný osnovní. Na malé větvičky byl použit atlas zesílený desetivazný v útkové vazbě a podkladové lístky byly doplněny osnovním desetivazným zesíleným atlasem.

Všechny tyto vytvořené střídy pro tkaní s vazbami musely projít následně kontrolou flotáží, kdy flotáž měla normu $10 + 1$, čili voltáž mohla být volná přes jedenáct vazných bodů. Tako kontrola se dělala po celé střídě pro osnovní a útkové provázání. Další kontrolou bylo ostré odvázení vazeb, které většina damaškových tkanin musí splňovat. V tomto případě však byla výjimka, kdy se na ostré odvázení u vazeb nekladl takový nárok, jelikož vzor pro tkaní byl malý a úpravy pro ostré odvázení by mu mohly spíše uškodit.

Po kontrole flotáží, ostrého odvázení a následných úpravách, byly střídy vzoru připraveny pro strojové tkaní.

5. 1. 2 Zkoušky tkaní

Před zkoušením tkaní bylo z vytvořených a vazebně upravených dezénů vybráno pět stříd, které byly finálně zkontrolovány a schváleny pro tkaní.

Byly vybrány vzory:

1. Otáčený třílístek v desetivazné osnovní a útkové atlasové vazbě.
2. Plné jednoduché haluzky v desetivazné osnovní a útkové atlasové vazbě.
3. Haluzka s prázdnými lístky také v desetivazné osnovní a útkové atlasové vazbě.
4. Haluzky v celoplošné kompozici v desetivazné útkové atlasové vazbě. V pozadí dezénu byl umístěn desetivazný útkový atlas. Velké haluzky byly navrženy v osnovním desetivazném atlasu. Pro malé haluzky byl zvolen desetivazný zesílený útkový atlas a pro podkladové lístky byla zvolena vazba v desetivazném zesíleném osnovním atlasu.
5. Haluzky v celoplošné kompozici zasazené do keprových vazeb. Pozadí dezénu bylo vyplněné útkovým desetivazným keprem, osnovní desetivazný kepr je umístěn ve vzoru velkých haluzek, malé haluzky jsou v desetivazném oboustranném kepru a doplňkové lístky tvoří zesílený desetivazný osnovní kepr.
6. Haluzky v celoplošné kompozici v keprové a atlasové vazbě. Pozadí dezénu tvoří výplň z desetivazného útkového kepru, desetivazný osnovní kepr byl použit na velké haluzky, malé haluzky jsou vyplněny desetivazným zesíleným útkovým atlasem a samostatné lístky haluzek obsahují atlas desetivazný zesílený útkový.

Ještě před tkaním zkoušek bylo vybráno pět barev, z nichž jedna byla bílá a čtyři v odstínech modré.

Bílá barva byla vybrána z důvodu, že byla dříve nejčastější barevností pro dámské fěrtochy, ale i dámské a pánské košile.

Modrá byla vybrána na základě „máčkových“ (sytě modrých) a „šedých“ (bledě modrých) sukni, které byly pro litomyšlský kraj v barevnosti často používané.

Pro vybrání barev byly střídy vzorů vloženy do počítače, který přenesl zpracovaná data do žakárského tkalcovského stavu.

Během tkaní zkoušek se vyskytlo několik drobných problémů. Některé příze se často trhaly během zanášení útků, a proto byly nahrazeny přízemi jinými v téže barvě. Dalším problémem se stala osnova, která byla na straně barevně seskané osnovy, která se v krajích velmi často trhala a musela se postupně navazovat. Pro budoucí tkaní potřebné metráže byl však tento problém vyřešen pomocí zesílení kraje osnovy v problémovém místě, kdy byla osnova zesílena z jedné na dvě příze.

Obrázek 69. Realizace zkušebních vzorků tkaniny

Obrázek 70. Realizace zkušebních vzorků tkaniny s půlenou barevností osnovy

Po utkáání vazebných a barevných variant bylo vidět, jak spolu vazby harmonizují či nikoliv. V atlasových vazbách bylo dokonale vidět na složitém dezénu, jak vzor nikterak nevyniká, spíše se v něm lehce ztrácí. Oproti tomu je však dosti výrazný vzor

v keprových vazbách, kdy hra s levým a pravým směrem dobře podtrhuje směr dezénu a zvýrazňuje ho. Hezké zvýraznění dezénu nastalo i v kombinaci keprové a atlasové vazby, kdy keprová vazba vyzdvihuje lehce atlasové vazby do popředí. Jednoduché dezény oproti dezénu složitějšímu v atlasových vazbách vypadají svěže a lehce, krásně vynikne jednoduchost dezénu.

Obrázek 71. Utkané vzorky tkaniny v odlišných odstínech, vazbách a dezénech

Obrázek 72. Utkané vzorky tkaniny v odlišných odstínech, vazbách a dezénech

Z těchto utkaných vzorků se následně zvolily dvě barevné varianty v modrém odstínu celoplošného složitého dezénu pro ženské košile. Tři dezény s drobnými lístky byly vybrány převážně v bílém odstínu a modrém odstínu pro oděvy pánské části kolekce.

Všechny autorské tkaniny byly utkány díky Katedře technologií a struktur.

5. 1. 3 Zušlechťování tkaniny

V rámci zušlechťování byla utkaná textilie ve firmách odmítnuta kvůli malému množství metráže. Jako náhrada byla zvolena jednoduchá forma, která byla provedena v dílnách katedry oděvnictví. Utkaná textilie se po sundání ze zboží vložila do pračky a nechala se vysrážet na 90 °C. Ke konci praní přibližně 10 minut před ukončením programu se do pračky nalila potřebná dávka škrobenky pro větší tuhost textilie. Po vyprání byla textilie rozprostřena na stůl, kde byla lehce vypnuta. Na tomto stole se nechala textilie uschnout. Po uschnutí byla textilie lehce navlhčena a vložena do kalandru. Kalandrováním byla utkaná textilie protažena z důvodu tepelné fixace a částečného vyžehlení po procesu praní, kdy se zmačkala.

5. 2 Strojová výšivka

Strojová výšivka byla zvolena s ohledem na dřívější zdobnost litomyšlského kroje, kterou tvořily převážně výšivky. Na rozdíl od pracné ruční výšivky byla vybrána výšivka strojová, která byla zvolena vzhledem k náročnosti výšivky a lehké úspoře času vzhledem k náročnosti všech oděvů.

5. 2. 1 Příprava motivů pro výšivku

Vybraný motiv bylo nutné pro technologii výšivky upravit v programu Ilustrátor. Vektorová grafika, kterou program disponuje, je nezbytná pro převedení potřebného vzoru do programu Tajima DGML By Pluse 12, ve kterém je následně přenesený motiv upraven.

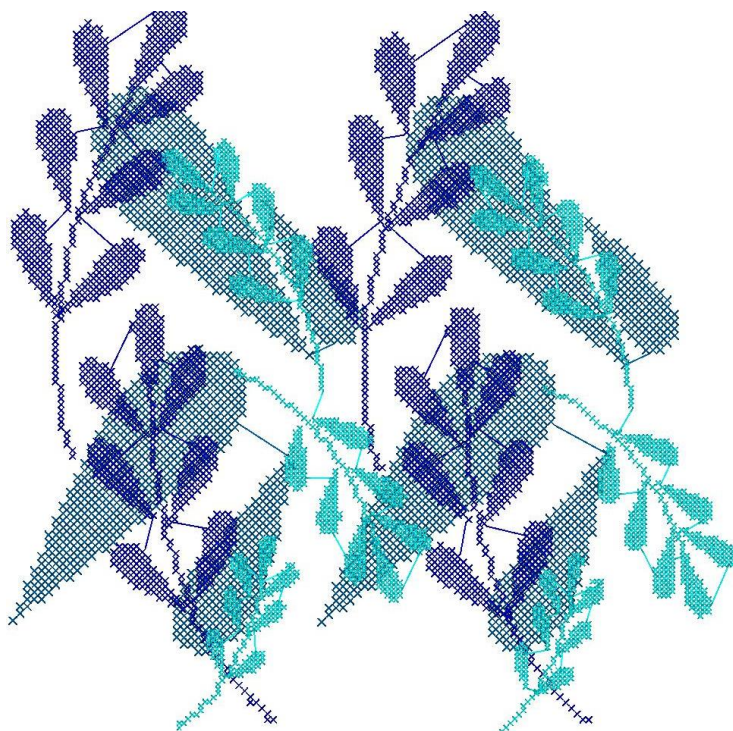
Prvními zkušebními motivy pro výšivku byly tři vzory, které vznikly při postupném navrhování finálního vzoru.

Jednalo se o prvotní návrhy výšivek, od kterých se postupem času a navrhování upustilo. Přesněji to byly motivy, které byly přejaty a zmodernizovány z původních krojových výšivek. Jejich vzhled však neodpovídal moderním představám, a proto tyto výšivky nebyly do oděvu začleněny.

Na finální výšivku byl použit motiv haluzek a lístků, které byly zvoleny pro dámskou část kolekce. Motivy výšivky byly zvoleny pro dámský kabát v cihlové barvě. Pro samotnou výšivku byly zvoleny odstíny světle modré a tmavě modré, jako tomu je i u tisku.

Obrázek 73. Příprava vzorů pro výšivku

Obrázek 74. Příprava výšivky dezénu haluzek v překryté podobě

5. 2. 1. 1 Zkoušky tvorby výšivek

Během tvorby prvotních výšivek, které ve finále nebyly použity, byly zvoleny tři velikosti a odlišné typy stehů, které budou výšivku nejvíce podtrhovat. Tyto výšivky byly inspirovány a vystylizovány z původních motivů z litomyšlského lidového oděvu. Z těchto vzorků, i když dobře vypadajících, bohužel žádný nebyl vybrán pro realizaci. Důvodem byl jejich zastaralý vzhled, který vracel návrhy oděvů zpět do historie a nikoli do 21. století.

Obrázek 75. Realizace výšivky č. 1

Obrázek 76. Realizace výšivky č. 2

Další zkouška výšivky se již týkala dezénu pro finální podobu, která měla být použita na dámském kabátě.

Obrázek 77. Realizace výšivky v dezénu pro dámskou kolekci

Z důvodu náročnosti výšivky a častého zobrazování dekoru na ostatních oděvech výšivka nebyla zrealizována. Důvodem bylo zachytit krásu a čistotu kabátu, který dokonale koresponduje svým střihem dámské části kolekce.

5. 3 Sítotisk

Sítotisk byl zvolený jako nejpřirozenější způsob tisku na materiály, které jsou z velké části zastoupeny přírodními vlákny. Také je to další způsob přidané hodnoty oděvu, jelikož se jedná o ruční zpracování tisku, a tudíž se oděv blíží hodnotou k dřívější lidové tvorbě.

5. 3. 1 Příprava dezénu pro sítotisk

Pro tvorbu sítotisku byl vybrán předem vytvořený dezén celoplošného zpracování haluzek, který musel být pro tisk upraven. Úprava byla nutná, jelikož není možné celý dezén natisknout najednou, jak je to možné u sublimačního tisku. Proto byla zvolena forma přetisku, kdy se přes sebe postupně tisknou jednotlivé vrstvy na základě

barevnosti, kdy se volí barevnost od nejsvětlejší po nejtmaší barvu. Je to z důvodu snadnějšího překrytí, které následně netvoří v dezénu vizuální chyby.

Dezén byl proto podroben drobné úpravě. Předem vytvořený dezén bylo potřeba barevně rozdělit do třech zvolených modrých odstínů. Na základě barevného rozdělení se dezén rozdělil samostatně do tří vrstev, kdy každá vrstva byla přiřazena jinému odstínu modré.

Obrázek 78. Upravený dezén v barevné variantě pro sítotisk

Následně se z těchto vrstev vytvořila střída tak, aby vzory na sebe dobře navazovaly. Takto tři vytvořené střídy bylo potřeba upravit pro osvit. Proto byly střídy dezénu převedeny z modrých odstínů do 100% černé.

Obrázek 79. Rozdělení vrstev dezénu na jednotlivé vrstvy ve 100% černé

Po této úpravě byly dezény vytištěny na pauzovací papír. Vzhledem ke špatné kvalitě tisku bylo potřeba vytisknout od každého dezénu dvě varianty, které následně v překrytí osvítily na předem připravené kovové síto.

Síto bylo před osvitem vyčištěno od starého tisku, odmaštěno a následně natřeno emulzí. Po uschnutí emulze bylo možné provést již zmíněný osvit, kdy se pauzovací papír s dezénem vloží do osvitového rámu, ve kterém se následně vytvoří vakuum. Rám je následně vystavěn záření. Díky působení světla emulze ztuhne na místech, kde není na folii požadovaný motiv. Poslední fází přípravy síta je vymytí síta, přesněji požadovaného vzoru, který byl chráněný před osvitem. Po vymytí je síto připraveno k tisku.

5. 3. 1. 1 Zkoušky tisknutí

Zkoušení tisku bylo zahájeno přípravou potřebných odstínů barev. Bylo zapotřebí namíchat tři odstíny modré barvy. Modré odstíny byly namíchány pomocí základní pasty, do které se následně přidávaly barevné pigmenty. V tomto případě se jednalo o pigment modré barvy, barvy bílé a černé, které byly přidávány dle potřeby při míchání modrých odstínů. Po namíchání barev bylo možné provést první zkoušky tisku.

Pro první zkoušky byl zvolený jiný materiál, než byl vybrán pro finální oděv body šatů (bavlněný úplet). Jako zkušební materiál bylo zvolené bílé plátno. Během této zkoušky tisku bylo zjištěno, jak funguje návaznost vzoru a barevnost namíchaných odstínů.

Obrázek 80. Barevné zkoušky modrých odstínů na bílou plátňovou tkaninu

Pro tisk a návaznost byla zvolena strategie tisknout každou vrstvu zvlášť, ne klást všechny vrstvy hned na sebe a následně postupovat.

Během následného tisknutí postupných vrstev bylo zjištěno, že odstín nejsvětlejší modré je příliš světlý, a tudíž se následně ztmavoval. Dalším zjištěním následovalo po natištění finální vrstvy tmavě modré barvy, kdy barva kvalitně nepřekryla zbývající dvě dříve natištěné vrstvy. Tudíž byla do světlemodré a tmavě modré barvy přidána emulze, která zkvalitnila krytí barev.

Po této úpravě byly barvy vyzkoušeny na zátažnou obouliční pleteninu, který byl podobného charakteru jako materiál finální. Tato jednoduchá zkouška tisku byla provedena pouze z důvodu, aby se zjistilo, zda se barvy dobře překrývají a nepotřebují další úpravy.

Obrázek 81. Zkouška tisku modrých odstínů na zátažnou obouliční pleteninu

Další zkoušky byly provedeny na bílé a tmavě zelené vlněné sukno, které bylo určeno pro svrchní oděvy v kolekci. Při těchto zkouškách proběhlo vše dle představ, kdy byly na bílé sukno použité stejné barvy jako v předchozím tisku. Během zkoušek potisku tmavě zeleného sukna byl připraven odstín v tmavě zelené, který byl namíchan pomocí speciální krycí pasty, zeleného pigmentu, pigmentu červeného a černého. Po vytvoření potřebné barevnosti byla barva protlačena skrz síto na zkušební materiál. Vzhledem k velmi tmavé barevnosti, která se podobala odstínu černé, byl tmavě zelený odstín namíchané pasty zesvětlený na odstín, který odpovídal barevnosti materiálu tmavě zeleného sukna. Bohužel i při následném zkušebním tisku byla barva na tkanině velmi tmavá, a proto pro finální tisk byla nakonec vybraná barva černá, která byla na textilií téměř k nerozeznání od vytvořených tmavě zelených odstínů.

Další zkušební tisk proběhl na tmavě hnědou textilií v keprové vazbě, která byla zvolena pro dlouhé pánské kalhoty. Na tuto tmavě hnědou textilií byl vybrán potisk ve tvaru trojlístku v odstínu tmavě hnědé, která by ladila barevně k vybranému materiálu. Pro namíchání tohoto hnědé odstínu byla opět použita krycí pasta a pigmenty žluté, zelené, oranžové a červené, díky kterým se dosáhlo vyhovující barevnosti.

Nejsložitější míchání odstínů barevných past bylo pro potisk haluzek, který byl vybrán na cihlovou textilií v keprové vazbě. Během tohoto míchání tří modrých odstínů došlo k největšímu počtu zkoušek. Bylo potřebné dosáhnout určitých odstínů a sytosti tak, aby odstíny tónově ladily k předchozím tiskům, které se tiskly na bílý bavlněný úplet a bílé sukno. Během tohoto míchání byla použita krycí pasta, pigmenty modrých barev, pigment barvy bílé, černé plus modré pasty, které již vznikly v předchozích zkouškách. Nejsložitější částí během míchání modrých past nebylo dosažení potřebného odstínu, ale dosažení dostatečného krytí, které v některých případech nebylo dostatečné, a proto byly barvy několikrát doplňovány o pigmentové pasty, které těmto odstínům dodaly větší sytosti na cihlové textilií.

Obrázek 82. Zkouška tisku modrých odstínů na pružný gabardén cihlové barvy

Po vytvoření všech potřebných past v potřebných odstínech přišlo na řadu tisknutí finálních verzí.

5. 3. 2 Realizace finálního tisku

V rámci realizace tisků bylo potištěno několik odlišných materiálů. Jednalo se o Zátaznou jednolící pleteninu na body, pružný gabardén na kalhoty dámské a pánské v odstínech tmavě hnědé a cihlové a také sukno, které bylo použito na pánské a dámské svrchníky v barvě tmavě zelené a bílé.

Před finálním tiskem zátazné jednolící pleteniny, která byla použita pro výrobu body šatů, bylo nutno materiál lehce vysrážet. Po vysrážení byl textilní materiál vypnutý na speciálním vyhřívacím stole tak, aby se nemohl při tisku nijak stahovat. Po vypnutí textilie bylo možné zahájit již finální tisk.

Jako první byla použita podkladová světlemodrá barva a síto se tvary jednoduchých lístků. Pomocí tohoto síta a světle modré barvy byl vytvořen základní tiskový podklad, na který se následně postupně kladly další dvě vrstvy.

Během tohoto světlemodrého tisku se objevilo několik drobných komplikací, které vznikly během návaznosti dezénu. Vzhledem k vytvoření šablony tak, aby na sebe přesně navazovala i s drobným přesahem, byla potřebná 100% preciznost. Avšak i přes tuto snahu o 100% návaznost tisku se v několika případech stalo, že dezén nenavazoval tak, jak bylo potřeba. Tento problém byl vyřešen dodatečným tiskem tak, aby dezény následně navazovaly.

Obrázek 83. Realizace tisku podkladových světlemodrých lístků

Následoval další tisk, na který bylo použito síto s drobnými haluzkami modré barvy. I při tomto tisku byly některé vzory v poslední řadě dotištěny tak, aby byla vyplněná potřebná plocha a vzor nebyl narušený chybějícími nenatištěnými částmi.

Obrázek 84. Realizace tisku haluzek v modré barvě na natištěné podkladové lístky

Posledním plošně natištěným vzorem byly velké haluzky, na něž byla použita barva v odstínu tmavě modré. Při tomto tisku bylo náročné dosáhnout patřičného soutisku, a tak vzniklo hodně dotisků vzoru. Také u tisku bylo vytvořeno několik chyb, které zapříčinilo poškozené síto, jehož poškození vznikalo během vymývání barvy

a opakovaných tisků. Bohužel tyto chyby v některých případech nebyly včas spatřeny, a tak skrze ně byla protlačena barva, která vytvořila drobné pigmentové skvrny na textilií.

Obrázek 85. Realizace tisku poslední vrstvy haluzek v tmavě modré barvě

Při realizaci finálního tisku na bavlněný úplet bylo zapotřebí pomoci několika osob, které byly ochotné mi při tisku pomoc. Převážně se jednalo o držení síta, aby se při tisku neposunulo, nebo umývání stěrek či fénování tkaniny pro urychlení schnutí. I přes tuto velkorysou výpomoc bylo na plošném přetisku o velikosti přibližně 156 cm na 165 cm celkem stráveno 24 hodin nepočítaje předchozí přípravu, kterou je myšleno míchání barev, příprava síta pro tisk a tvorba samotného dezénu.

Dalším potištěným materiálem bylo bílé sukno, které bylo tištěno postupně podle modrých barevných odstínů, stejně jako tomu bylo u předchozího tisku. V tomto případě se také začínalo nejsvětlejším odstínem modré, který byl přiřazen k motivu různě velikých kapek. Během tohoto světle modrého tisku byla použita odlišná technologie než u tisku předchozího, jež se nadržela dezénem tvořeným střídou, kterou bylo potřebné dobře navázat. Tentokrát byly vytištěné jednotlivé kapky, které se následně na textilií tiskly dle potřeby. Během tohoto tisku na již finální materiál vzniklo několik chyb. První chyba vznikla zřejmě na lehce odlišném povrchu tištěného materiálu, na kterém nepřilnula potřebně barevná pasta tlačena skrz síto. Druhou chybou bylo protlačení pasty skrze děravé části síta, tato chyba bohužel nebyla spatřena během zkušebních tisků, jelikož barva nebyla dotřena až do kraje síta, kde se vada nacházela. Této vady nebylo zpozorováno ani při prohlížení síta před finálním tiskem, při kterém se následně projevila. Po zjištění této vady a eliminaci dalších bylo síto vždy řádně podloženo papírem, kterým barva již nemohla projít. Po natisknutí této podkladové světlemodré barvy ve vzorech 4 lístků následoval tisk menších haluzek v modrém odstínu. Tento tisk proběhl bez problémů. Na tyto dva natištěné dezény byla natisknuta poslední vrstva v odstínu tmavě modré, která byla protlačena sítem s motivem největší haluzky. I tento tisk proběhl bez obtíží.

Další tisky nebyly již tak časově náročné, jelikož se nejednalo o celoplošný potisk, ale o tisk na předem vystřižené oděvní díly, které se tiskly samostatně s co největší možnou návazností dezénu.

Jediným rozdílem byla velikost vzoru pro dámské modely, který se zvětšil, a vzor pro oděv pánský, který byl vytvořený pomocí trojlístků dvou velikostí. I v těchto tiscích bylo zapotřebí pomoci druhé osoby, která přidržovala síto kvůli nežádoucímu pohybu a rozmazání vzoru.

Během finálního tištění pánských oděvů, které byly předem vystřiženy do potřebných tvarů bylo komplikované pouze navazování vzorů, které byly děleny mezi dva až tři díly. Realizace tisků proběhla rychle a bez problémů. Tisky byly provedeny na tmavě zelené sukno a pružný gabardén v odstínu tmavě hnědé barvy.

Posledním finálním tiskem byl tisk dámských kalhot, jejichž základním materiálem je pružný gabardén v cihlové barvě. Pro tento tisk bylo velmi náročné namíchat potřebnou barevnost past, ale po namíchání odstínů během zkoušek mohl být zahájen finální tisk. Tento tisk byl opět časově náročný, jelikož se skládal opět ze soutisku tří vrstev, které dohromady tvoří určitý dezén. Během tohoto tisku se oproti předchozím tiskům muselo dbát na vícere protlačení barvy sítem, a to proto, aby tisk dosáhl co největšího krytí, skrze které by neprocházela podkladová cihlová barva.

Obrázek 86. Realizace tisku haluzek na předem vystřižené dámské kalhoty

V rámci těchto tisků byly natištěny materiály na dámské body, dámské a pánské kalhoty, pánskou a dámskou vestičku a pánský dlouhý kabát.

6 Realizace finální oděvní kolekce

6. 1 Model č. 1

Prvním modelem je dámská halenka vyrobená z tkaniny s autorským dezénem a upnutými kalhotami na dvouřadové zapínání.

Pro tento oděv se stala hlavním dekorativním prvkem tkanina, která byla utkána ve dvou základních odstínech modré. Doplňující modré odstíny na dezénu tkaniny vznikly díky použitým keprovým vazbám, které byly utkány na žakárovém tkalcovském stavu. Střih pro halenku byl inspirován tradiční pánskou krojovou košilí.

Kalhoty jsou oproti halence dezénově jednoduché. Jsou jednobarevné a dokonale podtrhují dekorativnost halenky. Kalhoty dekoruje pouze dvouřadové zapínání na knoflíčky, které se v podobném provedení objevuje na historických pánských kalhotách, které se nazývají brslenky.

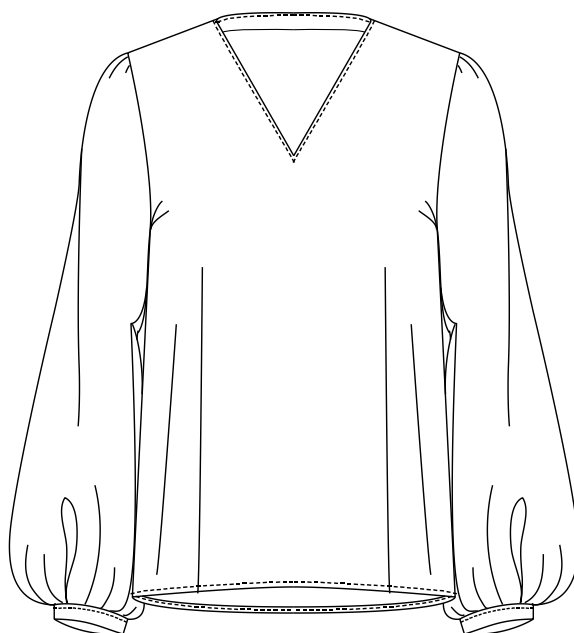

Obrázek 87. Model č. 1

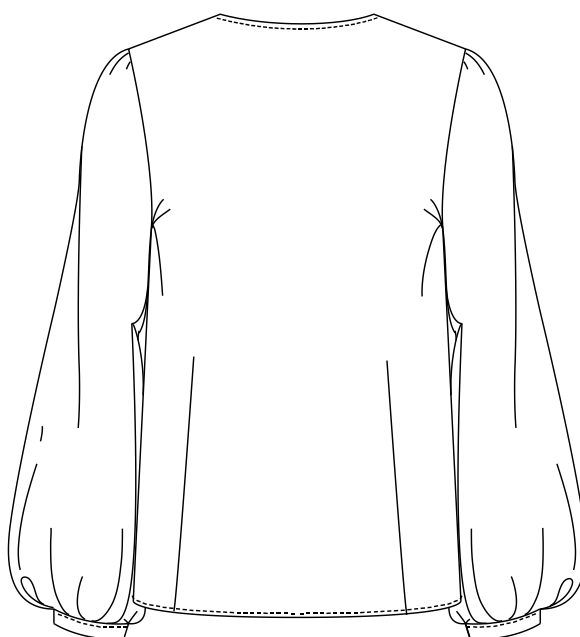
6. 1. 1 Technický popis

Halenka je mírně rozšířeného základního tvaru a má volnou siluetu s vysoko hlavicovými rukávy. Průkrčník předního dílu je tvarově řešen do „V“, který tvarem navazuje na díl zadní. Zadní díl je opět volného střihu bez výběrů. Průkrčník je začištěn tvarovanou podsádkou. Hlavicové rukávy jsou bohatě řasné směrem do manžety.

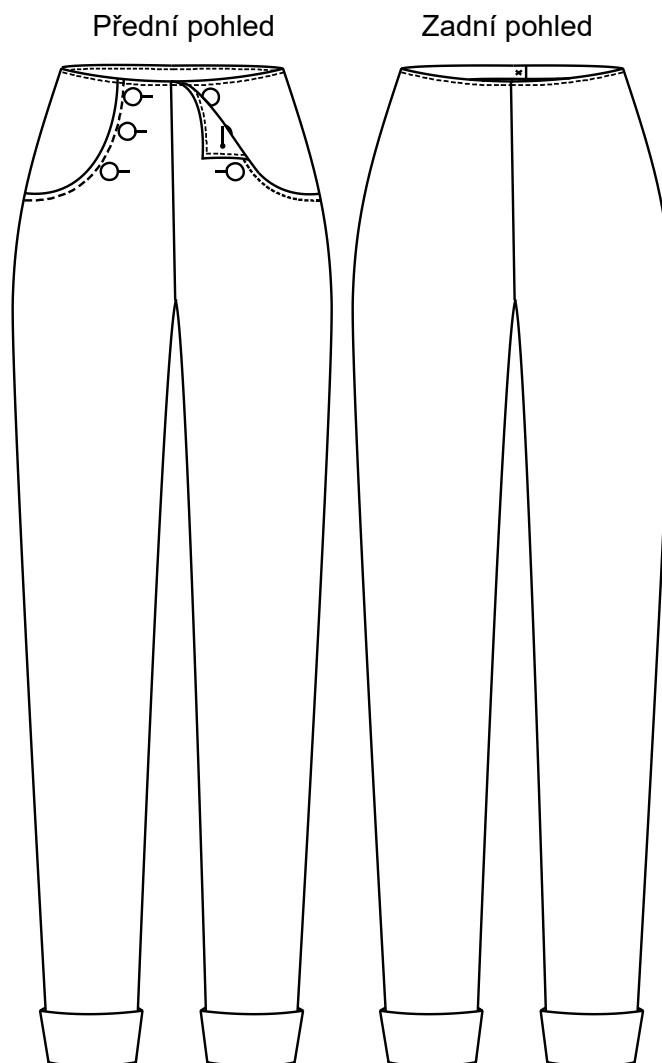
Přední pohled

Zadní pohled

Kalhoty jsou přiléhavého střihu do pasu a zakončeny manžetou. Přední díly jsou opatřeny „padacím“ poklopcem na dvouřadové knoflíkové zapínání s vnitřním pojistným knoflíkem. Přednice a poklopec předního dílu jsou opatřeny podšívkou. Zadní díly jsou tvarovány bez pasového vybrání, jsou začištěny podsádkou střiženou do tvaru. Kalhoty jsou v dolní části nohavic zakončeny ozdobnou předšitou manžetou.

6. 1. 2 Střihová zkouška

Během této střihové zkoušky byly vyrobeny celkem tři zkušební modely halenky. Základním střihem byla konstrukce dámské halenky, který byl lehce upraven. Jednou z úprav bylo složení prsních výběžků tak, aby halenka dostala v trupové části mírně rozšířený tvar. Další úpravou prošel průkrčník, který byl na předním díle vytvořen do písmena V. Poslední byl upraven rukáv dámské košile, který byl rozstříhnut a odmodelován tak, aby byl v dolním kraji široký osmdesát centimetrů. Po modelových úpravách byl následně ušit první zkušební model, kde bylo vyzkoušeno, jak oděv sedí na postavě. Oděv padl velmi dobře, proto se již na něm nedělaly žádné velké změny. Druhý model byl vytvořen na základě úprav, které bylo nutné vytvořit kvůli utkané přízi na školním stavu, která měla potřebnou šíři sedmdesát centimetrů, a tudíž se do ní vytvořený rukáv nevešel. Rukáv byl proto doplněný vsadkou trojúhelníkovitého tvaru, která byla vložena do podpažního švu. Po následujících úpravách byl vytvořen poslední zkušební oděvní model halenky. Poslední úprava dámské halenky byla již pouze ve střihu, kde bylo nutné lehce rozšířit trojúhelníkovou vsadku a tím lehce zmenšit rukávovou část v oblasti délky. Tato úprava byla provedena z důvodu lehkého vysrážení textilie, které vzniklo během zušlechťování materiálu.

Dalším oděvem tohoto modelu byly dámské kalhoty se zapínáním na knoflíky s padacím poklopцем. Tyto kalhoty prošly pěti modelovými úpravami. Pro jejich tvorbu byl použit základní střih dámských společenských kalhot, který byl již v první části lehce upraven v oblasti nohavic a poklopce. Po ušití prvního zkušebního modelu byla největším problémem nadměrná šířka nohavic a přebytečný materiál v oblasti hýždí, který se v této oblasti velmi řasil. Proto byly kalhoty zašpendleny tak, aby střih dobře seděl. Po překreslení úprav a následném vybrání a upravení střihu byl vytvořen druhý model kalhot, bohužel i v tomto případě model zcela neseseděl. I přes značné vybrání byly kalhoty stále dosti široké a materiálu pod hýžděmi také mnoho nebylo. Po následném opětovném vybrání a zakreslení změn do střihu byly vytvořené nové kalhoty, které již šířkou nohavic odpovídaly představám. I přes nové vybrání zde byl stále problém v nadměrném množství materiálu u hýždí. Po tomto vybrání byla zakreslena poslední změna do střihu, ze kterého byl vytvořen již padnoucí model kalhot. Poslední model kalhot byl ušit pouze pro zjištění, zda je opravdu vše v pořádku.

6. 1. 3 Realizace modelu č.1

Během realizace modelu č. 1 vzniklo pár komplikací, které nastaly u tvorby halenky, která byla vyrobena z autorské tkaniny. Díky lehké deformaci tkaniny, jež vznikla během zušlechťování, byl dezén lehce zdeformovaný, a proto tkaninu bylo nutné před střiháním zažehlit a tepelně zafixovat tak, aby haluzky byly v jedné rovině. Po tepelném zafixování bylo možné vystřihnout potřebné díly pro následovné sešití. Prvními sešitými oděvními díly byly manžety a rukávy, do kterých se musela všít trojúhelníková vsadka. Následně byly rukávy v dolním kraji dvakrát prošity velkým stehem a nařaseny tak, aby je bylo možné všít do předem připravených manžet. Dalšími díly, které byly šity, byl přední a zadní díl. Po sešití trupových částí byla vytvořena podsádka, která byla všita do průkrčníku. Poté následovalo všítí rukávů do průramku a začištění dolního kraje obrubovacím švem.

Kalhoty po složité střihové přípravě nebylo již nijak náročné ušít. Ustřižené a dopředu obnitkované díly byly připraveny ke kompletaci. Předem byly vypořádky vsadky předních dílů. Následně byl sešit sedový výkroj předních dílů, který byl rozžehlený. Do předních dílů byla následně všitá předem připravená podsádka. Následovalo sešití zadního sedového výkroje. Díky tomuto sešití bylo možné všít pasovou podsádku do zadního dílu. Po tomto kroku byly sešity boční a krokové švy. Následovalo všítí předšitých manžet do délky kalhot. Jako poslední následovaly dokončovací práce, jako je vytvoření knoflíkových dírek a všítí knoflíků.

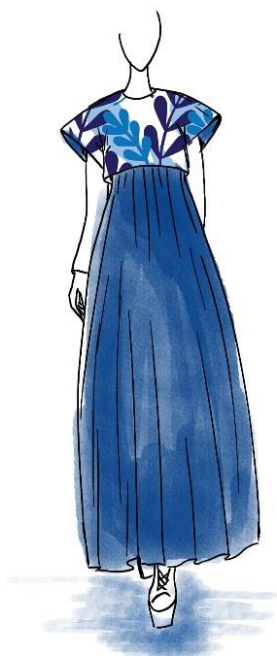
6. 1. 4 Materiálové složení č. 1

Halenka je vytvořena z autorské tkaniny, která byla vyrobena ze 100% bavlny. Tento oděv je 100% recyklovatelný, a to díky tomu, že byl oděv ušit z přírodních bavlněných šicích nití, které neobsahují žádné další syntetické materiály. Pro recyklaci se doporučuje odstranit 100% polyesterové knoflíky, které bohužel nejsou z přírodního materiálu.

Světle modré kalhoty jsou vyrobeny z bavlněného streče, který je tvořen z 97% bavlny a 3% elastanu. Šicí nitě použité na tyto kalhoty byly ze 100% PES.

6. 2 Model č.2

Druhý model je dvoudílný, jsou to dámské šaty s dlouhými rukávy a vrchní top. Tento model byl zhotoven v jednoduché formě inspirovaný dámským krojem. Proto je v tomto modelu možné si povšimnout zvednutého pasu ve vrchní části šatů a bohatě řasené sukně. Dalším již dekorativnějším prvkem modelu je top, jenž napodobuje tehdejší životek, který byl součástí dámského litomyšlského kroje. Top je zdobený pomocí sítotisku.

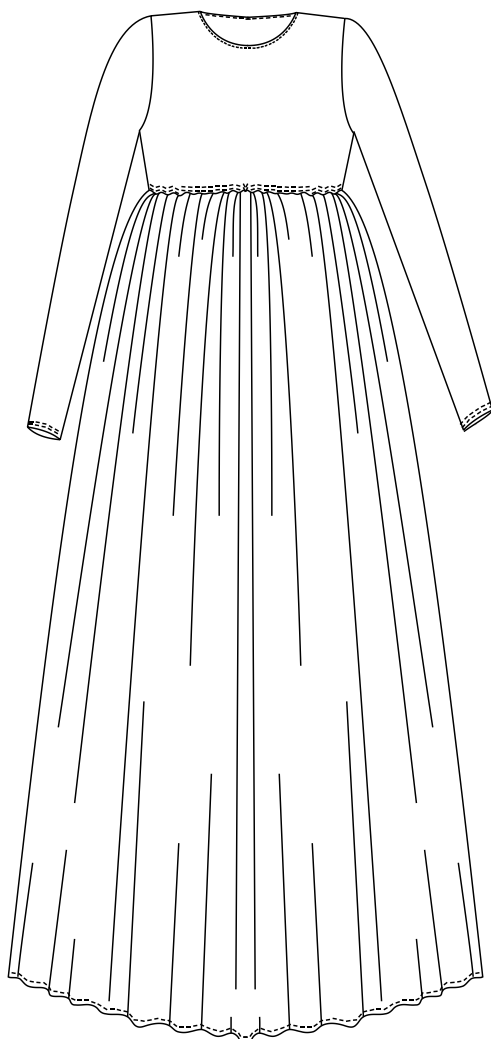

Obrázek 88. Model č. 2

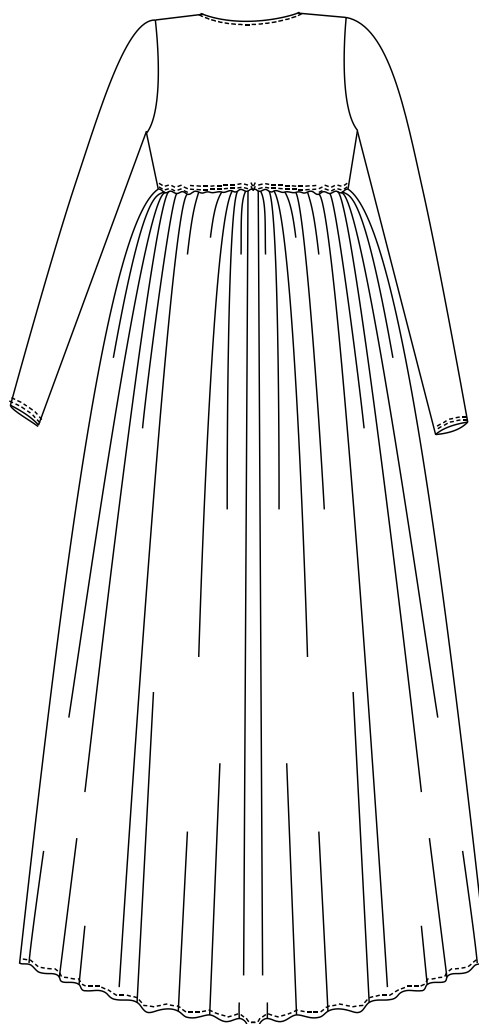
6. 2. 1 Technický popis

Vrchní díl šatů je tvořen základním halenkovým střihem z úpletového materiálu se zvýšeným pasem 5 centimetrů pod hrudní přímkou. Přední a zadní díly jsou zhotoveny bez výběrů. Průkrčník je půlkulatého tvaru. Celá trupová část je vypodšívkována z vrchového materiálu. Oděv má hlavicové rukávy, které jsou úzké a dlouhé, zakončené obrubovacím švem. Sukně je obdélníkového tvaru bohatě řasena ve zvýšeném pase a všita do vrchního dílu šatů. Délka šatů je zakončena dvojitým obrubovacím švem.

Přední pohled

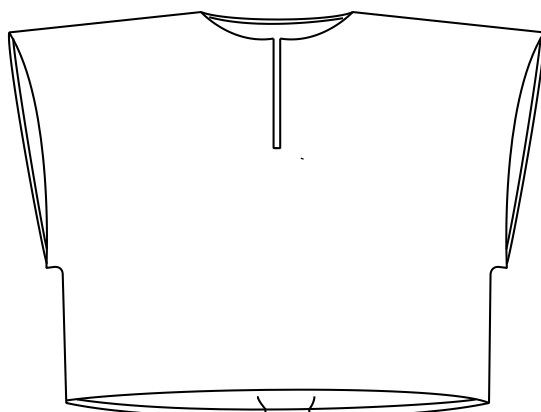

Zadní pohled

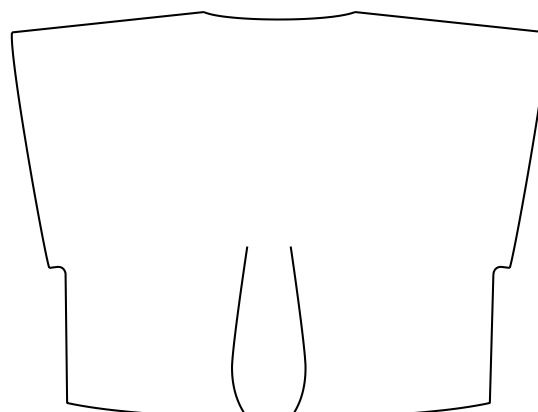

Vrchní top je střižen v rovném střihu s krátkými kimonovými rukávy a prodlouženými náramnicemi. Přední díl je rovný bez vybrání. Zadní díl má 3 cm od středu zadního dílu vytvořené protizáhyby. Průkrčník je zhotoven do obloukového tvaru. Celý dámský top je vypodšívkový.

Přední pohled

Zadní pohled

6. 2. 2 Střihová zkouška

U tohoto modelu proběhla střihová zkouška pro vrchní top, který byl vytvořen podobně jako dámský kabát ze základního střihu kimona. Top byl upraven v oblasti pasu, kde byl posunuta pasová linie směrem nahoru. Na zadním díle vrchního topu byly vytvořeny dva protizáhyby, které střed zadního dílu deformovaly a zkracovaly ho. Proto po zkoušce na postavě byl rozdíl posunu dolního kraje díky výběrům doměřen a následně byly tyto změny zakresleny do upraveného střihu.

Vrchní díl šatů byl přejet ze střihu, který byl vytvořený pro model číslo 3 a k němuž byla následně přišita bohatě řasená sukně.

6. 2. 3 Realizace modelu č. 2

Realizace tohoto modelu byla oproti ostatním modelům jednodušší, jak po střihové, tak po technologické stránce. Po vystřížení oděvních dílů byla, jako první sešitá a vypodšívkováná trupová část a následně byly sešity rukávy a začištěny obrubovacím švem. Vytvořené rukávy byly následně všity do vypodšité trupové části. Následně bylo nutné si připravit sukni, která byla vytvořena z obdélníkového tvaru o velikosti 112 cm na 300 cm. Po sešití zadního středového švu byla sukně začištěna dvojitým obrubovacím švem. Následně po začištění byla sukně v pasové linii dvakrát prošita širokým základním vázaným stehem, díky kterému bylo možné sukni našít do zdvižené pasové linie v trupové části. Po patřičném našasení byla sukně všita do předem vytvořené trupové části s rukávy.

Během realizace vrchního topu také nevznikly nijak závažné komplikace. Jako první bylo nutné si sešít vrchní vestičku a pomocně zachytit protizáhyby na zadním díle. Následně po vytvoření vestičky z vrchového materiálu byly sešity náramenice podšívky. Zbylé části kvůli snadnější manipulaci a vypodšívkování sešity nebyly. Po sešití náramenic byl, jako první začištěný průkrčník. Po otočení a patřičném zachycení průkrčníku byly vypodšité krátké kimonové rukávy. Následně byly sešité v návaznost předních dílů na díly zadní boky. Po tomto kroku přišla na řadu nejsložitější část, a to začištění dolního kraje podšívkou. Tento krok byl obtížný z důvodu malého manipulačního prostoru, který díky kratšímu střihu vestičky byl opravdu malý.

6. 2. 4 Materiálové složení č. 2

Materiálové složení vrchní vestičky je z vlněného sukna, tedy 83 % vlna, a ze zbylých 17 % polyester. Podšívka tohoto oděvu je z 93% polyesterová a 3% tvoří Lycra.

Vrchní bílý díl šatů byl vyroben ze 100% jednolící zátazné. Sukně tmavě modré barvy je ze 100% bavlněné tkaniny.

Šicí nitě, které byly na tento oděv použity jsou ze 100% polyesteru.

6. 3 Model č.3

Třetím modelem je dámské body s všitou tylovou sukní a řasenými rukávy. Oproti předcházejícím modelům je tento model zdobenější. Stejně jako model č. 2 je zde vycházeno z dámského kroje co se týče posunuté pasové linie a řasené sukně, která lehce zahaluje spodní část dámského body. Body je dekorativně potištěno sítotiskem. Hlavicové rukávy jsou přiléhavého střihu lehce nad loket. Od lokte pokračují zdobným tylovým řasením, které je zakončeno manžetou.

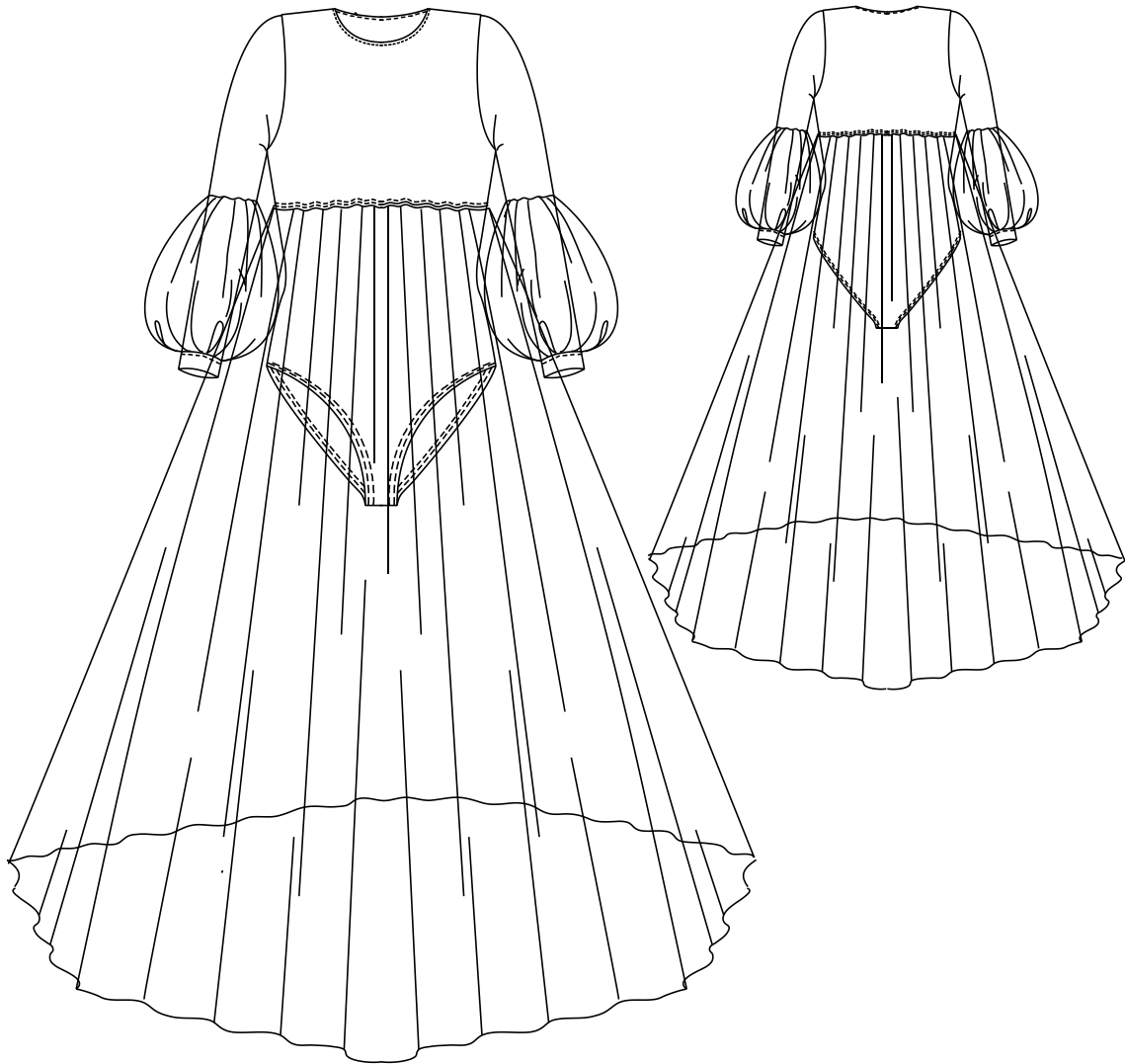
Obrázek 89. Model č. 3

6. 3. 1 Technický popis

Základem oděvu je body z jednolící zátěžné pleteniny s $\frac{3}{4}$ našasenými rukávy a vsazenou sukní do švu pod prsy. Zapínání body je na 2 stiskací knoflíky v rozkrokové části, oblast dolního kraje je začištěna obrubovacím švem s všitou gumou. Průkrčník je začištěný díky vypodšité horní trupové části. Do horní části body jsou všité úzké hlavicové rukávy, které jsou v polovině délky paže přestříženy a nastaveny našasenou tylovou vsadkou, která je zakončena manžetou. Mezi horní a dolní část body je všita bohatě řasená tylová sukně.

Přední pohled

Zadní pohled

6. 3. 2 Střihová zkouška

Střihová zkouška u tohoto modelu byla provedena hlavně kvůli konstrukci body, kde se vycházelo ze základní konstrukce dámského spodního prádla. V původním střihu byly zakresleny pasové a prsní výběry, které byly pro střih body složeny a zrušeny, jelikož vybraný materiál pro realizaci byla jednolící zátěžná pletenina, která se velmi dobře přizpůsobí tělu. Dle vytvořeného střihu byl vyrobený zkušební model, u kterého byl následně několikrát upraven spodní okraj body.

6. 3. 3 Realizace modelu č. 3

Po vystřížení všech potřebných dílů bylo možné začít oděv kompletovat. První částí oděvu, která se zrealizovala, byly $\frac{3}{4}$ rukávy. U těchto rukávů bylo potřeba nejdříve sešít horní bílou část rukávu z bavlněného úpletu a následně do této části všít rovnoměrně našasený tyl, který byl nakonec všitý do úpletové manžety. Po zkompletování rukávů bylo třeba sešít vrchní trupové části s podšívku, která kopírovala stejný tvar. Do této horní trupové části byly následně všité rukávy. Dalším úkolem bylo začistit dolní kraj body, a to pomocí obrubovacího švu, do kterého byla také všita úzká prádlová pruženka o šíři 1 cm proti vytažení. Zapínání bylo vyztuženo a olemováno pevnou textilií, která zamezuje stiskacích knoflíků. Které byly následně do tohoto lemu připevněny. Poté se našasila předem připravená talová sukně, která byla všita mezi vrchní a spodní trupové díly.

6. 3. 4 Materiálové složení č. 3

Pro tento oděv byla použita 100% bavlněná jednolícní zátažná pletenina bílé barvy a bleděmodrý tyl, který byl vyroben ze 92% polyesteru 8% Lycry a. Použité šicí nitě byly ze 100% polyesteru.

6. 4 Model č.4

Modelem číslo čtyři jsou dámské kalhoty se zvýšeným pasem a dámská halenka kimonovým nabíraným rukávy. V tomto dámském kompletu zdobnost nejvíce graduje. Je zde využito tisku za pomoci technologie sítotisku, který dekoruje kalhoty, ale také autorské tkaniny, jež je ozdobou halenky s kimonovými rukávy. Kimonové rukávy zde byly zvoleny proto, že nejlépe evokují historický krojový rukáv. Rukáv však není do průramku všitý, ale pouze přinechaný s délkou k lokti.

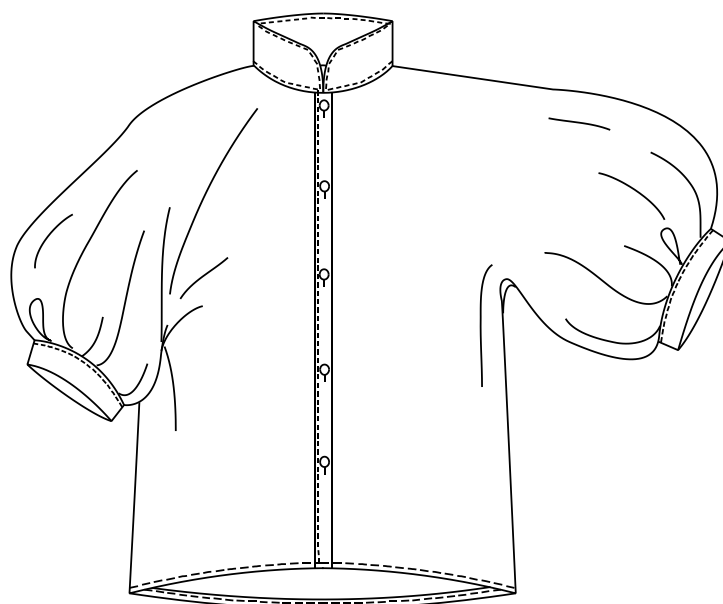

Obrázek 90. Model č. 4

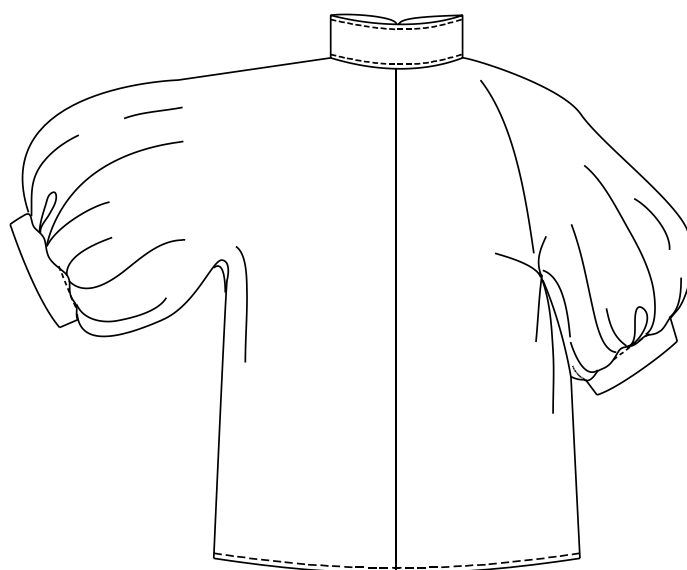
6. 4. 1 Technický popis

Halenka má volnou siluetu v mírně rozšířeném střihu. Průkrčník je střižený ke krku zakončený stojatým límcem se zaoblenými rohy na předním díle. Středem předního dílu je přinechaná léga se zapínáním na knoflíky. Středem zadního dílu je umístěný šev. Kimonový rukáv $\frac{3}{4}$ délky je široký, řasený do manžety. Dolní kraj halenky je začištěn obrubovacím švem.

Přední pohled

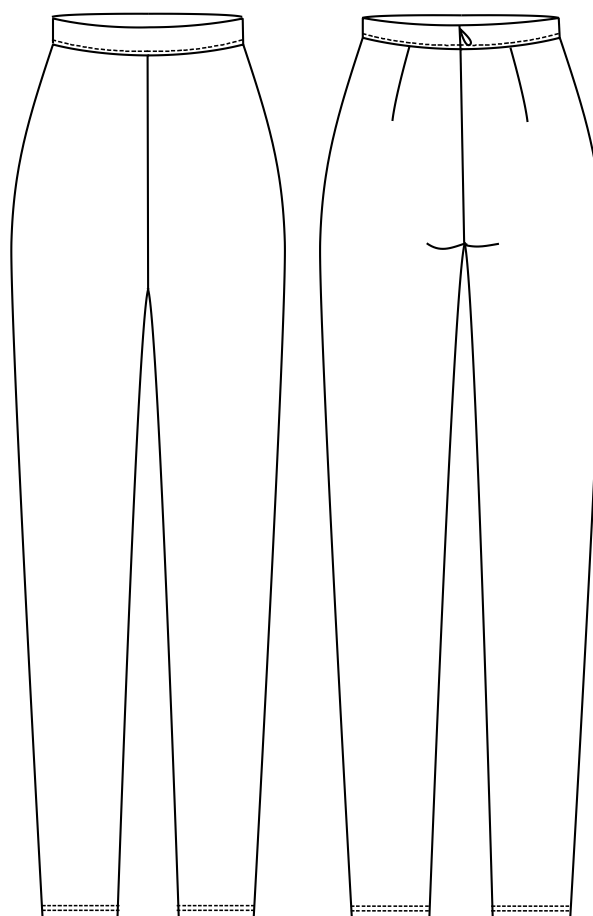
Zadní pohled

Kalhoty jsou úzkého střihu se zvýšeným pasem. Přední díly jsou bez pasového vybrání. Zadní díly kalhot mají pasové vybrání. Středem zadního sedového výkroje je umístěno kryté zdrhovadlo. Pas je začištěný pasovým límcem s vloženou hladkou pruženkou o šíři 4 cm. Dolní kraj nohavic kalhot je začištěn obrubovacím švem.

Přední pohled

Zadní pohled

6. 4. 2 Střihová zkouška

Během tvorby střihových zkoušek bylo jen několik málo problémů s modelací kalhot či halenky. Střih kalhot byl použit z modelu č.1, který byl však upraven v předním díle, kde byl odebrán padací poklopec, a přední díl byl celistvý bez vybrání a poklopce. V zadním díle pouze přibyly dva výběry, které napomohly lepšímu tvarování přes hýžděovou oblast. Proto byl vyroben pouze jeden zkušební model.

Halenka měla také jednoduchý střih, pro konstrukci střihu byl použit základní střih kimona, který není tvarově složitý a ke koncepci kolekce se hodil. Zkušební halenka byla vyrobena celkem dvakrát z důvodu zkoušky chování odlišných materiálů.

6. 4. 3 Realizace modelu č. 4

Realizace tohoto modelu se prvotně zdála být jednoduchá vzhledem k předem dobře padnoucím zkušebním modelům. Bohužel tomu tak nebylo.

Největším problémem této realizace byla školou vytvořená a svépomocně zušlechtěná tkanina, u které se během praní a kalandrování vytáhly kraje, jenž následně deformovaly dezén tkaniny.

Při tvorbě dámské halenky byla tato chyba upozorována během stříhání předních dílů, u kterých bylo potřeba vytvořit návaznost dezénu. Stříhání pravého předního dílu proběhlo bezproblémově. Při stříhání druhého předního dílu, kdy byl kladen důraz na návaznost dílu vznikl problém, jelikož dezén v návaznosti lístků byl vytažený až o jeden centimetr. Tento problém byl odstraněn pomocí lehkého vysrážení levého předního dílu. Ten byl střižen s délkovou rezervou, která byla po vysrážení potřebně zkrácena. S podobným problémem jsme se setkali u dílů zadních, u nichž byla také daná potřebná návaznost, která vede středem zadního dílu. Lehká návaznost je i v bocích do výše vložené vsadky. Před vystřížením zadních dílů musela být látka opět vysrážena. Vzhledem ke špatné návaznosti musely být zadní díly vysráženy celoplošně, a tak byly vystříženy pouze obdélníkové části, které se prostehovaly. Po prostehování byly díly lehce celoplošně nařaseny dle potřeby a vysráženy. Následně se z dílců vystříhaly zadní díly.

U límečku ani manžet tento problém v takové míře nebyl, jelikož byly díly střiženy v malé ploše, a proto dosáhnout návaznosti vzoru nebylo tak obtížné.

Po vystřížení potřebných dílů bylo možné začít kompletovat oděv. Nejnáročnější částí kompletace bylo zachovat návaznost dezénu v oblasti středu zadních dílů, ve středu dílů předních a v bocích. Po odšití předních krajů s přesahem pro všití knoflíčků přišla nejnáročnější část. Následovalo sešití zadních dílů, které měly mít podobnou návaznost jako díly přední. V tomto případě bylo velmi náročné položit díly na sebe tak, aby dezén navazoval. Po splnění návaznosti bylo nutné sešití tohoto dílu, což bylo také obtížné, jelikož materiál nebyl příliš poddajný a nežádoucně se vyťahoval. Zadní díl byl proto několikrát přešíván. Následně bylo potřebné sešit předem obnitkované boční díly s navazujícími rukávy, které byly sešity tak, aby bylo mezi ně možné všít vsadku pro lepší pohyblivost. Po všití vsadky do podpaží byly sešity také náramenice, které byly vytvořeny s navazujícím rukávem. Sešití trupových dílců umožnilo dostatečně nařasit dolní kraje rukávů do předem připravených manžet, do nichž byly následně rukávy všity. Následovalo všití průkrčníku do stojatého límce. U všívání bylo potřeba dbát návaznosti předních dílů, dezénu a límečku tak, aby vše dobře sedělo. Následovalo zčištění dolního kraje, u kterého také byla zapotřebí návaznost. Posledními finálními pracemi bylo vyšití dírek a přišívání knoflíčků.

Realizace kalhot byla oproti dámské halence jednodušší. Nejsložitější částí byla realizace tisku dezénu na kalhoty, z důvodu návaznosti dezénu na jednotlivých dílech kalhot. Samotná realizace šití proběhla v pořádku bez jakýchkoliv komplikací. V první řadě byl sešit přední sedový výkroj. Následně byly sešité boky předních a zadních dílů. Po tomto kroku byl všit do pasové linie pasový límec. Přesněji pouze vrchní límec. Následně bylo možné všít středem zadního dílu kryté zdrhovadlo, které sahalo až do zvýšené pasové linie kalhot. Po všití zdrhovadla byl v návaznosti sešitý zadní sedový výkroj. Potom bylo možné sešit krokové švy a všít spodní pasový límec.

6. 4. 4 Materiálové složení č. 4

Na halenu vyrobenou z autorské tkaniny byla použita textilie ze 100% procentní bavlny. Halena je plně recyklovatelná jelikož na její kompletování byly použity šicí nitě ze 100% mercerované bavlny. Pro recyklaci je potřebné odstranit 100% polyesterové knoflíky.

Pro výrobu kalhot byl použit směsový materiál, tkanina, pružný gabardén ve složení 62% polyester, 32% viskóza a 6% elastan. Šicí nitě, pomocí kterých byl oděv ušit byly 100% polyesterové.

6. 5 Model č.5

Posledním dámským modelem je kabát. Kabát vychází z původního střihu širokých košilových rukávů a zvýšené pasové linie, která se u dámských krojových kabátků také objevuje. Kabát se stojákem je celoplošně podšitý.

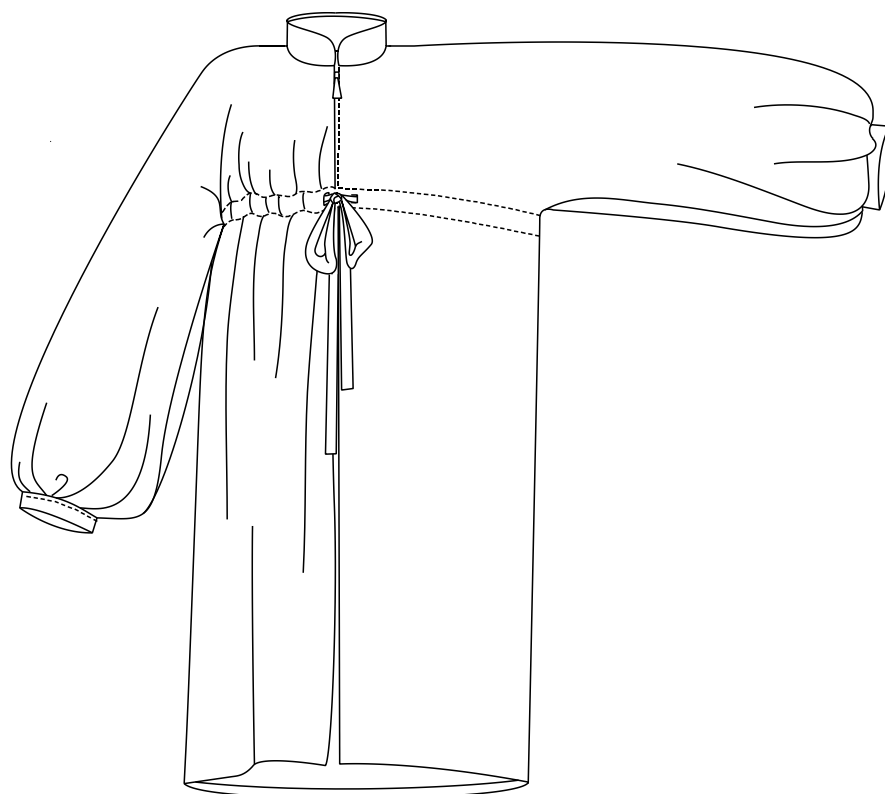

Obrázek 91. Model č. 5

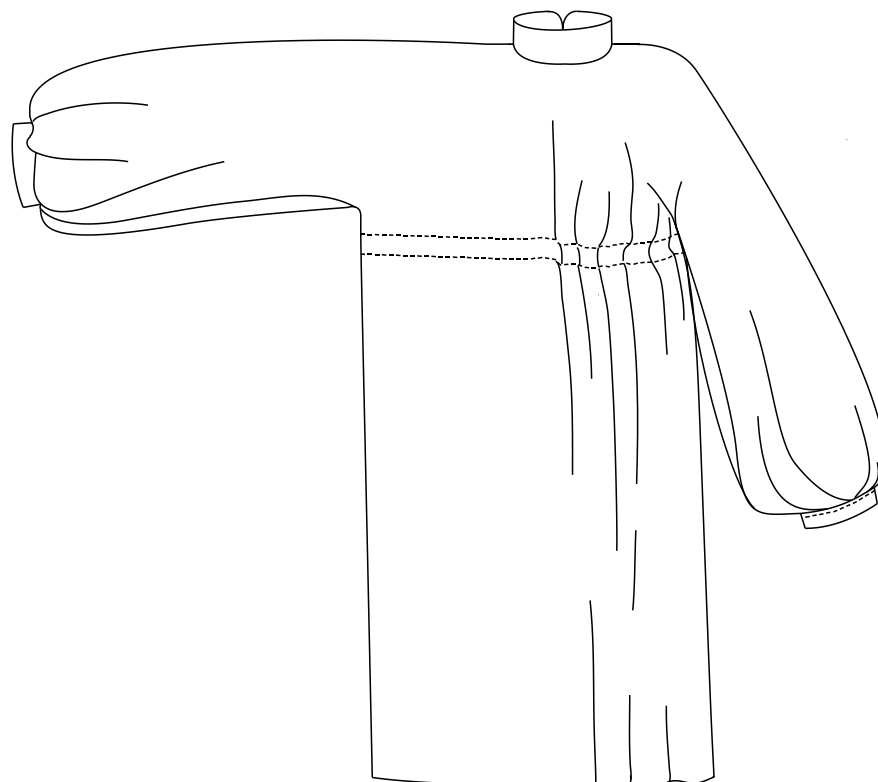
6. 5. 1 Technický popis

Kabát je volné siluety volného střihu s možností stažení v pase, délky pod kolena. Stažení kabátu je umístěno ve zvýšené pasové linii 5 cm pod hrudní přímkou ve stejné výši jak na předním, tak i na zadním díle. Přední díl je rovný široce střižený se zapínáním na plastové kostěné dělitelné zdrhovalo, které je umístěno středem předního dílu. Zadní díl je taktéž zcela rovný a široce střižený. Kabát má dlouhé kimonové rukávy s nastavenou délkou vsazenou do manžet. Do dělicího švu rukávu je vsítý klín pro dosažení většího objemu a řaseného efektu. Rukávy jsou zakončeny manžetou. Průkrčník je střižený ke krku začištěný stojatým límcem, který je v předním díle lehce zaoblený. Kabát je celopodšitý.

Přední pohled

Zadní pohled

6. 5. 2 Střihová zkouška

K tvorbě tohoto kabátu byl použit základní střih kimona, který byl lehce střihově upravený. Tento střih byl zvolený proto, že je velmi podobný střihovému řešení dřívějších krojových košil. Jedinou změnou je, že na rozdíl od krojové košile není střih tvořen trupem a rukávy, ale tyto dvě části jsou spojeny, a tudíž eliminují ramenní a průramkový šev ve střihu. Lehkou úpravou ve střihu prošla vsadka, která se vkládala do podpaží tak, že byla prodloužena do délky rukávu a mírně rozšířena. Další úpravou prošlo usazení pasu, kdy byla pasová přímka posunuta o 6 cm pod přímku hrudní. Poslední úpravou prošel průkrčník, který je na rozdíl od průkrčníku kimonového kulatý s límečkem.

Při tvorbě zkušebního modelu proběhlo vše dle představy, a tudíž bylo vytvořeno pouze jedno kaliko dámského kabátu, které bylo předlohou pro finální výrobek.

6. 5. 3 Realizace modelu č. 5

Konečný vzhled byl zvolený v jednoduché formě bez zdobení z důvodu zachování čistých linií oděvu. Bylo upuštěno od zdobné výšivky.

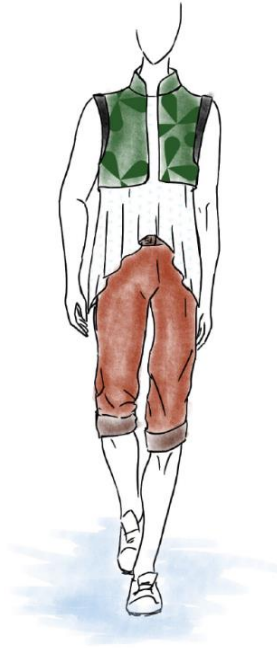
Po vystřížení jednotlivých dílů byly nejprve sešity délky rukávů s nastavením. Následně byly do rukávu a průramkové části všité trojúhelníkové klíny, které přispěly dosažení větší šíře v dolním obvodu rukávů. Následně byly sešité boční švy, které navazovaly na všité rukávové klíny. Po sešití bočních švů bylo všité středem předního dílu zdrhovadlo. Ve zvýšené pasové linii předních dílů byly vytvořeny otvory, které byly předšité podsádkou a následně otočeny a pomocí podlepovacího materiálu zažehleny. Tyto otvory byly vytvořeny pro stuhu, která se provléká kabátem a slouží k řasení. Stojatý límeček byl vyztužen, sešit a pomocně všit do průkrčníku. Dalším krokem při realizaci bylo zhotovení podšívky, ve které byl všitý pruh z vrchového materiálu. Tento pruh byl po sešití podšívky a vypodšívkování průkrčníku přišit k vrchnímu kabátu. Následně vytvořenou dutinou mezi vrchním kabátem a podšívkou byla protažena stuha. Posledním úkolem tohoto kabátu bylo zajištění dolního kraje podšívkou.

6. 5. 4 Materiálové složení č. 5

Na výrobu tohoto kabátu byla použita pletenina, 100% valchovaná vlna cihlové barvy. Podšívku kabátu tvoří podšívková tkanina z 92% polyester a 8 % lycra. Kabát byl sešit šicími nitěmi ze 100% polyesteru.

6. 6 Model č. 6

Model číslo 6 je prvním pánským kompletem v kolekci. Jedná se o pánskou vestu, halenu bez rukávů s dlouhými cípy a kalhotami $\frac{3}{4}$ délky s manžetami. Komplet má jednoduchou siluetu a střídme dekory. Halena má prodloužené cípy v dolním kraji, jako designový prvek. Dekorem haleny se stala také autorská tkanina, která má drobný dezén trojlístků. Posledním výrazným prvkem je pánská vesta, která je potištěna dezénem trojlístku v tmavé barvě. Kalhoty jsou bez dekorací.

Obrázek 92. Model č. 6

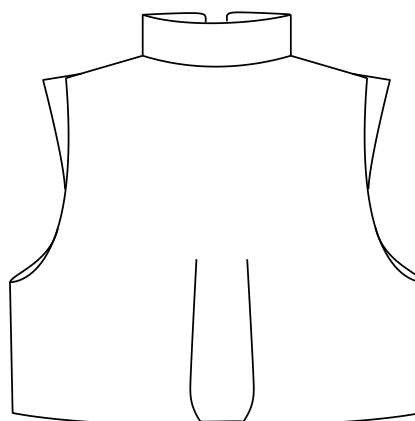
6. 6. 1 Technický popis

Vrchním dílem outfitu se stala pánská vesta, která se vyznačuje zvednutím pasové linie. Přední díl vesty je rovný. Zadní díl je rovného střihu s protizáhyby 3 cm od středu zadního dílu. Průkrčník je střižený ke krku zakončený stojatým límcem, který má přednice lehce zaobleného tvaru. Okolo průramků jsou všité dekorativní vsadky odlišné barevnosti, než je vesta. Vesta je celoplošně vypodšitá.

Přední pohled

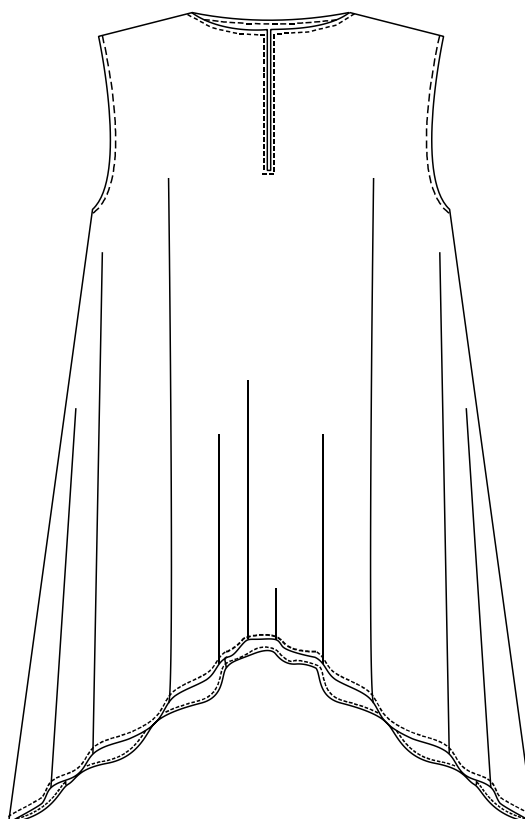

Zadní pohled

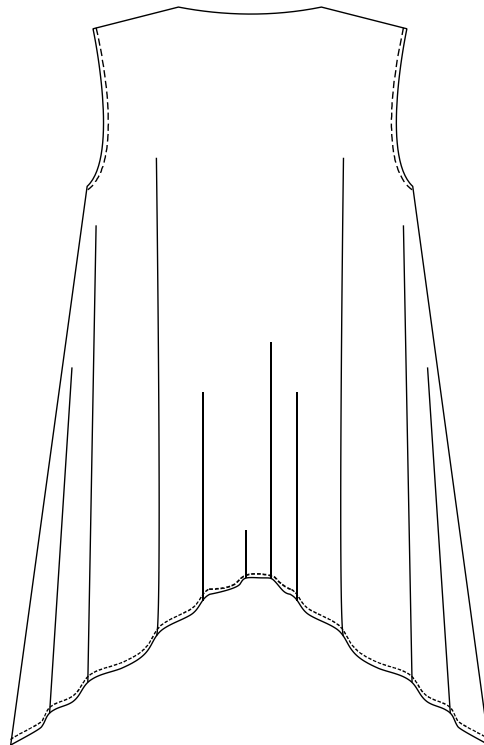

Halena je volná bez rukávů. Přední díl je střižen z čtvrtkolového tvaru s ozdobnými cípy. Zadní díl je střižen také do tvaru čtvrt kola s cípy. Středem předního dílu je 16 cm průstřih od průkrčníku, pro lepší oblékání. Průkrčník s průramky je začištěn podsádkou. Dolní kraj haleny je zakončen obrubovacím švem.

Přední pohled

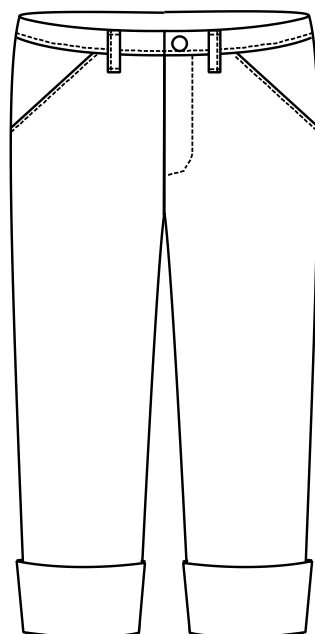

Zadní pohled

Kalhoty jsou střiženy v $\frac{3}{4}$ délce lehce pod kolena. Přední díly jsou zhotoveny s klínovými kapsami, bez pasového vybrání. Středem předních dílů je umístěno kryté zapínání na knoflíky. Zadní díly mají čtyři pasové výběry. Pas je všitý do pasového límce, který je opatřen poutky pro opasek a zapínáním na knoflík. Dolní kraj nohavic kalhot je zakončen předšitými manžetami.

Přední pohled

Zadní pohled

6. 6. 2 Střihové zkoušky

Střihových zkoušek tohoto modelu se mnoho nerealizovalo, jelikož byly střihy přežaty z následujícího modelu č. 7.

Během střihové zkoušky byly ušity pouze dva zkušební modely haleny, u které se jednalo hlavně o zachycení kontrastu délky haleny a jejich cípů. Po dosažení patřičných délek cípů byl model připraven pro realizaci.

Kalhoty $\frac{3}{4}$ délky v tomto ohledu neměli žádnou střihovou zkoušku, jelikož jejich střih byl kompletně přežat z následujícího modelu. Jedinou změnou, kterou střih pánských kalhot prošel bylo zkrácení délky lehce pod kolení přímku. Upravený střih byl následně použit během realizace.

6. 6. 3 Realizace modelu č. 6

Během realizace pánské haleny, která k tomuto modelu patří, vznikl problém při střihání, kdy vzor autorské tkaniny nenavazoval tak, jak by měl. Proto bylo potřebné materiál před střiháním sežehlit tak, aby vzor navazoval v řádku. Poté co materiál prošel tepelnou úpravou, bylo možné vystřihnout potřebné díly k realizaci oděvu. Po vystřížení dílů bylo možné oděv kompletovat. Jako první byly sešité boční švy a náramenice. Následovalo všítí předem připravené podsádky do průkrčníku, kde byl středem předního dílu odšitý rozpare. Po začistění průkrčníku následovalo začistění průramků, do kterých byly všité předem připravené podsádky do tvaru. Poslední prací na tomto oděvu bylo začistění dolního kraje obrubovacím švem.

Realizace kalhot byla snadná, díky tomu, že již byl střih ověřen. První bylo ušité kryté zapínání na knoflíky. Během realizace krytého zapínání byl sešit přední sedový výkroj. Po zhotovení krytého zapínání na knoflíky bylo potřebné vytvořit klínové kapsy. Při tvorbě kapes proběhlo také vše hladce. Vrchní kapesní váček z podšívkového materiálu byl přišitý k posádce a spodní kapesní váček byl vytvořený celý z vrchového materiálu. Předpřipravené díly kapes byly následně všity do předních dílů kalhot. Po všítí kapes do předních dílů byly sešity kapesní váčky. Další částí oděvu, která byla sešita byl sedový výkroj zadních dílů. Po této operaci bylo možné sešít boční a krokové švy. V neposlední řadě byl do pasové linie kalhot všitý pasový límeček s poutky. Poslední dokončovací prací bylo vyšití dírky do pasového límce a přišití knoflíků.

Posledním oděvním prvkem tohoto kompletu byla pánská vesta s natisknutými motivy trojlístků na předních dílech. Po přípravě a vystřížení všech dílů byla zahájena kompletace oděvu, která proběhla velmi hladce. Jako první byly sešité náramenice vrchní a podšívkové vesty. Následně byl vyztužen a sešit stojatý límeček, který byl následně vsazen mezi již připravený vrchní a podšívkové díly podšívky. Po tomto kroku byly vytvořené dekorativní vsadky, které byly také umístěny mezi vrchní a podšívkové části do horní části průramků. Následně byly v návaznosti sešité přední díly vrchové a podšívkové vesty s průkrčníkem. Také byly sešité průramky. Po těchto krocích byla vesta obrácena na líc. Následně byly složeny a sešité boční švy. Předposledním krokem bylo vytvoření protizáhybů na zadním díle pánské vesty. Po pomocném prošíání byl začistěn dolní kraj podšívkou.

6. 6. 4 Materiálové složení č. 6

Během realizace tohoto oděvu byly použité tři odlišné materiály.

100% recyklovatelným oděvem je pánská halena, která je vyrobena z autorské tkaniny ze 100% bavlny. Byla ušita pomocí 100% mercerované bavlněné šicí nitě.

Kalhoty byly vyrobeny z pružného gabardénu, jehož složení je 62% polyester, 32% viskóza a 6% elastan. Oděv byl sešitý šicími nitěmi ze 100% polyesteru.

Vestička byla ušita ze sukna a byla vypořádávaná. Sukno bylo vyrobeno z 83% vlny a 17% polyesteru. Podšívková tkanina je 92% polyester a 8% Lycra. Šicí nitě pro sešití oděvu byly ze 100% polyesteru.

6.7 Model č.7

Dalším pánským oděvem je halena bez rukávů s ozdobným cípem v délce a košilovým límcem. Oděv je také doplněný o dlouhé kalhoty, které jsou potištěny dezénem trojlístku. Halena v tomto modelu je jednoduše řešena, jako v modelu č. 6. Její dekorativní prvky jsou límec a prodloužený cíp. Drobnějším, ne příliš výrazným dekorem je i tkanina s autorským dezénem, ze které byla halena ušita. Dlouhé kalhoty byly zvoleny tak, aby jejich jednoduchost podpořila zdobnost haleny, která se inspiruje v původní krojové pánské košili.

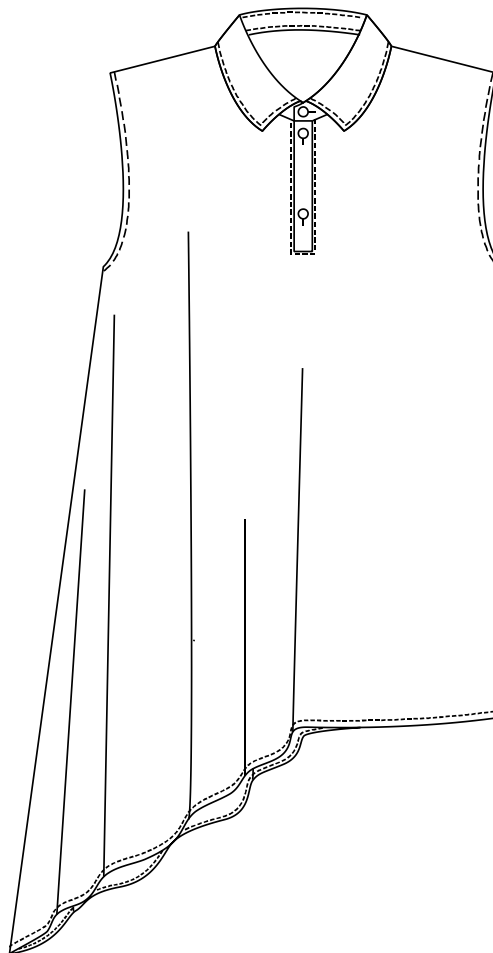
Obrázek 93. Model č. 7

6. 7. 1 Technický popis

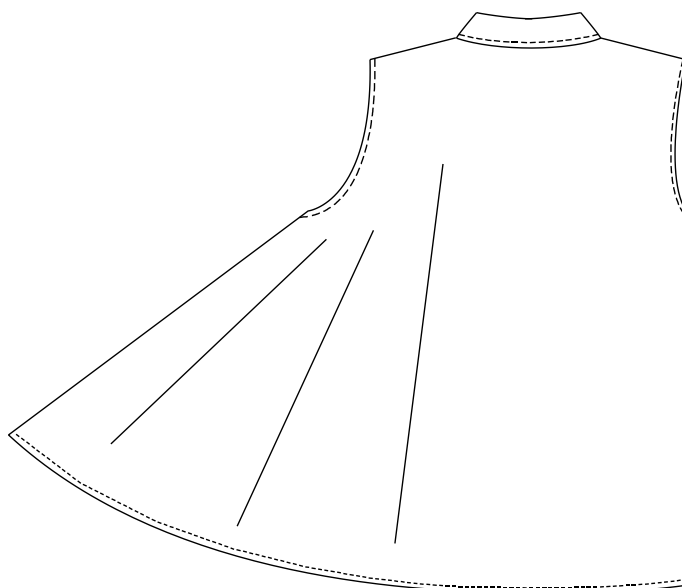
Halena je jednoduchého střihu, doplněna o boční prodloužený cíp. Středem předního dílu je krátké zapínání na légu s knoflíčky, které je začištěno límečkem.

Přední díl je zhotoven z čtvrtkolového tvaru bez výběru, s přinechaným cípem na pravém boku. Součástí předního dílu je léga se zapínáním na knoflíky, která končí 15 cm pod průkrčníkem. Zadní díl pánské haleny je čtvrtkolového střihu s přinechaným cípem na pravé straně. Průkrčník je všitý do košilového límce, jeho přednice převěsu jsou střiženy do špice. Průramky haleny jsou začištěny podsádkou. Dolní kraj haleny je zapraven obrubovacím švem.

Přední pohled

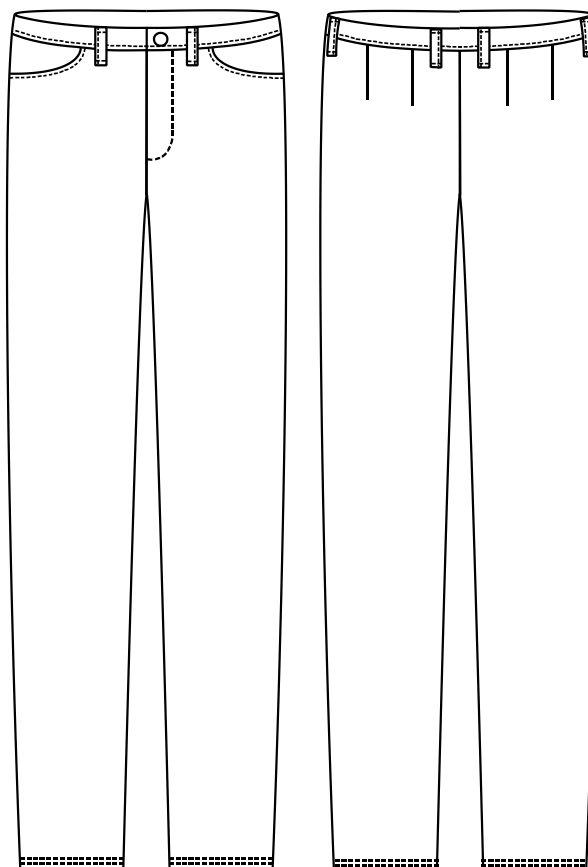
Zadní pohled

Pánské kalhoty jsou dlouhé délky. Přední díly kalhot jsou bez výběrů, opatřeny klínovými kapsami a krytým zapínáním na knoflíky. Na zadních dílech jsou vypracovány čtyři pasové výběry pro lepší tvarování. Pas je zapravený do pasového límce se zapínáním na knoflík. Na pasový límeček jsou našita poutka pro provlečení pásu.

Přední pohled

Zadní pohled

6. 7. 2 Střihové zkoušky

Tento model byl pro tvorbu střihu nejtěžší. Jedná se hlavně o model kalhot, které prošly pěti konstrukčními úpravami tak, aby jejich střih dobře seděl. Prvním střihem, který byl na kalhoty použit, byl střih pánských riflových kalhot, které bylo nutné po první zkoušce ve velké míře zabrat, jelikož byly velmi široké nohavice a také neseseděly v oblasti hýždí. Po potřebném vybrání byly úpravy zakresleny do původního střihu, kde byly následně provedeny úpravy. Vytvořený a upravený střih byl následně ušit, po následovné zkoušce bohužel stále střih neodpovídal. Velkým problémem v tomto střihu byl přebytek materiálu v oblasti hýždí, kde se přebytečný materiál shromažďoval a krabatil. Proto i tento střih podlehl úpravě, která spočívala ve vybrání přebytečného materiálu v oblasti sedové přímký. Po zakreslení vybrání a úpravě střihu byl již střih natolik zdeformován, že se vytvořil střih nový. Na nový střih byla použita jiná konstrukce, a to konstrukce střihu pánských společenských kalhot, do kterého již byly zakresleny potřebné míry z předchozích střihů, které již seděly. Následně byl vytvořen nový zkušební model, který se opět potýkal s problémem přebytečného materiálu v oblasti hýždí. Po následovném vybrání a zakreslení úprav do střihu byl vytvořen poslední zkušební model, který již nemusel podstoupit žádné úpravy a mohl být předlohou pro finální podobu těchto kalhot.

Pánská halena v tomto ohledu prošla oproti kalhotám pouze dvěma zkouškami. Vychází ze střihového řešení haleny z modelu č. 6, kde je pouze úprava ze dvou cípů na jeden. Největším problémem haleny bylo potřebné zarovnání rovné strany bez cípu. Ta byla původně do oblouku, a proto se zvolilo střihové řešení tuto část střihnout v rovině, nikoli v oblouku. Další částí oděvu, jež bylo potřebné upravit, bylo zapínání, jelikož zde není použita podsádka oproti předchozímu modelu z důvodu všití límečku. Bylo zde tedy použito zapínání s légou, které lépe koresponduje s všitým límečkem.

6. 7. 3 Realizace modelu č. 7

Realizace tohoto modelu byla takřka bez problémů. Jediná komplikace nastala během střihání, kdy bylo potřebné urovnat a zažehlit materiál tak, aby navržený dezén na tkanině tvořil řady, které byly během zušlechťování narušeny a lehce se vlnily. Po vystřížení potřebných dílů začala kompletace, rovněž bez problémů. Jako první se vytvořila léga na předním díle, která sahá 15 cm pod průkrčník pro lepší oblékání. Další prací bylo sešití náramenic a bočních švů. Po tomto kroku byly do průramku všité předem připravené podsádky, které byly v kraji lehce zachyceny. Následovalo všití předem zhotoveného límce do průkrčníku a začistění dolního kraje obrubovacím švem. Dokončovacími pracemi bylo vyšití dírek na légu a přišití knoflíčků.

Kalhoty byly vypracovány dle předchozích zkoušek bez problému. Prvním krokem bylo nutné vypracovat kryté zapínání na knoflíky, které bylo vytvořeno středem předních dílů. Další byly vypracované sedlové kapsy, které díky předchozím zkušenostem byly jednoduché pro přípravu a sešití. Připravené kapsy byly následně všity do předních dílů. Následovalo zpracování rozparků na zadních dílech a následné sešití sedového výkroje. Po tomto kroku byly sešity boční švy a šev krokový. Následovalo všití předem připraveného pasového límce s poutky a vyšití knoflíkové dírky. Poslední částí bylo začistění dolního kraje kalhot obrubovacím švem a přišití knoflíčků.

6. 7. 4 Materiálové složení č. 7

Halena modelu č. 7 byla vyrobena z autorské tkaniny ze 100% bavlny, která byla šita pomocí 100% bavlněnými šicími přízemi. Knoflíky jsou vyrobeny ze 100% polyesteru. Po odstranění knoflíků je halena plně recyklovatelná.

Kalhoty byly vyrobeny z pružného gabardénu o složení 62% polyester, 32% viskóza a 6% elastan. Kalhoty byly sešité 100% polyesterovou šicí nití.

6. 8 Model č.8

Poslední model z pánské části oděvní kolekce je složen z pánské bundy, dlouhých kalhot a košile. Nejvýraznějším prvkem tohoto kompletu je pánská bunda, která je zdobně potištěna dekorem. Dekor trojlístků se opakuje i na tomto oděvu. Střih bundy má zvýšenou pasovou linii, která se opakuje i v předchozích modelech. Dezén na bundě je aplikován pomocí techniky sítotisku. Košile s krátkými rukávy je vyrobena z autorské tkaniny, která je zdobná. Kalhoty byly opět zvoleny jednoduchého střihu bez dekoru.

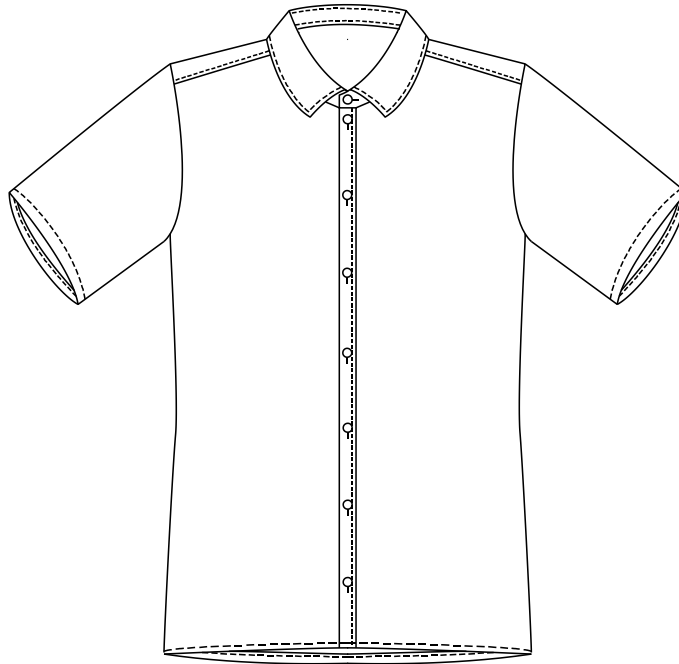

Obrázek 94. Model č. 8

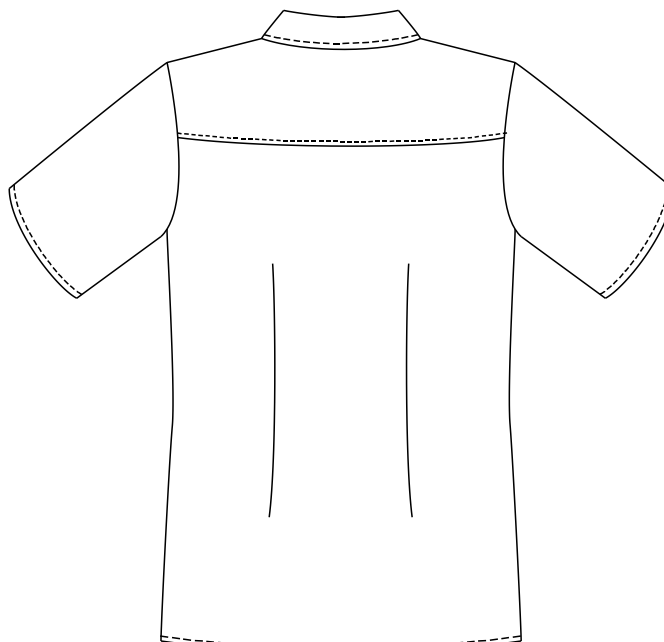
6. 8. 1 Technický popis

Pánská košile s krátkými rukávy, košilovým límcem, légou se zapínáním na knoflíky. Přední díl pánské košile je rovného střihu bez vybrání. Zapínání středem předního dílu vede přinechaná léga se zapínáním na knoflíčky. Zadní díl je rovného střihu se sedlem a dvěma pasovými výběry. Hlavicové rukávy jsou $\frac{3}{4}$ délky lehce nad lokty. Průkrčník je zapraven do košilového límce. Dolní kraj košile byl začištěn obrubovacím švem.

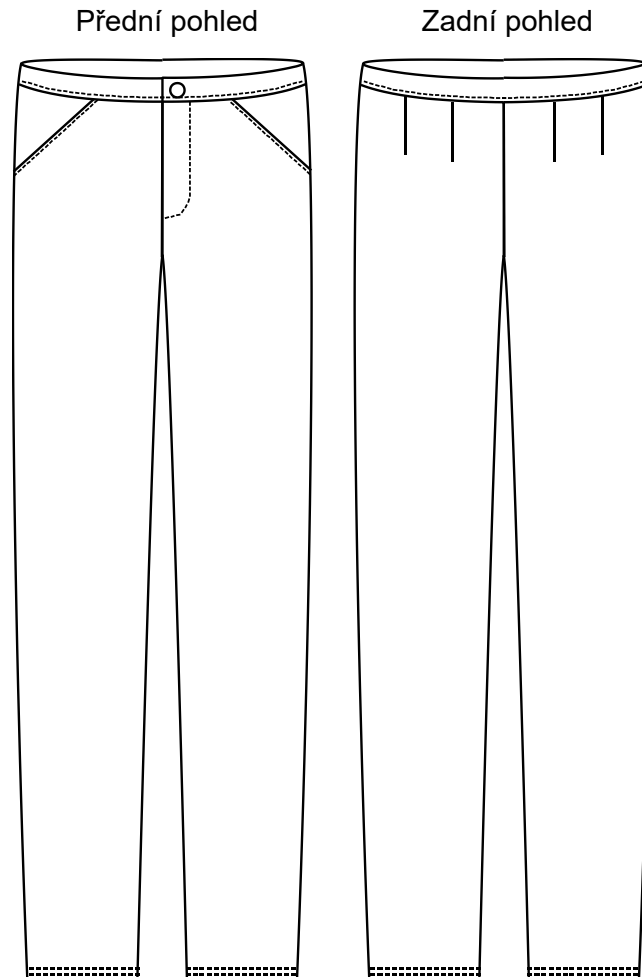
Přední pohled

Zadní pohled

Pánské kalhoty jsou dlouhého střihu a polopřiléhavé. Přední díly jsou bez pasového vybrání. Středem předních dílů je umístěno kryté zapínání na zdrhovadlo. Zadní díly jsou opatřeny čtyřmi pasovými výběry. Pas kalhot je začištěn pasovým límcem, se zapínáním na knoflík. Délka kalhot je začištěna obrubovacím švem.

Kabát je délky pod kolena, s dlouhými rukávy, kapucí a kapsami. Přední díl je střihově členitý bez vybrání. Střih předního dílu má prodloužené náramenice, které navazují na průramek a tvoří zdobnou špici. Přední díly jsou přestřiženy v délce zvýšené pasové linie. V dolní části přednic jsou všité lištové kapsy. Přední střed je zapínán na plastové kostěné dělitelné zdrhovadlo, které je kryté předšitou légou se zapínáním na stiskací knoflíky. Zadní díl je s přestřižením ve zvýšené pasové linii, která je v návaznosti na přední díl. Hlavicové rukávy jsou dlouhého střihu zakončeny manžetou. Do průkrčníku je všita široká kapuce. Oděv je celopodšitý.

6. 8. 2 Střihové zkoušky

V rámci tvorby střihu pánského kabátu sportovního typu byla použita základní konstrukce pánské bundy, která byla následně lehce upravena. Úprava byla provedena v délce, která byla protažena ze sedové přímky lehce pod přímku kolenní. Přemístěna byla také přímka pasová, jež byla posunuta 6 cm pod přímku hrudní. Následně se upravila náramenice. Ta byla prodloužena a lehce odkloněna. Poté byl na hrudní přímce upravený průrámek do střihu krátkého kimonového rukávu.

Z upraveného střihu bylo vytvořené kaliko (zkušební model), díky čemuž bylo zjištěno, jak postupovat při tvorbě kabátu. Nejsložitější částí zkoušky bylo podšití trupové části oděvu, ke které byly následně připojeny rukávy. Obtížné také bylo vložit zdrhovadlo mezi vypodšívkovanou trupovou část a zbylou spodní část kabátu. Další složitější částí se stalo vytvoření výpustkové kapsy vzhledem k silnému zkouškovému materiálu. I přes tyto komplikace byl vytvořen jeden zkušební model, který vyhovoval konstrukčnímu řešení.

Pro pánskou košili byl použit základní střih pánské košile. Díky prvnímu vytvořenému modelu košile bylo po zkoušce zjištěno, že průramky jsou příliš malé a nepohodlné. Po zakreslení prohloubení průramku byl následně střih košile lehce upraven. Následný nový zkušební model byl již střihově vyhovující.

Posledním zkušebním oděvem tohoto modelu byly pánské kalhoty, jejichž střih byl převzat od kalhot z modelu č. 7., kde byly provedeny nepatrné změny v oblasti délky nohavic, kde klasickou manžetu vystřídala manžeta s gumou. Po této úpravě střihu byl vytvořen zkušební model, který byl vhodný pro tvorbu finálního výrobku.

6. 8. 3 Realizace modelu č. 8

Během realizace tohoto modelu vznikla komplikace u střihání košile. Jednalo se o stejný problém, jako u téměř všech oděvů, které byly vytvořeny z autorské tkaniny. Problém nastal při střihu předních dílů, kdy se nedostávalo návaznosti středem předního dílu, a proto bylo nutné díly patřičně vysrážet. Po vysrážení předních dílů nastala nesnáz v návaznosti předních dílů na díl zadní, a proto se i tento díl musel vysrážet. Po odstranění těchto problémů byly vystřiženy rukávy krátkého střihu, sedlo zadního dílu a límeček. Po vystřižení potřebných dílů následovalo kompletování. Nejprve bylo potřebné odšít středy předních dílů. Poté byly sešity náramenice a boční švy. Následovalo sešití rukávů a všití rukávů do průramků. Další úkolem bylo všití límce do průkrčníku a začistění dolního kraje košile obrubovacím švem. Posledními pracemi, které byly na košili provedeny, bylo vyšití dírek a přišití knoflíků.

Dalším oděvem tohoto kompletu byly dlouhé polopřiléhavé pánské kalhoty. První částí tohoto oděvu bylo připraveno a zpracováno kryté zapínání na zdrhovadlo. Po vypracování zapínání byl v návaznosti na střed předních dílů sešitý přední sedový výkroj. Následně byly vytvořeny, zpracovány a všity klínové kapsy do předních dílů kalhot. Po všití kapes byly odšity pasové výběry na zadních dílech. Následně byl sešitý zadní sedový výkroj. Po tomto ktoku bylo možné sešít boční a krokové švy. Po sešití švů byl do pasové linie všitý pasový límec do kterého byla potom všitá dírka a přišit knoflík. Poslední prací na tomto oděvu bylo začistění dolního kraje nohavic obrubovacím švem.

Nejnáročnější částí tohoto modelu a celé kolekce byl celoplošně vypodšívkaný pánský kabát. Prvním krokem po vystřižení potřebných dílů bylo sešití a vypodšívkování vnější horní trupové části. Po tomto kroku následovalo vypracování lištových kapes do přednic spodních dílů kabátu. Tento díl byl sešit po vytvoření kapes s již vytvořeným horním trupovým dílem. V této formě již kabát začínal nabírat na podobě. Dalším krokem bylo zpracovat a vypodšívkovat kapuci a rukávy kabátu. Také bylo nutné sešít vnitřní horní trupovou část, s podšívkou, která byla vystřižena do tvaru kabátu. Do této vnitřní horní trupové části a podšívky kabátu byly všity vypodšívkové rukávy. Nejsložitějším krokem bylo začistění průkrčníku, které záviselo na pečlivém složení všech trupových dílů a kapuce. Po tomto obtížném kroku byl průkrčník začistěn podšívkou. Následovalo všití zdrhovadla do přednic. Na pravou přednici byla následně přišitá předem připravená léga se stiskacími knoflíky. Po tomto kroku bylo možné vypodšít přední díly podšívkou. Posledním krokem zhotovení tohoto oděvu bylo otočení oděvu do lícu a zapravení dolního kraje podšívkou.

6. 8. 4 Materiálové složení č. 8

Na výrobu tohoto oděvu byly použity tři odlišné textilie.

Pro výrobu pánské košile byla zvolena autorská tkanina ze 100% bavlny, která byla šita také 100% bavlněnou šicí nití. Knoflíky jsou ze 100% polyesteru. Po odstranění knoflíků je oděv plně recyklovatelný.

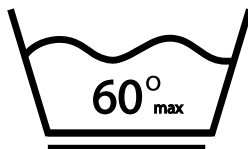
Kalhoty tohoto modelu byly vyrobeny z pružného gabardénu, jehož materiálové složení je 62% polyester, 32% viskóza a 6% elastan. Oděv byl šitý 100% polyesterovou šicí nití do barvy oděvu.

Poslední částí modelu je pánský kabát, který byl vytvořený z vrchní a podšívkové textilie. Vrchovým materiálem kabátu bylo sukno složené z 83% vlny a ze 17% polyesterem. Podšívka do kabátu byla ušita z podšívkové tkaniny z 92% polyester a 8% Lycra. Vrchní kabát a podšívka byly šité 100% polyesterovou šicí nití.

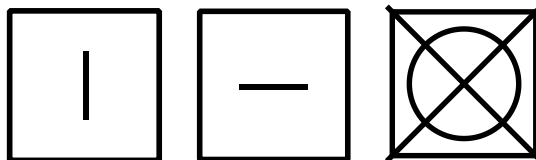
7 Ochrana a údržba oděvů

Údržba oděvů (haleny, košile) ze 100% bavlněné autorské textilie:

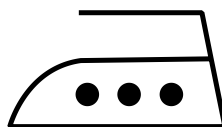
Praní těchto oděvů se doporučuje při nižších teplotách. Oděv je možné prát při teplotě do 60 °C v pračce při šetrném programu.

Sušení je doporučeno ve svislé poloze na ramínku nebo ve vodorovné poloze. Oděvy se doporučuje nekládat do sušičky, je možné je vyždímat ručně.

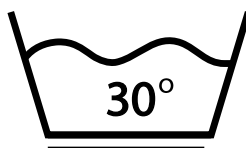

Žehlení maximálně do teploty 200 °C, která je vhodná pro bavlnu. Vhodné žehlení je v moment, kdy je oděv vlhký, pro lepší žehlení je možné suchý výrobek možné navlhčit.

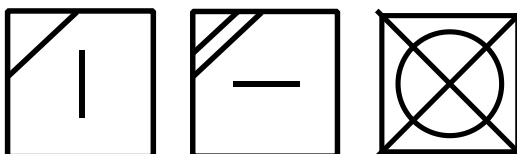

Oděvy z pružného gabardénu (kalhoty) o složení 62% polyester, 32% viskóza a 6% elastan je doporučeno udržovat takto:

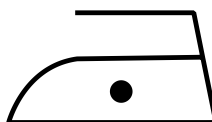
Praní maximálně na teplotu 30 °C. Při praní v pračce se doporučuje použít program s mírným postupem ošetřování, jelikož na mnoha oděvech je aplikace sítotisku. Není doporučeno vkládat do ždímačky, doporučené ždímání je pouze ruční s nízkou intenzitou zákrutu.

Vhodné sušení je ve svislé poloze na prádelní šňůře nebo naplocho na podložce, nejlépe ve stínu. Doporučuje se nevkládat do sušičky, oděvy lze ručně vyždímat.

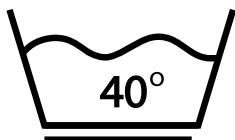

Žehlení se doporučuje na minimální teplotu, maximální teplota je však 110 °C. Možné je i jemné paření ve svislé poloze tkaniny, pokud tento postup žehlení není úspěšný, lze oděv šetrně vyžehlit na žehlícím stole.

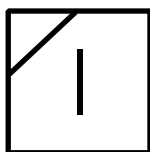

Oděv (kalhoty) vyrobený z textílie z 97% bavlny a 3% elastanu:

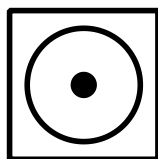
Praní tohoto oděvu se doporučuje při maximální teplotě 40 °C s programem s mírným postupem ošetřování.

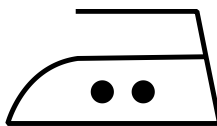
Sušení je vhodné ve svislé poloze nejlépe ve stínu.

Možné ždímat v sušičce při mírném programu sušení.

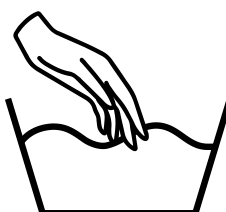

Oděv se doporučuje žehlit na maximální teplotou 150 °C.

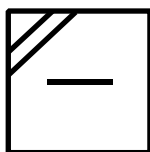

Dámské šaty lze ošetřovat svépomocně.

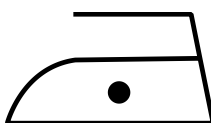
Praní obou druhů šatů lze prát ručně při nízké teplotě, nebo je lze umístit do čistírny, kde se o ně odborně postarají.

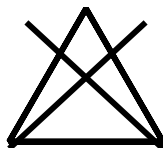
Sušení se doporučuje ve vodorovné poloze na vzduchu nejlépe umístěné ve stínu na podložce.

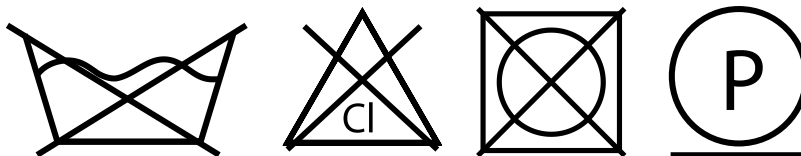
Žehlení je možné při nízké teplotě do 100°C, šaty s bavlněnou sukni je možné žehlit až na 200°C.

Všechny oděvy se nedoporučuje chemicky bělit, je možné použít pouze prací prostředky, které neobsahují bělicí činidla.

Svrchní oděvy, které jsou vyrobeny z vlněného sukna, nebo valchované vlny není doporučeno čistit a udržovat svépomocně. Je přímý zákaz praní, chemického čištění pomocí chlóru a sušení pomocí sušičky. Doporučuje se pouze profesionální ošetřování za pomoci čistíren.

8 Závěr

Podstatou a hlavní myšlenkou této diplomové práce bylo vytvořit oděvní kolekci inspirovanou litomyšlským krojem, jejíž design reflektuje 21. století. Oděv připomenout a zachytit částečnou podobu litomyšlského kroje, kromě toho má také oděv působit na diváka lehce, jednoduše a čistě. Bylo velmi těžké vymyslet, jak tuto myšlenku uchopit, postupně navrhnout a vytvořit kolekci oděvů, co by splňovala tyto požadavky. Jako výtvarník a designer jsem pracovala se záměrem vytvořit oděvní kolekci pro konfekční zpracování s detailem jako nosným prvkem celé kolekce.

Během navrhování však bylo zdoláno několik úskalí. Bylo navrženo několik postupných fází oděvních kolekcí. Tradiční krojové prvky byly postupně nahrazeny v detailech a střihovém řešení současnými siluetami a moderními dezény. V první fázi návrhů oděvy vypadaly zastarale a skrze postupné inovace se dosáhlo finální linie kolekce, která byla realizována. Těchto oděvů i s možností variací bylo navrženo kolem sedmdesáti.

I když realizace oděvů byla obtížná a bylo potřeba překonat několik nelehkých překážek, tak se dle mého názoru oděvy povedly podle mé představy. Během realizace jsem prošla tvůrčím procesem, během kterého jsem se naučila mnoho nového, ať už o použitých technologiích, tak o zpracování a kompletování oděvů. Některé oděvy se během procesu realizace musely lehce změnit nebo technologicky upravit tak, aby se bud přizpůsobily šíři materiálu, nebo vzhledu kolekce.

Nejdůležitějším úkolem navržené kolekce je však vzbudit v divákovy zájem o tradice a kulturu z okolí Litomyšle skrze moji oděvní kolekci inspirovanou lidovým krojem Litomyšlska.

Myslím si, že tento úkol byl během realizace úspěšně splněn, jelikož tato práce lidí v mém okolí velice zaujala a chtěli o původním kroji Litomyšle vědět více. Doufám, že i nadále budou lidé při kontaktu s realizovanými modely zaujati a bude je naše minulost více zajímat a inspirovat.

9 Fotodokumentace

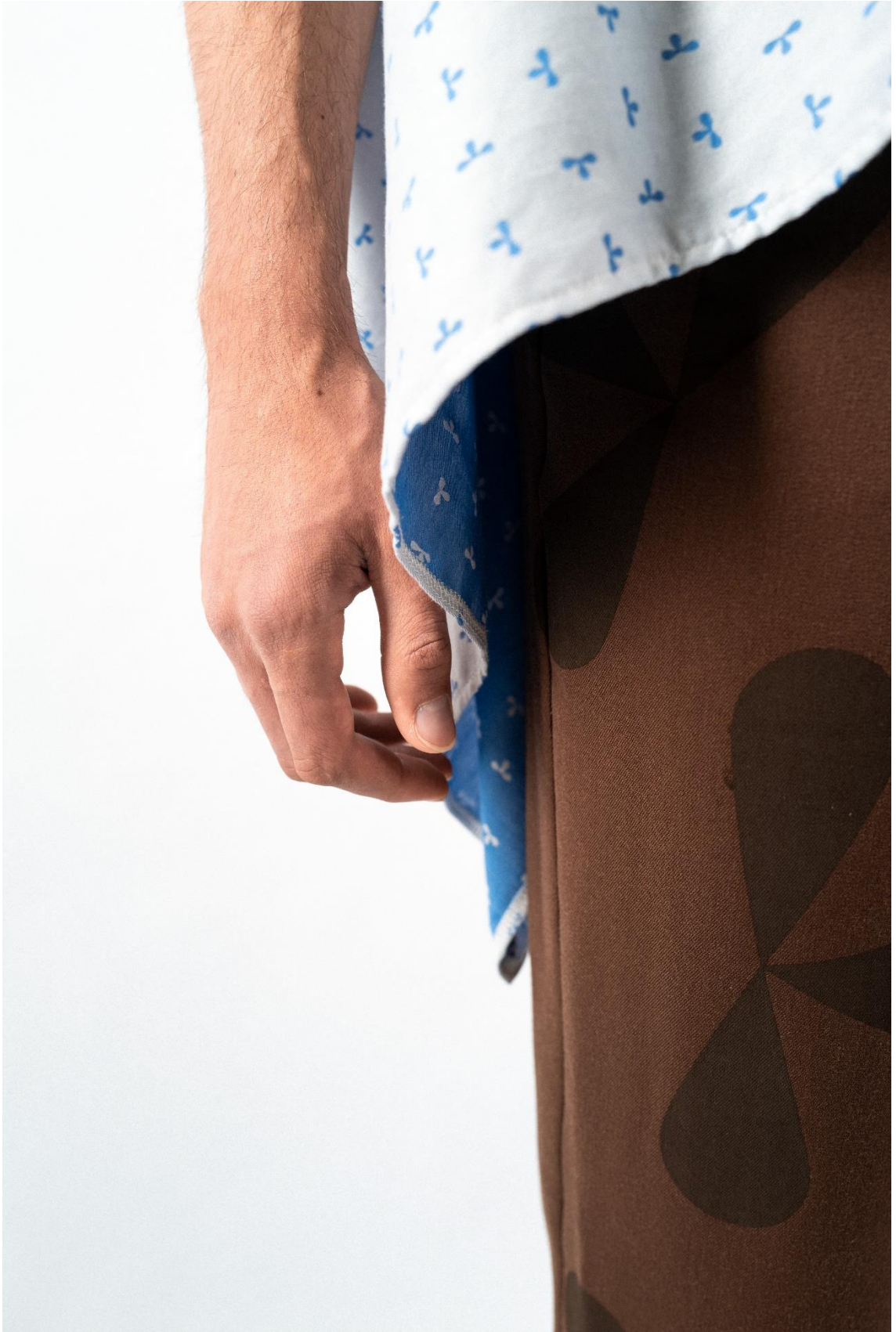

10 Literatura

- [1] ŠOTKOVÁ, Blažena. *Naše lidové kroje, jejich vzory, stříhy a zpracování*. 2. Vyd. Praha: Vyšehrad, 1952.
- [2] LANGHAMMEROVÁ, Jiřina. *DĚJINY ODÍVÁNÍ, Lidové kroje z české republiky*. Vyd. Praha: Lidové noviny 2001. ISBN 80-7106-293-6.
- [3] Kroj-Wikipedie. [online]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Kroj>
- [4] ZÍBRT, Čeněk. *Dějiny kroje v zemích českých*. Praha: F. Šimáček, 1892.
- [5] WINTER, Zikmund. *Dějiny kroje v zemích českých*. Praha: F. Šimáček, 1893.
- [6] VYDRA, Josef. *Nauka o kroji pro odborné školy pro ženskou povolání*. 2., pozm. vyd. podle knihy Renáty Tyršové ; upr. prof. Ladislav Sutnar. Praha: Státní nakladatelství, 1937.
- [8] Vyhledávání ve sbírkových fondech-Sbírkový RML ONLINE. *Sbírkový RML ONLINE* [online]. Copyright [cit. 30.03.2022]. Dostupné z: <http://sbirky.rml.cz/hledani.php>
- [9] TYRŠOVÁ, Renata. *Lidový kroj v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Folry Prague, 1916.
- [10] HAMPTON, Pavla, KUČA, Jan. *Atlas lidových krojů České republiky*. [Bohdaneč]: Cyranův Ostrov, 2021. ISBN 978-80-908276-0-8.
- [11] JIRÁSEK, Alois. *Rozmanitá prosa: obrázky a studie*. 6. vyd. V Praze: J. Otto, 1930.
- [12] ŠTĚPÁNOVÁ, Irena a Věra MÄRZOVÁ. *Lidový oděv v Čechách 19. století*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1984.
- [13] ŠOTKOVÁ, Blažena. *Šijeme kroje – kroj litomyšlský*. Praha: Novina, 1941.
- [14] NOVÁKOVÁ, Teréza. *Kroj lidový a národní vyšívání na Litomyšlsku*. 1. Vyd. Olomouc: Národní knihtiskárna Kramáře a Procházky, 1890.
- [15] KAZIMOUR, Josef. *Lidové kroje československé: popis, vyobrazení, stříhy a výkresy 33 českých, moravských, slezských a slovenských krojů národních*. Praha: Českomoravské podniky tiskařské a vydavatelské, 1920.
- [16] VÁCLAVÍK, Antonín, VOŠTOVÁ, Irena, ed. *Textil v lidové tvorbě: Textile folk art : lidové umělecké textilie v Čechách a na Moravě*. 2., dopl. vyd. Luhačovice: Irena Voštová ve spolupráci s nakl. Atelier IM, 2009. ISBN 978-80-85948-71-4.
- [17] VONDRUŠKOVÁ, Alena. *Od folkloru k folklorismu: slovník folklorního hnutí v Čechách*. Strážnice: Ústav lidové kultury, 2000. ISBN 80-86156-35-4.
- [18] LEŠČÁK, Milan, SIROVÁTKA, Oldřich. *Folklór a folkloristika: (o ľudovej slovesnosti)*. Bratislava: Smena, 1982.
- [19] HAVRÁNEK, Bohuslav, VÁCHA, Jaroslav, ed. *Slovník spisovného jazyka českého*. Praha: Academia, 1971.
- [20] Česko – mapa národních oblastí / Školní mapy. *Školní mapy/ Mapové podklady pro výuku* [online]. Copyright [cit. 10.5.2023]. Dostupné z: <https://skolnimapy.cz/dlc/narodopisne-oblasti-ceska/#gallery>
- [21] AUKRO s.r.o. *LITOMYŠL - WAGNEROVA MAPA OKRESNÍHO HEJTMANSTVÍ - 1900* [online]. Zlín, 2003, 2003 [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://aukro.cz/litomysl-wagnerova-mapa-okresniho-hejtmanstvi-1900-6994001078>

[22] SIROVÁTKA, OLDŘICH. DVĚ FORMY FOLKLORISMU. *Národopisné aktuality* [online]. Strážnice: Strážnice: Krajské středisko lidového umění, 1989, 1989, XXVI.(3.), 159-167 [cit. 2023-05-31]. ISSN 0323-2441. Dostupné z: <https://na.nulk.cz>

[23] Inspirace ilustracemi z knihy: ŠOTKOVÁ, Blažena. *Naše lidové kroje, jejich vzory, stříhy a zpracování*. 2. Vyd. Praha: Vyšehrad, 1952.

[24] Vlastní zdroje

11 Seznam použitých obrázků

Obrázek 1. Kroj litomyšlský [1].....	13
Obrázek 2. Pracovní kroj [1].....	18
Obrázek 3. Národopisné regiony České republiky [20].....	19
Obrázek 4. Hejtmánství litomyšlské r. 1890 [21].....	21
Obrázek 5. Kroj litomyšlský dámský [8].....	22
Obrázek 6. Litomyšlský kroj sváteční [1].....	22
Obrázek 7. Dámská košilka [23].....	23
Obrázek 8. Životek s puntem [23].....	24
Obrázek 9. Kordulka [23].....	24
Obrázek 10. Dámská sukně se spodničkami [23].....	25
Obrázek 11. Fěrtoch [23].....	26
Obrázek 12. Dámský kabátek [23].....	27
Obrázek 13. Dámská punčocha s výšivkou [23].....	28
Obrázek 14. Dívka s pentlí ve vlasech [23].....	29
Obrázek 15. Šata [24].....	29
Obrázek 16. Vdaná žena s tradiční pokrývkou hlavy [23].....	30
Obrázek 17. Obdélníkový čepec v rozloženém stavu [24].....	31
Obrázek 18. Loubek [24].....	31
Obrázek 19. Čepec s loubkem bez uvázané šaty [24].....	31
Obrázek 20. Uzlíčkový čepec [24].....	32
Obrázek 21. Čepec zvaný krepina [24].....	33
Obrázek 22. Pánská košile [23].....	34
Obrázek 23. Pánské kalhoty brslenky [23].....	35
Obrázek 24. Pánská vesta zvaná bruslek [23].....	35
Obrázek 25. Pánský opasek [23].....	36
Obrázek 26. Pánský dlouhý kabát [24].....	36
Obrázek 27. Pánský kabát lajblík [24].....	37
Obrázek 28. Pokrývka hlavy zvaná stolice [24].....	38
Obrázek 29. Pánský klobouk zvaný širák [23].....	38
Obrázek 30. Výšivka s centrálním motivem sedíčka [14].....	40
Obrázek 31. Výšivka na zakončení šaty [14].....	41
Obrázek 32. Dívka v životku zvaný čtyřkvěták se sdobným fěrtochem [8].....	42
Obrázek 33. Výšivka z květů nejčastěji umístěna na zadním díle brusleku [14].....	42
Obrázek 34. Výšivka pánských a dámských kabátků [14].....	43
Obrázek 35. Zdobná stuha umístěna na dolním kraji dámské sukně [24].....	44
Obrázek 36. Dámské oděvy č. 1.....	47
Obrázek 37. Pánské oděvy č. 1.....	47
Obrázek 38. Dámské oděvy č. 2.....	48
Obrázek 39. Pánské oděvy č. 2.....	48
Obrázek 40. Pánské a dámské oděvy č. 3.....	49
Obrázek 41. Vybraná oděvní kolekce.....	50
Obrázek 42. Vzory č. 1.....	52
Obrázek 43. Vzory č. 2.....	52
Obrázek 44. Motiv plné a prázdné haluzky.....	53
Obrázek 45. Motiv plného a prázdného trojlístku.....	53
Obrázek 46. Dezén č. 1.....	54

Obrázek 47. Dezén č. 2.....	54
Obrázek 48. Dezén č. 3.....	55
Obrázek 49. Dezén č. 4.....	55
Obrázek 50. Finální celoplošný dezén haluzek.....	56
Obrázek 51. Motivy haluzek v raportu.....	57
Obrázek 52. Motiv trojlístků v raportu	58
Obrázek 53. Dezén systematicky pootáčených trojlístků.....	58
Obrázek 54. Dezén haluzek ve složené kompozici	59
Obrázek 55. Střída dezénu plných celistvě vyplněných haluzek	59
Obrázek 56. Střída dezénu prázdných haluzek s konturou	59
Obrázek 57. Střída dezénu pootáčených trojlístků	60
Obrázek 58. Střída dezénu haluzek ve složené kompozici	60
Obrázek 59. Vybraná střída vzoru v desetivazné atlasové vazbě	61
Obrázek 60. Střída vzoru haluzek v desetivazné atlasové vazbě	62
Obrázek 61. Střída složené kompozice haluzek ve vazbách desetivazného atlasu	62
Obrázek 62. Detail třídy haluzek ve vazbách desetivazného atlasu	63
Obrázek 63. Střída složené kompozice haluzek ve vazbách desetivazného kepru	63
Obrázek 64. Detail třídy ve vazbách	64
Obrázek 65. Střída vzoru v kombinaci vazby keprové a vazeb atlasových	65
Obrázek 66. Detail třídy vzoru v kombinaci vazby keprové a vazeb atlasových	65
Obrázek 67. Střída vzoru v keprových a atlasových vazbách.....	66
Obrázek 68. Detail střídý v keprových a atlasových vazbách	66
Obrázek 69. Realizace zkušebních vzorků tkaniny	68
Obrázek 70. Realizace zkušebních vzorků tkaniny s půlenou barevností osnovy.....	68
Obrázek 71. Utkané vzorky tkaniny v odlišných odstínech, vazbách a dezénech.....	69
Obrázek 72. Utkané vzorky tkaniny v odlišných odstínech, vazbách a dezénech.....	69
Obrázek 73. Příprava vzorů pro výšivku.....	71
Obrázek 74. Příprava výšivky dezénu haluzek v překryté podobě.....	71
Obrázek 75. Realizace výšivky č. 1.....	72
Obrázek 76. Realizace výšivky č. 2.....	72
Obrázek 77. Realizace výšivky v dezénu pro dámskou kolekci.....	73
Obrázek 78. Upravený dezén v barevné variantě pro sítotisk	74
Obrázek 79. Rozdělení vrstev dezénu na jednotlivé vrstvy ve 100% černé	75
Obrázek 80. Barevné zkoušky modrých odstínů na bílou plátňovou tkaninu	76
Obrázek 81. Zkouška tisku modrých odstínů na zátažnou obouliční pleteninu	77
Obrázek 82. Zkouška tisku modrých odstínů na pružný gabardén cihlové barvy	78
Obrázek 83. Realizace tisku podkladových světlemodrých lístků	79
Obrázek 84. Realizace tisku haluzek v modré barvě na natištěné podkladové lístky ...	79
Obrázek 85. Realizace tisku poslední vrstvy haluzek v tmavě modré barvě.....	80
Obrázek 86. Realizace tisku haluzek na předem vystřižené dámské kalhoty	81
Obrázek 87. Model č. 1	82
Obrázek 88. Model č. 2	86
Obrázek 89. Model č. 3	89
Obrázek 90. Model č. 4	92
Obrázek 91. Model č. 5	96
Obrázek 92. Model č. 6	99
Obrázek 93. Model č. 7	103
Obrázek 94. Model č. 8	107